

Štirje že nad „normo“

V Crnomlju, Novem mestu, Ribnici in Trebnjem vpisujejo cestno posojilo že nad občinsko obveznostjo

Že od začetka je v desetih občinah, ki jih pokriva Dolenjski list, akcija za vpis posojila za ceste stekla zelo dobro. Do začetka tega tedna so v novomeški, črnomaljski, trebanjski in ribniški občini presegli dogovorjeno vsoto in na več vpisanih mestih že zaključili vpisovanje.

V novomeški občini so delovni ljudje do petka, 2. julija, vpisali 28.667.290 dinarjev posojila in predvideno vsoto presegli za 3,4 odstotka. Od 145 vpisanih mest so na 60 presegli dogovorjeno vsoto, polovica vpisanih mest pa je že zaključila delo.

V črnomaljski občini je do začetka tedna več kot 4.000 vpisnikov vpisalo 7.189.000 dinarjev ali 103 odstotke. Metliški občani so vpisali 95 odstotkov dogovorjene vsote, kar znaša 3.320.000 dinarjev.

Kočeški občani so do sedaj posodili za ceste 6.773.500 din ali 76,1 odst. predvidene vsote, vpisalo pa je nekaj manj kot polovica vseh vpisnikov. Iz Ribnice poročajo, da

so za 5,6 odst. presegli dogovorjeno vsoto in tako zbrali 3.710.180 dinarjev; v 13 delovnih organizacijah so vpisali več, kot je bilo predvideno, 10 od 27 pa jih je vpisovanje že zaključilo.

Krški občani so do začetka tedna vpisali 10.460.000 dinarjev ali 99,2 odstotka; do sedaj je vpisalo posojilo 5.400 vpisnikov. Brežiški občani so do sedaj vpisali 96 odst. predvidene vsote, kar znaša 7.035.530 dinarjev; do ponedeljka je vpisalo posojilo 4.242 vpisnikov.

V trebanjski občini je do ponedeljka vpisalo 2.699 vpisnikov 4.550.000 dinarjev posojila in „obvezo“ preseglo za 7,1 odst. Sevniški občani so do začetka tedna vpisali 4.626.710 dinarjev posojila za ceste ali 78,68 odst. dogovorjene vsote. Predvideno obveznost so presegli na 38 vpisanih mestih, na 19 pa so vpisovanje že zaključili.

Srečanje pihalnih godb

V Artičah bo v nedeljo, 11. julija, veliko slavlje v počastitev 35-letnice vstaje. Krajevna skupnost, družbenopolitične organizacije in društva prirejajo srečanje pihalnih godb iz vse Slovenije. Povabili so tudi godbenike iz zamejstva. Popoldne ob 13.30 se bodo godbe in domače skupine zvrstile v spredu skozi vas, uro pozneje pa bo na igrišču v Artičah koncert sodelujočih orkestrorov.

Prireditve organizirajo pod naslovom „Artiče 76“. To praznovanje se odvija letos tretjič, začeni s odkritjem spomenika padlim borcem, puntarjem in izgnancem 1974.

Jutri zvečer pripravljajo za uvod otvoritev razstave slikarja Jožeta Slovenca v osnovni šoli. Po ogledu razstave se bodo obiskovalci zbrali ob tabornem ognju.

Praproče: „Dom devetih borcev“

„Draga mladina, bodite še naprej učenci našega maršala, še naprej varujte tradicije NOV, bodite borci za napredek, mir, za bratstvo in enotnost,“ je ob koncu svojega govora poudaril tajnik krajevne organizacije ZZB NOV Straža tov. Virant, ko je v Praprečah odkril spominsko ploščo devetim padlim partizanom in otvoril mladinski dom, „Dom devetih borcev iz vasi Praproče“.

Virant je v govoru na kratko predstavil junaško zgodovino NOV, veliko besed pa je namenil članom mladinskega aktiva Praproče, ki so dosedaj uresničili prav vse naloge, ki so si jih zastavili.

Tako ima na primer le malokatera mladinska organizacija, še manj aktiv, košarkarsko igrišče. Vanj so mladi vložili ves svoj denar, prosti čas in pomoč sovaščanov in že na nastajajočem igrišču so se odločili, da bodo zgradili mladinski dom. Pred slabima dvema letoma so se pogovorili s starši in po 1500 prostovoljnih urah in nesebični pomoči krajanov so mladi dobili lepe prostore, ki so obenem tudi spomenik devetim padlim Praprečanom.

„Ne odhajamo s tega dela fronte“

Po besedah Franca Šetince naj bi nadaljevali s prizadevanji, začeti v mednarodnem letu žensk – Nova naloga: prisotnost pri družbenih planih

Republiški odbor, imenovan za izpeljavo programov in nalog v mednarodnem letu žensk, je 30. junija sicer končal delo, vendar pa je zaključna seja v Ljubljani dala še vrsto napotil za nadaljnje akcije. V zaključnih besedah je predsednik odbora Franc Šetinc dejal: „Ne odhajamo s tega odseka fronte! Vsak član odbora in vsi sodelujoči si bodo še naprej vsak v svojem okolju prizadevali, da se sprejeta stališča, sklepi in naloge uresničijo.“

V Sloveniji akcije v mednarodnem letu žensk sicer niso v nekaj

mesecih prinesle revolucionarnih sprememb, kar bi bilo tudi odveč pričakovati, pač pa so očitna prizadevanja na vseh ravneh, da bi ženske dobile v družbi veljavo, kakršna jim gre po njihovem deležu pri ustvarjanju dobrin.

Vida Tomšič, predsednica jugoslovenskega odbora za MLŽ, je poudarila, da je bilo leto 1975 v svetovnem merilu prelomno glede pogleda na vlogo žensk. Na konferenci v Mehiki je bilo očitno, da je ves svet že prišel do naprednih stališč, kjer jim mi že težko konkuriramo, pač pa lahko konkuriramo s prakso.

V okviru teh prizadevanj pa je razprava pokazala kot poglavito, da se vloga žene proizvajalke, ustvarjalke in poljedelke pokaže pri sestavi družbenih planov za naslednje obdobje. Na republiški ravni je bila prisotnost žensk pri sestavi družbenega načrta dobro ocenjena, prav tako sodelovanje pa je nujno potrebno na občinski ravni, kot tudi v delovnih organizacijah.

Ugotovljeno je, da so slovenske žene, ki predstavljajo 44 odst. zaposlenih, zelo redko direktorice v gospodarstvu, da je njihova udeležba pri vidnejših funkcijah slaba, kar vse je običajno posledica neurjenih razmer v otroškem varstvu, preurani, slabih možnosti za izobraževanje ob delu, neurjenih stanovanjskih sosesk itd. Zelo pomankljivo pa je tudi kadrovanje žena, kar pa je največkrat posledica slabo organiziranih kadrovskih služb v organizacijah združenega dela. Pri urejanju teh vprašanj, razgrnjenih pred družbo v mednarodnem letu žensk, bomo imeli v prihodnje še veliko dela.

RIA BAČER

MED ISKRAŠI V ŠENTJERNEJU – Med gosti na sobotni slovesnosti so bili tudi dr. Marijan Breclj, predsednik skupščine SRS, slavnostni govornik Franc Šetinc, Milan Osredkar, predsednik republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost (na sliki) in še mnogi drugi.

NOB nam je ostala v srcih

Borci, aktivisti, mladina in drugi občani na Dolenjskem, v Posavju in Beli krajini so slovesno proslavili 4. julij – dan borca – Ponekod so dobili tudi nove vodovode

Dolenjci, Belokranjci in Posavci so dan borca počastili z vrsto zborovanj in drugih prireditev. Poleg borcev in aktivistov NOV so se srečanj udeleževali tudi drugi občani. Marsikje so medse povabili ugledne predstavnike družbenopolitičnega življenja.

Osnovna posavska slovesnost je bila 4. julija na Lisci, kjer so se borcem in aktivistom iz posavskih občin pridružili tudi udeleženci iz laške in šentjurske občine. Mladina je prehodila pot Kozjanskega odreda. Na zborovanju pri Tončkovem domu in Jurkovi koči je govoril dr. Jože Brilej, predsednik slovenskega ustavnega sodišča.

Več sto prebivalcev iz novomeške občine, med njimi večja skupina iz IMV, se je zbralo minulo nedeljo pri Miklavžu na Gorjancih, kjer je bilo tradicionalno srečanje

Iskra v znaku petelina

Franč Šetinc v Šentjerneju govoril pred 13.000 Iskraši

Ob 30-letnici Iskre in 25-letnici šentjernejske tovarne je bilo tradicionalno slavlje iskrašev ob dnevu borca še bolj slovesno. Praznik so organizirali šentjernejski v soboto, 3. julija.

Množici, ki je po domače posedla pod smreke ali na zaslon postavljene klope, sta najprej govorila Ludvik Šimonič, direktor tovarne uporov v Šentjerneju, in Jakob Berič, predsednik novomeške občinske skupščine. Medtem ko sta ta dva orisala predvsem težko pot od nastanka

tovarne do danes, ko pomeni šentjernejska Iskra dušo vsega krajevne ga napredka, pa je slavnostni govornik Franc Šetinc poudaril bolj Iskra kot celoto. O tem, kaj pomeni Iskra danes, je med drugim dejal:

„V treh desetletjih se je Iskra povzpela v sam vrh jugoslovske industrije in med 500 največjih za hodoevropskih firm. Po ustvarjenem dohodu na delavca se je približala takim svetovnim velikonom kot so Philips, Siemens in drugi. Tako velik vzpon je dosegla le redka katera delovna organizacija v Jugoslaviji.“

Tovariš Šetinc, sekretar sekretariata CK ZKS, je govoril tudi o deležu Iskre v razvojnem planu Slovenije, ki postavlja pred kolektiv na logo, da ustvari v petih letih za 50 milijonov dolarjev izvoza. To pomeni, da bo morala Iskra let 1980 ustvariti še enkrat več izvoz kot letos. „To ni niti malo lahk naloga, a je izvedljiva, če bomo združevali sredstva in delo, prec vsem pa naše znanje,“ je dejal govornik.

RIA BAČER

SPROŠČANJE NEMIRA V KOŠIRJEVIH DELIH

V Kočevju se letos res ne morejo pritoževati, da so prikrajšani za umetniške razstave. Od petka so v Likovnem salonu razstavljene slike Boštjana Koširja, diplomiranega inženirja gozdarstva. Vseh 25 del tega ustvarjalca, ki se s slikarstvom ukvarja ljubiteljsko, izpričuje nesopren talent. Kritiki Aleksander Bassin meni, da je Koširjevo ustvarjanje že zdavnaj prešlo amatersko zaštevno, sicer pa ga uvršča med angažirane slikarje. Slikar sprošča silen ustvarjalni nemir, resda še marsikdaj ne gladko izražen, zato pa nič manj prepričljiv. Zanimiva razstava, ki ji je pokrovitelj ZKGP Kočevje – tozdg gozdarstvo Rog, bo odprta do 23. julija.

25 SREBRNIH LET „DNEVNIKA“

2. julija dopoldne je kolektiv DNEVNIKA v prostorih Ljudske pravice v Ljubljani na skromnem slavlju počastil svojih prehojenih in „zapisanih“ 25 let rednega izhajanja. Predsednik SFRJ tovariš Josip Broz-Tito je ob tej priložnosti odlikoval kolektiv Dnevnika z visokim odlikovanjem – z redom dela z zlatim vencem. Številni gostje so si ob tej priložnosti ogledali najnovejšo pridobitve Dnevnika in tiskarne Ljudska pravica, ki sta združena v eno podjetje: naprave za foto stavek in prostore novega Indok centra mesta in ljubljanskih občin pri MK SZDL, kategera soustanovitelj je tudi Dnevnik.

Kolektivu Dnevnika čestitamo za visoko odlikovanje in srebrni jubilej tudi delavci CZP Dolenjski list.

lovska družina ob svoji 30-letnici razvila prapor. Nastopil je lovski pevski zbor pod vodstvom Mihe Halerja. Praznovanju so se pridružili tudi prebivalci raške okolice. Slavili so otvoritev asfaltna ceste Podulce-Dolenja vas-Površje.

Na Lokvici pri Metliki so na dan borca odkrili spomenik padlim in žrtvam fašizma. Okoli 2.000 udeležencem slovesnosti je govoril narodni heroj Jože Borštnar.

Glavna proslava za ribniško občino je bila na Gori nad Sodražico, kjer so odprli nov vodovod ter proslavili 55-letnico domačega gasilskega društva.

Kolektiv kočevske Tekstilane je 3. julija proslavil v Fari ob Kolpi dan borca, 55-letnico obstoja podjetja in 40-letnico velike stavke tekstilnih delavcev Slovenije. V Crnem potoku je predsednik kočevskega izvršnega sveta Alojz Petek odprl nov vodovod.

Minulo nedeljo je bila večja slovesnost tudi v Globokem, kjer je

TRAKTORIST JE HOTEL BITI PRVI

19. junija zjutraj je Angelca Gregl z Bizeljskega vozila avto proti Klanjcu, pri Bračni vasi pa je naproti pripeljal traktor. Voznik Ivan Urek je s traktorjem pred avtom zavil v levo na stransko pot. Prišlo je do trčenja, posledica pa je za 15.000 din materialne škode.

Tovariš Stane Dolanc znova na Dolenjskem: predlanskim je bil pokrovitelj salona jugoslovskega samorastnikov v Trebnjem, na sliki pa ga vidimo med udeleženci 7. tabora pevskih zborov v Šentvidu to nedeljo popoldne, kjer je govoril kot pokrovitelj tabora in kulturnega tedna

Zmagoslavje slovenske zborovske pesmi

Stane Dolanc: „Kulturno ustvarjanje in poustvarjanje morata biti vtkana v vsa naša prizadevanja – Delovni ljudje so zoper vse, kar jim spodbija vero in zaupanje v življenje in delo.“

Nad 20.000 ljudi iz vseh krajev Slovenije, sosednje Hrvaške in slovenskega zamejstva, nad 200 avtobusov in 4000 osebnih avtomobilov, v zastave in cvetje zasuti Šentvid, ki je slavil 7. tabor pevskih zborov in kulturnega tedna – to so nekateri izmed zunanjih znakov nepozabnega nedeljskega srečanja v tem idiličnem dolenjskem kraju. Mogočna Pesem o slavi več kot 3300-članskega pevškega zbora pa je bila še vse kaj več kot le sklepi spev dvodnevne nastopanja stotih zborov od blizu in daleč. Bila je prisrčen in čudovit pozdrav tovarišu Titu in socialistični domovini, o čemer govori tudi vsebina brzojavke, ki jo je Šentvid v nedeljo odposlal predsedniku republike.

Šentvid je tokrat prekosil sam sebe: s takimi vtisi se je s krajem, 7. taborom pevskih zborov in kulturnim tednom pozdravil tudi pokrovitelj Stane Dolanc, sekretar IK predsedstva CK ZKJ. Kraj je prisrčno sprejel tudi borca Cankarjeve brigade, ki so skupaj z domačini počastili stoletnico rojstva velikega umetnika in glasnika novega sveta. Nastop

pevskih zborov je po mnenju mnogih strokovnjakov potrdil ponovno naraščanje kvalitete in zanimanje zborov za oživljanje ljudske, umetne in borbene pesmi. Mogočna je bila podoba na tribuni zbranih zborov, kamor so se zvrstili iz spreveda, v katerem je sodelovalo tudi več tisoč gasilcev, domačinov in narodnih nošah, kmečkih konjenikov, pred-

stavnikov delovnih organizacij in članov številnih društev ter organizacij.

Med gosti so ljudje prisrčno pozdravili poleg pokrovitelja Staneta Dolanca še tovariše dr. Marijana Breclja, Mitjo Ribičiča, generalnega polkovnika Franca Tavčarja-Roka, druge goste in cankarjeve. Sklepno slavlje je začel združen pevski zbor pod vodstvom prof. Radovana Gobca s Psmijo o slavi, nakar je zbrane pozdravil Peter Šošarič, predsednik UO kulturnega tedna. Za njim je vsem sodelujočim najprej čestital pokrovitelj Stane Dolanc; pozdravil je zamisel tabora, ki vsako leto znova utrjuje ugled slovenske pesmi. Dotaknil se je Cankarjeve misli o Beli krizantemi in pri tem med drugim dejal, kako zborovska pesem širi kulturo med množicami. Kultura pa ni samo sprejemanje, temveč predvsem ustvarjanje njenih vrednot. Kultura se mora razvijati

kot neločljiv sestavni del celovite, revolucionarne preobrazbe na družbe. Njen razvoj mora biti biven sestavni del našega boja za osvoboditev dela, delavskega razreda, človekove osebnosti, je med drugimi dejal tovariš Dolanc.

(Nadaljevanje na 4. str)

Vroči dnevi se bodo za nekaj časa umaknili hladnejšemu zraku, ki bo prinesel tudi osvežitve. Pričakovati pa je, da se bo na koncu tedna spet otopilo.

BOGDAN OSOLNIK: PREDSEDNIK LIGE

Na skupščini jugoslovske lige za mir, neodvisnost in enakopravnost narodov, ki je bila prejšnji četrtek v Beogradu, so za predsednika lige izvolili podpredsednika zveznega zbora skupščine SFRJ Bogdana Osolnika. Naša liga za mir je posebna oblika delovanja Socialistične zveze na mednarodnem kot notranjem področju. Ze deslet so mirovna gibanja po svetu odigrala izredno pomembno vlogo. Naša liga ima poseben pomen pri sodelovanju z mednarodnimi in nacionalnimi mirovnimi organizacijami. Prizadeva si za odpravljanje razlik v svetovnem mirovnem gibanju, sodeluje v vseh akcijah proti imperializmu in se zavzema za novo, mednarodno gospodarsko ureditev sveta. Pri tem so ji enakopravnost in demokratični odnosi osnovno izhodišče za sleherno udeleževanje. To pa je nadvse pomembno, saj sodeluje naša liga za mir z okoli sto nacionalnimi gibanji iz kakih 50 držav sveta.

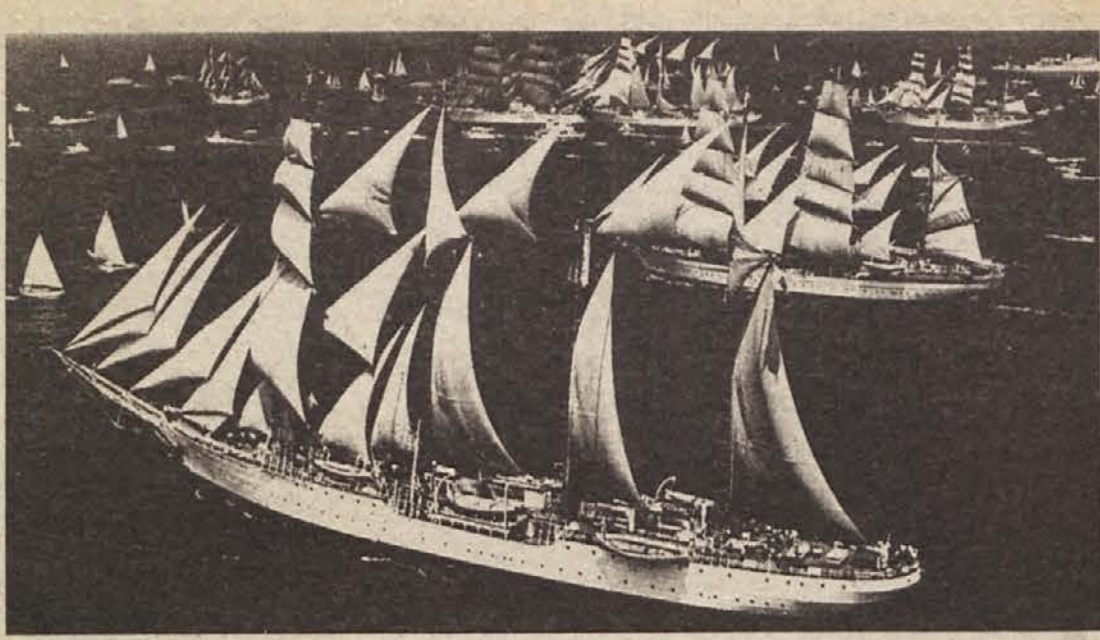
Poudarjena zahteva, da nam mora pomeniti samoupravno družbeno načrtovanje stalna naloga in nam preiti mejo v kri, je dejstvo, na katerega resnično ne smemo pozabiti. Predvsem pa nam mora biti jasno, da teh nalog ne smemo uresničevati samo navidezno, temveč predvsem poskrbeti, da bodo razvojni in drugi načrti realni, da jih bomo lahko tudi uresničili.

Čeprav je „prvi vihar“ v zvezi s srednjeročnim načrtom že mimo, to nikakor ne pomeni, da si lahko oddahnemo in delamo naprej tako, kot smo doslej. Zanimivo je namreč, da zna v zasebnem življenju vsako kar dobro načrtovati. Dokaj točno vsako med nami ve, s kolikšnimi sredstvi lahko računamo, kaj potrebuje in kaj bo lahko ustvaril. Žal pa tega ni prav lahko uresničiti v delovnem okolju ali širši družbi. Leta in leta smo namreč načrtovanje prepuščali drugim, ki so bili po delovnih položajih „nad nami“. Nemalokrat nismo vedeli, kam gredo sredstva, ki smo jih ustvarili, kako jih razdeljujemo in usmerjajo. Prav zato smo nemalokrat porabili precej več za zadevah, premalo pa o porabi

velikih vsot. Posledice takega odnosa so se nemalokrat temeljito maščevale.

Razumljivo je, da mora samoupravno načrtovanje vedno temeljiti na potrebah in interesih TOZD in delavcev. To kajpak zahteva obilo odgovornosti in spoštovanja družbenih ciljev, ustave in zakonov, pomeni novo orožje v boju proti vsem oblikam tehnobirokratskega ali skupinskega obnašanja. Zato tudi lahko upravičeno ugotovljamo, da načrtovanje še zdaleč ni samo normativ ali organizacijsko, temveč pomembno idejnopolično vprašanje nadaljnega razvoja samoupravnih odnosov.

Vse kaže, da se v načrtovanju za zdaj še ne znajdemo dovolj in da se vse preveč še vedno zadovoljujemo s kimanjem ali dvigovanjem rok. Ker pa zdaj v resnici vemo, kam bodo šla sredstva in da imamo pravico tudi zahtevati ter nadzorovati, pomeni to bistveno spremembo. Zato moramo biti realni v pričakovanjih in se zavedati, da se praksa naših odnosov ne bo spremenila čez noč z zakoni, temveč s splošnim prizadevanjem, za katerega je potrebno veliko časa in tudi - znanja. To

NEW YORK - V letu, ko Združene države Amerike slavijo 200-letnico obstoja, se vrstijo številne prireditve, s katerimi Američani praznujejo to obletnico. Tako so med drugim poskrbeli tudi za izredno spektakularno tekmovanje jadrnic, ki so se je udeležile številne države, med drugimi tudi Sovjetska zveza in Poljska. Na sliki: prizor s tekmovanja, ki si ga je na začetku ogledalo nekaj milijonov ljudi na ameriški obali pri New Yorku in kajpak še mnogo več milijonov na televizijskih ekranih. (Telefoto: UPI)

tedenski zunanjepolitični pregled

Konferenca komunističnih in delavskih partij Evrope, ki se je končala v glavnem mestu Nemške demokratične republike Berlinu in na kateri je delegacijo ZKJ vodil predsednik Tito, je še vedno predmet številnih komentarjev svetovnega tiska.

Prevladuje prepričanje, da je bil ta zbor koristen predvsem zato, ker je zelo jasno in odločno začrtal nove smeri razvoja mednarodnega komunističnega in delavskega gibanja.

Vsak gre svojo pot, vsaka partija je odgovorna svojemu delavskemu razredu in vsaka se mora razvijati suvereno in ne glede na morebitne drugačne izkušnje od drugod mora upoštevati predvsem svoje posebnosti.

Ravno tako so komunisti odločno proti slehernemu pritisku ali vmešavanju v notranje zadeve ter terjajo popolno svobodo odločanja, pri čemer odklanjajo idejo o nekem centru ali vodilnem središču.

To so bistvene osnovne točke dokumenta, ki so ga sprejeli na konferenci, dokumenta, v katerem so zajeti tisti najnunejši smotri in načela, na katere lahko vsi pristanejo - pa čeprav mi imajo sicer v podrobnostih še precej dodati.

„Če bi mi pisali ta dokument, bi ga sestavili drugače,“ je rekel dr. Aleksander Grličkov, vodja jugoslovanske delegacije na mnogih pripravljanih sestankih v zadnjih dveh letih, kolikor je trajalo obdobje intenzivnih priprav za sklicanje. „Toda,“ je poudaril dr. Aleksander Grličkov, „to je vendarle dokument, ki ni v nasprotju s stališči ZKJ.“

Govor predsednika ZKJ, po splošnem prepričanju ob govoru Berlinguerja, voditelja italijanskih komunistov, najbolj zapažen na konferenci, je izčrpno posredoval vsa bistvena jugoslovanska stališča.

Za ta je značilno dosledno in popolno vztrajanje na lastni poti in odklanjanje slehernega vmešavanja od zunaj - kar je še posebej odmevalo v komentarjih tujega tiska, radia in televizije.

OROŠKI SLOVENCI ODKLANJAJO POPIS

Medtem se je v sosednji Avstriji položaj začel vse bolj zaostrovati zaradi vztrajanja avstrijskih političnih strank, da izvedejo preštevanje manjšine.

Predsednik republike Josip Broz Tito, ki je sprejel predstavnikove koroških Slovencev (le-ti so bili tudi pri Milošu Miniću), je poudaril, da je jugoslovanska vlada odločno proti preštevanju - kar smo izrazili tudi v uradni noti avstrijske vlade.

Predstavniki koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov so predsednika Tita izčrpno informirali o položaju in pri tem poudarili, da bodo bojkotirali preštevanje.

NEUSPEŠNO POSREDOVANJE

Libanonsko samouničenje se nadaljuje kljub občasnim poskusom nekaterih arabskih držav, da bi s svojim posredovanjem vendarle končale nesmiselno državljansko vojno, v kateri je doslej padlo že več kot 40.000 ljudi, gmotne škode pa sploh ni več mogoče ocenjevati.

Vsak svojo pot

Arabske mirovne sile so še vedno le neučinkovite in ne do konca uresničena zamisel, nasprotja med desničarji in levničarji in med Palestinci ter Sirci (ki sicer vztrajno zavračajo očitke, da delujejo proti palestinskemu narodu) pa so še vedno velika.

PRIPRAVE NA COLOMBO

Zvezna skupščina je minuli teden sprejela platformo jugoslovanskih stališč in potrdila doslej opravljene priprave na peto konferenco šefov držav in vlad neuvrčenih dežel, ki bo sredi avgusta v Colombu.

Pri tem velja opozoriti, da je prav po zaslugi jugoslovanskih prizadevanj vnesla redakcijska komisija v zaključni dokument evropske konference komunističnih in delavskih partij tudi formulacijo, da je neuvrčenost sestavni del prizadevanj naprednih sil za pravičnejše ekonomske in mednarodne odnose.

TELEGRAMI

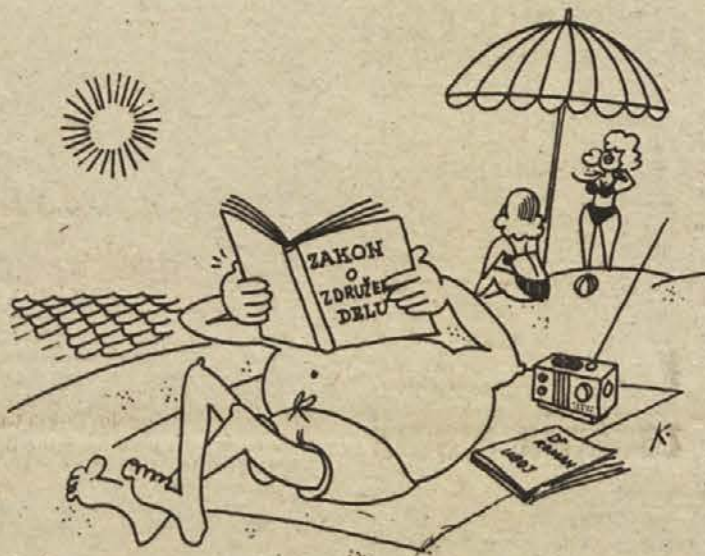
RIM - Predstavnik KD Amintore Fanfani je predsednik italijanskega senata, predstavnik KPI Pietro Ingrao pa predsednik poslanske zbornice. Italijanski parlament je tudi že formalno potrdil njuno izvolitev.

TRIPOLI - Libija je zanikala vesti o tem, da bi njene sile sodelovale pri poskusu petkovega državnega udara na Sudanu proti predsedniku Nimeiriju.

BEOGRAD - V skupščini SFRJ so se začeli uradni pogovori med delegacijama nacionalne skupščine republike Gvineje in skupščine SFRJ. Delegaciji vodita predsednik komisije za gospodarstvo in finance pri gvinejski skupščini Marcel Cross in podpredsednik skupščine SFRJ Marjan Cvetković.

PARIZ - Vročje poletje, ko se dnevne temperature že več tednov sučejo okoli 32 stopinj Celzija, je v zahodnoevropskih državah povzročilo strahovito sušo in pomanjkanje vode, kar je še posebej prizadelo kmetijstvo. V Franciji na primer ocenjujejo škodo na približno 4,5 milijarde dolarjev. Propadlo bo 50-odstotkov letošnjega pridelka koruze, 39 odstotkov jare in 20 odstotkov ozimne pšenice.

IZ ZADNJEGA PAVLIHE

- Moj mož pravi, da se bere kot kriminalka, če primerja osnutek zakona z vsem tistim, kar so doslej počeli nekateri v njegovem podjetju.

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Ocena trenutnega gospodarskega stanja v državi in ocena tega, kako izpolnjujemo pomembne naloge, določene z razvojno resolucijo za letošnje leto - to je bila vsebina dnevnega reda tokratnega zasedanja zborov skupščine SFRJ prejšnji teden, minulo sredo.

Predsednik ZIS dr. Berislav Šefer, ki je ob tem spregovoril delegatom v skupščini SFRJ, je poudaril, da je letošnje leto še posebno pomembno za naš nadaljnji razvoj, saj so nekatera gospodarska gibanja (z ukrepi, ki smo jih sprejeli) doživela precej prelomne spremembe. Naš izvoz se je junija še nadaljeval z izrazitim porastom - je dejal dr. Šefer - in tako ugotovljamo, da se je v vsem prvem letošnjem polletju povečal v celoti za blizu 20 odstotkov v primerjavi z lanskim letom. Porast izvoza je bil še posebno spodbujen na območje razvitih zahodnih držav, saj se je v omenjenem letošnjem obdobju povečal kar za 38,8%. Razveseljivo je, da se sočasno s tem še naprej zmanjšuje pretiran uvoz od zunaj - kar nam ugodno krepi našo plačilno bilanco s tujino.

Predsednik ZIS je ob tem spregovoril še o nekaterih drugih pokazateljih našega gospodarskega stanja v državi. Gibanje cen je zadovoljivo, je dejal, pa tudi industrijska proizvodnja v zadnjem času spet nekoliko narašča. Kritično pa je dr. Šefer opozoril na obremenitve gospodarstva z izdatki za vse vrste porabe - te obremenitve naraščajo bolj, kot pa je bilo predvideno - in tudi glede gibanja osebnih dohodkov stanje ni povsem zadovoljivo, vsaj ne takšno, kot je bilo predvideno v letošnji resoluciji.

Ocena na zasedanju zborov republik in pokrajinskih skupščin SFRJ je bila, da z resolucijo določene razvojne cilje za leto uspešno uresničujemo. V uporabi novega sistema zagotavljanja plačil so bili doseženi prvi rezultati, občutno se je zmanjšala nelikvidnost gospodarstva in tudi pretežen del izgub je sedaj že pokrit. Nujno pa je, je bilo nadalje ugotovljeno, da ZIS občasno še naprej spre-

jema nekatere ukrepe gospodarske politike, ki morajo biti predvsem usmerjeni v povečanje proizvodnje in oživiljanje vseh naših gospodarskih tokov.

Gibanju sredstev za delitev osebnih dohodkov se je prejšnji teden na svoji seji posvetilo tudi predsedstvo republiške gospodarske zbornice - ugotovljeno je namreč, da tudi lanskih resolucijskih meril precejšen del podpisnikov samoupravnih sporazumov ni spoštovalo. V Sloveniji je lani kar 305 delovnih organizacij s področja gospodarstva (skupno 10,7% podpisnic samoupravnih sporazumov) prekršilo dogovorjena sredstva za izplačilo osebnih dohodkov, je bilo rečeno, s področja družbenih dejavnosti pa

Gospodarstvo se krepi

je bilo 38 takšnih organizacij (2,3%). V razpravi so poudarili, da nagrajevanja po delu ne bomo rešili z določanjem tako imenovane mase OD, marveč da bo treba po kolektivnih zares izvesti dosledno nagrajevanje po vloženem delu za vsakega posameznega delavca, tako kot tudi določa ustava in kot narekuje sedanji osnutek zakona o združenem delu. To je navsezadnje tudi prvi pogoj za uresničitev dohodkovne povezanosti vseh udeležencev v družbeni reprodukciji.

V skupščini SRS je bil prejšnji teden širši posvet o uresničevanju ciljev naše ljudske obrambe - posvet je vodil predsednik predstva SRS Sergej Kraigher. V sprejetih sklepih je poudarjeno, da je samoupravno organizirana delovna in krajevna skupnost množični temelj naše obrambne organiziranosti in pripravljenosti ter da je to najpo-

memnejši element pri krepitevi in nadaljnjem razvijanju SLO. Sklepi pomenijo usmeritev za razvoj našega SLO za nadaljnje srednjeročno razvojno obdobje.

Minulo nedeljo so se med praznovanjem dneva borca po vsej Sloveniji zvrstile številne proslave in spominske svečanosti - ob tej priložnosti pa so v nekaterih delovnih kolektivih tudi praznovali pomembne delovne zmage.

Na zaključni slovesnosti ob letošnjem VII. taboru pevskih zborov je v Šentvidu pri Stični govoril sekretar IK predstva CK ZKJ Stane Dolanc, ki je poudaril, da smo zdaj prav sredi korenitih družbenih sprememb. Poudaril je praktično uveljavljanje določil, ki jih narekuje osnutek zakona o združenem delu. Na drugi takšni slovesnosti - na proslavi 30-letnice Iskre, združeni s proslavo dneva borca - pa je v Sentejnu na Dolenjskem spregovoril sekretar IK predstva CK ZKS Franc Šetinc. Poudaril je pomembnost izvoznih nalog, ki jih ima ta delovni kolektiv v našem razvojnem načrtu. Med slovesnostmi za dan borca samo še omenimo začetek obratovanja nove tovarne Mebla - tovarne za proizvodnjo iverk (največje v Jugoslaviji) - kjer je govoril podpredsednik IS Roman Albreht, pa otvoritev novega mostu čez Muro v Bistrici, kjer je na slavnosti govoril podpredsednik IS Zvone Dragan. Tudi v Ljubljani v Kliničnem centru je bila prejšnji petek slovesnost - odpri so centralni dispanzer za borce NOV, kar bo pomemben prispevek za boljše zdravstveno varstvo borcev.

Samo na kratko omenimo, da so prejšnji teden v skupščini SFRJ tudi sprejeli šest zakonskih predlogov, s katerimi se izboljšuje varstvo borcev NOV - med drugim naj bi z začetkom prihodnjega leta začela veljati nova osnova za borčevski denarni dodatek.

In še na kratko o tem, kako poteka vpis posojila za ceste v Sloveniji: posojilo poteka zadovoljivo - saj je bilo prejšnji teden vpisanega že nad 60%, tako da vse kaže, da bomo predvideno vsoto (900 milijonov) dosegli prej kot do konca oktobra in jo nemara celo preseglji.

JANEZ KOROŠEC

TELEGRAMI

CIUDAD MEXICO - Novi mehiški predsednik Jose Lopez Portillo je izjavil, da bo v naslednjih petih mesecih pripravil program svoje vlade. Dodal je, da bo kmalu obiskal ZDA.

REKA - Ladja splošne plovbe Trbovlje je odplula proti Vietnamu s pošiljko pomoči, ki so jo ZIS, SZDLJ, ZSM in društvo Naša deca poslali socialistični republiki Vietnam. V pošiljki je večja količina zdravil, tekstila in knjig.

LONDON - Dva policista pred sirskega veleposlanštvom v Londonu in nek uslužbenec veleposlanštva so bili ranjeni, ko je 20 demonstrantov vdrl v poslopje veleposlanštva. Uradno je bilo objavljeno, da so aretirali 15 demonstrantov z Bližnjega vzhoda.

RUDARJI NA CESTI – Pred kratkim je začelo novomeško Cestno podjetje urejati okolico ceste Črnomelj-Adlešiči. Pri teh delih so zaposleni v glavnem kanizarski rudarji. Čeprav delo v primerjavi z rudarskim ni težko, si žele kmalu vrniti se v jama. (Foto: A. Bartelj)

PRVI CURKI – V Črnem potoku pri Kočevju so 3. julija svečano proslavili dan borca. Ob tej priložnosti so odprli tudi novi vodovod. Na sliki: predsednik izvršnega sveta občine Kočevje Alojz Petek otvarja novi vodovod, ki so ga takoj nato preizkusili gasilci. (Foto: J. Prime)

ŠENTJERNEJCI NA KOZARI – V letošnji pionirski delovni brigadi na Kozari – sestavljajo jo pionirji iz vse Jugoslavije – so bili tudi učenci in učence iz osnovne šole „Martin Kotar“ in Šentjerneja: Ksenija Bregar, Jana Durjava, Damjana Vide, Dušan Rangus in Denis Mikec.

SPOMENIK ŽRTVAM – Belokranjci so minulo nedeljo lepo sprejeli „svojega“ narodnega heroja Jožeta Borštnarja, ki je po slavnostnem govoru odkril spomenik padlim borcem in žrtvam fašizma. Več o lokviški proslavi v prihodnji številki. Na sliki heroj Borštnar pred spomenikom.

VEČ PRIHRANKOV
Po podatkih, ki jih je v letošnji šesti številki objavil „Bančni vestnik“, so do 31. maja 1976 pri štirih poslovnih bankah in pri Poštni hranilnici v Sloveniji občani privarčevali precej več denarja kot v enakem obdobju lani. Dinarskih hranilnih vlog je za 12.105 milijonov dinarjev ali 18 odst. več ko lani, na deviznih računih občanov pa je za 8.801 milijonov dinarjev v devizah. Skupaj so občani privarčevali kar 20.906 milijonov dinarjev.

Sejmišča

BREŽICE – Na sobotni tedenski sejem v Brežicah so pripeljali 411 prašičev do 3 mesece starih in 21 prašičev, starejših od 3 mesece. Prvih so prodali 305 po 33 – 35 dinarjev kilogram živne teže, drugih pa 12 po 19 – 20 dinarjev kilogram živne teže.

NOVO MESTO – Ponedeljkov sejem je bil srednje živahen, kupci so bili iz domače in drugih občin, cene pa se goveji živini niso spremenile, medtem ko se je cena malim prašičem nekoliko dvignila. Rejci so pripeljali 311 prašičev in 62 glav goveje živine. Prašičev so prodali 188, goveje živine pa 26 glav. Cene: prašiče v starosti od 6 do 12 tednov so prodajali po 510 – 750 dinarjev; prašiče v starosti od 3 do 5 mesecev po 760 – 900 dinarjev; 12,50 – 15 dinarjev so kupci plačali za kilogram živne teže volov; za krave 9 – 12 dinarjev za kilogram živne teže; za kilogram živne teže mlade živine pa so kupci plačevali po 11 – 13,50 dinarjev.

Kmetijski nasveti

Kako obvarovati paradižnik

Paradižnik ima letos tako visoko ceno, da se ga je zares izplačalo posaditi v vrtu. Seve se mu je treba tudi primerno posvetiti, kajti rastlinske bolezni mu ne prizanašajo. Naj osvežimo le spomin na lanko deževno poletje, ko je večina plodov na naših vrtovih propadla ali ne dozorela. Letino je pobrala krompirjeva plesen, najbolj nevarna bolezen za krompir in za paradižnik. Na paradižniku se pojavlja malo pozneje kot na krompirju, bolj rečeno: opazimo jo pozneje. Spodnji listi rastline postajajo rjavkasti in imajo rumenkaste obrobe. Potem se sušijo, plodovi pa imajo vse manj možnosti za prehranjevanje, za rast. Ostajajo majhni, trdi, nazadnje črni in zginejo. Prav to se je lani tolikokrat zgodilo. Bolezen lahko, tako kot večino drugih, preprečimo s pravočasnim škropljenjem z enim od številnih fungicidov, ki so učinkoviti. Obnesejo se bakreni pripravki (cuprablau) in drugi, kot sta tiozin, antracol. Priporočljivo je še, naj imajo ob dozorevanju plodov organski fungicidi (antracol) prednost pred bakrenimi, ker baker ovira dozorevanje plodov. Paradižniku pa strežejo po življenju še druge bolezni. Taka je črna listna pegavost, ki jo zatiramo prav tako kot plesen, torej obe bolezni hkrati. Nadalje lahko paradižnikovo listje posušijo okrogla listna pegavost, če paradižnikove rastline niso redno škropljene. Nevarne so tudi virusne bolezni, ki povzročajo odmiranje listov in poganjkov in proti katerim smo brez prave moči. Lahko jih preprečimo s tem, da sadimo le zdrave rastline ali pa bolne izločimo takoj, ko opazimo, da z njimi ni vse v redu. Ostanke bolnih rastlin je obvezno treba sežgati, saj bi sicer okužili nove rastline. Naj ob koncu le še enkrat ponovimo: z rednim škropljenjem v obdobju 10 do 14 dni, kar je odvisno od vlažnosti vremena, je mogoče paradižnikov nasad vendarle obvarovati pred najnevarnejšo in najpogostejšo boleznijo – krompirjevo plesnijo. Inž. M. L.

Doklej še: neusklajeno s prehrano?

Lani se je zgodilo, da so kmetje zgolj zaradi prenizkih odkupnih cen dali krompir v predelavo ali prašičem; prašičev kajpak še dandanes ni dovolj, krompir pa je bilo treba – uvažati! Da bi letos ne prišlo do podobnega stanja, se je nujno zavarovati s srednjeročnim načrtovanjem, ki naj bi enkrat za vselej potisnilo v ozadje brezglavi način proizvodnje in prodaje živil, način, ki meji na kapitalistično dobičkarstvo. Najbrž ni skrivnost, da politična stališča in smernice za pospeševanje proizvodnje hrane, preskrbe z živili in družbene prehrane ne izvajamo primerno usklajeno, kar ima čestokrat za posledico neučinkovitost. Maja so bili življenjski stroški v Sloveniji v primerjavi s povprečjem lanskega leta večji za 12,8 odst., za hrano pa celo za 17,9 odst. Od decembra lani do maja so se za štiričlansko družino stroški povečali za 520 dinarjev, 49 odst. te vsote pa odpade na hrano. Ni treba poudarjati, da so najbolj prizadete družine z najnižjimi dohodki. Dokaj sama sebi je prepuščena prehrana med delom; ponekod še zmeraj ni urejena, saj ni obratov družbene prehrane. Spet drugod so cene toplih obrokov hrane naravnost odbijajoče. Precej „zaslug“ za to ima preskrba s kmetijskimi proizvodi in živili. Neusklajena ponudba in povpraševanje pa še kaj povzroča neupravičeno naraščanje cen tem proizvodom. Tudi ozimnica izgublja veljavo, saj v sodobnih stanovanjih zanjo ni prostora. Rešitev se kaže v gradnji hranilnic.

Omenjenega pa tudi tega, da imajo proizvodnja hrane, preskrba z živili in družbena prehrana dokaj šnje socialne, celo razredne in politične razsežnosti, se zavedajo slovenski sindikati, ki bodo dali pobudo za ustanovitev pripravljalnega odbora, ki naj bi poskrbel za izdelavo enotnega načrta za celovit razvoj proizvodnje hrane, preskrbe z živili in družbene prehrane. Začrtane cilje pa bo moč doseči le z jasno določenimi nalogami, ki pa bodo morale biti kajpak – izpolnjene! D. R.

Leta 1980 bo v vrtcih 2000 mest za otroke.

Do številke 2000

„Nič ne vemo, kdaj in kje bo kakšen vrtec zgrajen,“ je najpogostejša pripomba občanov, ki si le površno in brez razlage ogledajo srednjeročni program razvoja otroškega varstva v novomeški občini. V programu namreč piše, da bo prihodnje leto v vrtcih prostora za 1260 otrok, leta 1978 bo že 1500 mest, v letu 1979 bo sprejetih v varstvo 1750 malčkov, leta 1980 pa naj bi dosegli v zmogljivosti otroškovarstvenih ustanov število 2000. Poprečno bomo vsako leto pridobili 200 novih mest. Z ene strani je to lep in obetaven napredek, vendar ga bo težko uresničiti, saj je zdaj v vseh varstvenih ustanovah za predšolske otroke šele 1060 mest. Z druge strani pa nam številke povedo, da bodo potrebe tudi čez štiri leta še presegale možnosti, kajti v Novem mestu bi že zdaj morali imeti v vrtcih 600 mest več, kot jih imamo. V ozadju navedenih števil se skriva nič koliko trdega in vztrajnega dela. Najhujša ovira pri pridobivanju mest v otroškovarstvenih ustanovah namreč ni samo pomanjkanje denarja, marveč tudi, ali pa morda predvsem, pomanjkanje ustreznih lokacij. Prav zato, ker predlogi občanov v papirnati vojni, ki steče pred izdajo gradbenega dovoljenja, niso vselej kronani z uspehom, v programu tudi ni nobene prednostne liste o gradnjah. Tam, kjer bo največja potreba in kjer bo možno dobiti lokacijo, tam bo novi vrtec prej odprt. Interesenti za vrtec zunaj mesta pa bodo morali nastopiti s tehtnimi dokazi o potrebi gradnje. Nima smisla, da bi samo zavoljo krajevnega načela gradili stavbe, ki ne bi bile zasedene, ko se v mestu položaj zaostre in nekaj sto otrok v predšolski dobi je doma la na cesti, med tem, ko starši delajo. R. B.

Kenijska „Krka“ začena jeseni

Kot poroča afriški dopisnik Dela, se bo poskusna proizvodnja v novi tovarni zdravih, katere solastnica je novomeška „Krka“, začela že oktobra. Stroji, ki so jih natovorili v Bremnu in Genovi, so že na poti v Nairobi. Tovarno v Ruaraki, novi industrijski četrti kenijskega glavnega mesta, bodo tako dokončali v predvidenih 52 tednih.

„Zdravilne“ stekleničke poslej tudi iz Kenije.

Generalni direktor družbe DAWA Franc Baš je dopisniku Dela povedal, da bo zmogljivost tovarne, ki bo začela delo z 200 zaposlenimi, omogočala tudi delni izvoz zdravil v sosednje države. V prvi fazi bodo na leto izdelali 300 do 400 milijonov tablet, 60 do 70 milijonov dražejev, 20 do 25 milijonov kapsul, do 9,5 milijona antibiotikov, okoli 12 milijonov ampul, 2,4 milijona stekleniček sirupov, 2,5 milijona doz

Druga v državi, 153. na svetu

Britanski mesečnik „The Banker“ je spet objavil seznam 300 največjih bank na svetu. Na tem seznamu je Ljubljanska banka s skupno bilančno vsoto 3,88 milijarde dolarjev na 153. mestu. Od jugoslovanskih bank je na tej lestvici pred njo samo Beograjska banka s 4,6 milijarde na 131. mestu. Za ljubljansko denarno ustanovo sta pri nas še Jugobanka (3,27 milijarde) in Privredna banka iz Sarajeva (3 milijarde), ki zavzemata na svetovni lestvici 178. oziroma 194. mesto. Pri tem je za Slovence še najbolj razveseljivo, da se je Ljubljanska banka kot največja v naši republici, „popravila“ na lestvici mesečnika „The Banker“ od lani do letos za 27 mest. Se vedno pa štejejo za največjo svetovno banko Bank of America Corp., ki ima bilančno vsoto 65,7 milijarde dolarjev in je že več let na prvem mestu. Druga je City bank iz New Yorka z 52,7 milijarde, tretja pa francoska banka Caisse Nationale de Credit Agricole z 49 milijardami dolarjev. Zanimiv je vzpon francoskih bank, ki imajo med prvimi desetimi denarnimi zavodi na svetu štiri predstavnike, ZDA imajo tri, Nemci, Japonci in Britanci pa po enega. Banco do Brasil, torej banka države, ki slovi kot ena najbolj zadolženih na svetu (22 milijard dolarjev) se je z letošnjo bilančno vsoto 29 milijard dolarjev povzpela z 20. na 12. mesto na svetu.

Ze več kot mesec je od tega, ko so slovenski železničarji uvedli na relaciji Maribor-Sežana in obratno nov hitri tovorni vlak, ki ustreza vsem potrebam sodobnega tržišča. Vlak porabi za svojo pot le okoli osem do devet ur, odvisno od krajših postankov, ki jih ima med potjo. Vsekakor je uvedba tega vlaka v tovarni železniški promet velik korak k novemu sistemu prevoza pod geslom: „Danes prevzeto – jutri izročeno blago.“

„NOČNI SKOK“ VLAKA

Ze več kot mesec je od tega, ko so slovenski železničarji uvedli na relaciji Maribor-Sežana in obratno nov hitri tovorni vlak, ki ustreza vsem potrebam sodobnega tržišča. Vlak porabi za svojo pot le okoli osem do devet ur, odvisno od krajših postankov, ki jih ima med potjo. Vsekakor je uvedba tega vlaka v tovarni železniški promet velik korak k novemu sistemu prevoza pod geslom: „Danes prevzeto – jutri izročeno blago.“

V POSAVJU ŠE NIČ POCITNIC

V torek, 6. julija, se je sestala občinska skupščina v Brežicah. Na dnevnem redu je bil kot ena najpomembnejših točk dogovor o osnovah družbenega plana občine za obdobje 1976–1980. Delegati so dobili z gradivom tudi osnutek plana, da so imeli boljši pregled nad predvidenim razvojem. Na seji so jih seznanili z rezultati cestne akcije in akcije za pomoč prizadetim v Posočju. V Krškem je seja občinske skupščine sklicana za jutri. Najprej bodo obravnavali osnutek družbenega plana Slovenije od 1976–1980, nato pa bodo ocenili izvajanje smernic družbenoekonomskega razvoja občine v tekočem letu.

– Neverjetno, kako hitro mine delovni čas med igro. Niti petnajst partij nisva odigrala, pa je konec „šihita“... (Iz Bjelovarskega lista)

credno je zapisati...

Dolenjci smo se menda že navadili, da na republiških lestvicah nismo visoko. Na mnogih področjih smo na dnu. Rep jezimo tudi na kadrovskem področju. Večkrat se zgodi, da nas morajo na to nenehno opozarjati poznavalci od drugod.

Tako tudi dr. Avgustin Lah, podpredsednik republiškega izvršnega sveta, ki je v zadnjih tednih nekajkrat obiskal dolenske občine, ni zamudil priložnosti, da bi nam ne povedal, kako smo siromašni s kadri. Le-teh imamo komaj za slab odstotek glede na število vsega prebivalstva v regiji. Novomeška občina je, kar se sliši precej neverjetno, celo za trebanjsko.

Obet za režijo?

Te ugotovitve bodo v oči in bolijo. Mnoge delovne organizacije bi rade vrzel odpravile z razpisi, pa se jim vselej ne posreči. Tako so v IMV za iskanje strokovnjakov prek časopisov plačali že okoli 600.000 dinarjev. Mnogi so nehali oglaševati in raje čakajo na diplomate z višjih in visokih šol. Trenutno ima Dolenjska na višjih in visokih šolah 756 študentov, na srednjih 1.500 dijakov, na poklicnih šolah pa 870 učencev. Te številke marsikaj povedo, pomenijo velik up. Za gospodarstvo?

Glede na potrebe bi se gospodarstvo moralo kajpak najprej kadrovsko okrepiti, praksa pa kaže, da imajo največji kadrovski priliv družbene dejavnosti. Dr. Lah je s tem v zvezi navedel, da smo imeli pred 15 leti v Sloveniji na 400.000 zaposlenih v gospodarstvu več strokovnjakov kot danes, ko zaposluje 700.000 ljudi. Družbene dejavnosti pa so se v tem času tako okrepile, da premorejo 24.000 zaposlenih z višjo in visoko izobrazbo, medtem ko jih je v gospodarstvu le okoli 17.000. Bomo ta razkorak res lahko zmanjšali šele z usmerjenim izobraževanjem?

I. ZORAN

UREDNIŠTVO V GOSTEH

ZABUKOVJE

Vaška cesta je ponavadi zanesljiv barometer o tem, kakšni krajanj skrbijo zanj. Kotanje na njej so ponavadi slabo spričevalo občine, ki naj takim krajem pomaga, še slabše pa se piše domačinom. O Zabukovčanih smo imeli glede tega že od vsega začetka najlepši vtis.

Popotnik na cesti Sevnica-Planina (od Sevnice, pravzaprav Šmarja dalje, je že moderniziranih in asfaltiranih 8 km te kozjanske ceste) zasledi sicer krajevne table Zabukovja že v dolini, kjer je tudi prva gostilna. Do pravega Zabukovja je še več kot tri kilometre dokaj hudega in ovinkastega klanca, kamor je letos Izletnikov avtobus potegnil le trikrat, potem pa je odnehal na veliko jezo domačinov. Zabukovje (manjša med 11 krajevnimi skupnostmi v sevniški občini je samo še Primož) ima poleg Pipanove gostilne v dolini še Pajkovo sredi vasi in Kranjčev bife poleg podružnične osnovne šole.

Naše zadnje uredništvo v gosteh smo pred poletjem sklicali v gostilni Milana Pajka. Čeprav je bila v spačku novinarja Andreja Bartlja še dvojica, Drago Vrtačnik in Alfred Železnik (slednji odtehta težo obeh, opomba uredništva) je malo kubikov brez posebne kihanja tekoče zmoglo zavojiti in strmine zabukovskega klanca! Domačini so minulo jesen in zimo opravili res veliko delo: opravili so nad 2.000 udarniških ur, porabili so 50.000 dinarjev, ki so jih pridobili z natečajem krajevnih skupnosti sevniške občine, vložili še dosti svojega denarja, šolarji, delavci, ostareli ljudje pa morajo še vedno pešačiti v dolino do avtobusa.

„SMO ZA NAPREDEK!“

Drago Vrtačnik, predsednik sveta KS in delegat družbenopolitičnega zbora občinske skupščine: „Precej razočarani smo, veste,“ je potožil upokojeni krojaški mojster in duša prenekaterih akcij v teh vaseh. „Poglejte, vse smo vedno nekako uredili, čeprav je bilo težko. Tik po vojni je bil zgrajen marsikateri vodovod. Hudo je bilo, ko smo se borili za elektriko. Leta 1954 je zasvetila pri nas za 29. november prva žarnica. Hoteli smo, in šlo je. Tako je bilo tudi pri cesti: obmili smo žepce in se potili na trasi, uspeh pa je tokrat žalničev!“ je potožil skrušeno, kar je nenavado za tega možaka. „Avtobus je pripeljal v Zabukovje trikrat in nič več. V vaseh Zabukovje, Mrzla planina, v Tmovcu, Podvrhu, Podgorju in še nekaterih zaselkih živi 1.140 prebivalcev.

Kmet Vinko Leskošek iz Mrzle planine – v stari Jugoslaviji je končal

Najvišja KS v Posavju vztraja!

gimnazijo, druga svetovna vojna pa mu je prekrizala kapucinski staž; po vojni je bil tudi štiri leta tajnik občinskega ljudskega odbora, sedaj je še predsednik krajevne organizacije Rdečega križa – mu je samo pritrtil. „Ne gre le za tiste 3 km od Zabukovja do doline, od Mrzle planine in še dalje z Bohorja jih je več kot dvakrat toliko! Vse to je hud napor za male šolarje s težkimi torbami, čeprav so vajeni bremen.“ Nasploh ima kot izobraženec na vasi vrsto pripomb k sedanjemu sistemu kmečkih starostnih pokojnin.

„Vsi drugi delavci in uslužbenci redno vsak mesec plačujejo v fond pokojninskega zavarovanja od svojih bruto OD. Ne mislite, da kmetje ne plačujemo, vendar od tega pravzaprav nimamo nič. Poglejte, na Mrzli planini smo še štirje gospodarji, pokojnino pa prejema samo eden! Šele ko izpolni gospodar 65 let, je oproščen prispevka. Hudo je kmetu, ki ga npr. invalidnost prizadene pred to starostjo: nima nobene ugodnosti, zdržati mora, kot ve in zna, do 65 leta! Vsi drugi zavarovanci razen kmeta imajo celo pravico do postrežnine, za kmeta pa je palica beraška in – kar je še zapisal pesnik, če se seveda sam v gospodarstvu ne pobriga tudi za tak skrajni primer. Še slabše se godi kmečki ženi! Ta sploh nima ničesar, sicer pa je dobro povedala naša Štefka Senica na konferenci kmečkih žensk pri SZDL v Sevnici to pomlad. Dobro je povedala tudi inženirka iz kombinata o tistih, ki so jih kazali na televiziji, češ da nosijo v pokojninski sklad milijone, zatem pa se pristavijo, da je to malo. Kmetje imamo še vedno občutek, da smo kot nekakšna cokla v tej skupnosti, zanj pa smo bili vedno pripravljeni in smo tudi še dati vse,“ pove z dobrodušnim glasom ta borec zaščitne čete Kozjanskega odreda, ki je Švabom ušel obakrat, ko so ga dobili v roke.

Anton Gračner iz Zabukovja, upokojeni gostilničar: „V Zabukovju nismo deležni niti pol tistega, kar imajo Sevničani. Še najbolj nas tepe prevoz. Marsikdo bi šel v Sevnico na kakšno kulturno prireditve, toda zveze z avtobusi so zelo slabe. Zvečer jih sploh ni, pa še pešačiti moramo precej. Tudi za borce se ne zanimajo dovolj, nikogar nič ne briga, v kakšnih razmerah živimo. Čas bi že bil, da bi pregledali naša stanovanja, ki niso vselej dostojna ljudje.“

IGRAJO: „AD ACTA“

Nestel Trefalt, delavec iz Miškega vrha, predsednik mladinskega aktiva Zabukovje: „Mladinski aktiv v KS šteje okoli 50 mladincev, res dejavnih pa jih je le okoli 30. Za šport, razen za streljanje in šah, nimamo možnosti, zato pa je toliko bolj prizadevna dramska skupina. Prav zdaj končujemo s pripravami za predstavo „Ad acta“ Marjana Marinca. Velike težave imamo z vajami, saj so mladinci po službah, vasi so zelo oddaljene od Zabukovja, tako da imamo vaje lahko le ob sobotah in nedeljah. Zanimanje za dramske prireditve je tukaj precejšnje,

vsako predstavo si ogleda okoli sto občinov, le šolski razred, kjer igramo, je premajhen. Mladinci smo v zadnjem času sodelovali tudi na nekaj delovnih akcijah, zlasti pri popravilju ceste od Zabukovja do Stop. Res je, da so bili mladi pred leti bolj delavni, toda tudi naša dejavnost bi bila lahko bolj pestra, če bi imeli boljše možnosti. Pa jih nimamo, celo starejši nas ne spodbujajo, ampak bolj zviška gledajo na naša prizadevanja.“

Milan Pajk iz Zabukovja, dijak gostinske šole: „Otrok je v naših vaseh čedalje manj, kar se pozna tudi v šoli. Zdaj so v Zabukovju samo prvi trije razredi, ki jih obiskuje okoli 60 učencev, ostali pa se vozijo v Sevnico. Velik del poti do avtobusa pešačijo, kar je zelo neprijetno pozimi. Da dejavnost mladih ni dovolj opazna, je krivo tudi to, da so razne organizacije v KS precej nepovezane med seboj. Vsaka dela zase, in če dosega uspehe, jih sama tudi pozanje. Kljub vsemu pa so mladi precej zagreti za reševanje problemov KS, tako, denimo, nikoli ne odrečemo pomoči pri gašenju gozdnih in drugih požarov, ki jih to ni tako malo.“

DEKLETA SILIJO V DOLINO

Jože Trefalt, delavec iz Zabukovja: „Nad založenostjo trgovine v Zabukovju se ne moremo pritoževati, če izvažamo to, da v njej ni moč kupiti kruha in mesa. To bi morali urediti, saj je do Sevnice daleč. Najbolj pereče je to, da mladina odhaja v mesta, kmetije pa se praznijo. Ni še dolgo tega, ko je na posameznih kmetijah delalo po pet, šest ljudi, zdaj pa sta že dva redkost. Mladi fantje se tudi težka oženijo, saj dekleta zelo nerada poprimo za kmečko orodje. Še najbolj donosna je živinoreja, le z odkupom mleka je precej težav. Kamion pride ali pa ne, zato se ne zgodi poredko, da kmetje zaman nosijo mleko do zbirališč in spet nazaj domov. Naslednji dan pa je mleko že kislo. Tudi odkup lesa je neurejen. Kmetje se jezijo, ker ga morajo sami voziti v Sevnico, denar zanj pa dobijo čez pol leta ali pa še tedaj ne. Razdrobljenost kmetij je kriva, da mehanizacija ne pospešuje kaj prida kmetovanja, čeprav je traktorjev in drugih strojev vsak dan več. Tudi pri kooperaciji precej škriplje. Ni se zgodilo le enkrat, da so kmetje v dogovoru z zadrugo zgradili hleve, ki so potem ostali prazni.“

CENIJO VSAKO POMOČ

Predsednik sveta krajevne skupnosti Drago Vrtačnik je povedal, kako je po potresu na Kozjanskem republiški odbor dodelil občinskemu Rdečemu križu 11 starih milijonov. „Sedem milijonov je šlo v nekakšne rezerve, dva milijona sta šla v našo krajevno skupnost. Ljudje so dobivali od 3.000 do 4.000 novih dinarjev za material, ker je še vedno boljše kot nič.“

Vinko Leskošek se je lahko pohvalil z najvišjim vodovodom v krajevni

skupnosti, ki je, kot lahko sodimo po Krajevnem leksikonu dravske banovine, tudi eden izmed najvišjih v Posavju. „Je le sto metrov izpod 1.053 metrov visokega Javornika, naredili pa smo ga štirje posestniki kmalu po vojni. Pred tem tod ni bilo drugega kot kapnica. Do prvega studenca, Gračnice, je bilo 1 km. Predračun je takrat znašal 15 milijonov; toliko ni bilo vredno vse naše imetje. Za tiste čase smo imeli najsodobnejši sistem črpanja vode, saj smo dobili iz Leobna v Avstriji črpalke, ki žene „sama sebe“. Ves vodovod nas je stal 12 parov volov, prirejali smo veselice, da kraj ni videl česa podobnega. Carina za črpalke naj bi veljala nadaljnje štiri krave, vendar so nas po prošnji v Beogradu oprostili.“

Dostikrat pomislimo, kakšno možnost za širjenje zaposlovanja na takih območjih, kot je tudi Kozjansko, ima obrt. Krojač Vrtačnik je povedal, da skupaj z ženo ne bi mogla toliko zaslužiti, kot je prinesla bivša vajenka prvi mesec iz sevniške Lisce. Zidarski mojster Jože Strajnar iz Zabukovja meni, da bi moral biti obrtnik razen svojega strokovnega dela še več računovodja če hoče za svoje zaposlene odvesti vse prispevke in dajatve. „Vsaka občina ima drugačne samoprispevke, jaz delam na meji starih, da ne rečem petih občin, vsak si lahko predstavljaja, kakšna papirnata vojna je to.“

MNOGO BORCEV

Martin Pajk, zaposlen na železniški postaji v Sevnici kot blagovni blagajnik, predsednik kraj. org. ZZB, predsednik gasilske enote Zabukovje: „Naši kraji so med NOB dali velik delež. Na spomeniku v Zabukovju je vklesanih 46 imen padlih borcev, internirancev in izgnancev, ki so dali svoje življenje. V naši KS pa danes še ni tako, kot bi moralo biti. Zlasti nas tare to, da iz središča KS ni avtobusnega prevoza. To bi bilo potrebno najprej urediti, da bi se lahko delavci vozili na delo in otroci v šolo. Krajanj smo že dvakrat popravili cesto Zabukovje-Dol, kljub temu pa k nam ni avtobusov.“

Da bi rešili kraj pred nadaljnjim propadanjem, bi bilo potrebno urediti še cesto Zabukovje-Podvrh-Marof-Lončarjev dol-Sevnica. To bi bila delavska in šolska proga za celo KS. Ljudje se na delo v glavnem vozijo v Sevnico in morajo sedaj tisti iz oddaljenih vasi vstajati ob treh jutraj, da pridejo na avtobus ob 4.45 in tako pravočasno v službo. Pa naj še kdo reče, da imajo naši ljudje take možnosti kot tisti, ki živijo drugje!

Naši kraji izumirajo, zato je družbena pomoč nerazvitemu Kozjanskemu nujna.

V naši krajevni organizaciji živi okoli 160 borcev. Naša vas je med vojno dala tudi enega heroja – Alojza Kolmana-Maroka. Socialno stanje borcev pri nas je sicer za silo urejeno, bolj bi morali poskrbeti, da bi bili deležni tudi topliškega zdravljenja. Vsaka hiša pri nas je med NOB sodelovala s partizani. Bivša občina Zabukovje je štela

okoli 1.600 ljudi in skoraj vsi so delali za NOB; v naši hiši je bila javka.

Odseljevanje se je sicer omejilo, ljudje so tudi s pridnostjo obnovili požgane vasi, si kupili kosilnice, traktorje in drugo mehanizacijo, toda mladi še vedno odhajajo raje na delo v dolino.

V enoti je 15 gasilcev; imamo motoriko in opremo, vendar je nepopolna. Letos nam je KS dala 6.000 dinarjev, prejšnja leta pa so se obnašali, kot da nas ni in da nismo potrebni. Nimamo pa gasilskega doma in gasilskega kombija, ki bi ga nujno potrebovali, saj je bilo samo letos pri nas že sedem požarov, kjer smo gasili.

Naš kraj bi bil lahko drugačen, če bi se takoj po vojni ljudje na vodilnih položajih in v KS bolj zavzeli.

Za rekonstrukcijo ceste do Dola smo krajanj v prvi fazi gradnje pristočno delali več kot 2.000 ur, v drugi fazi okoli 3 tisoč ur in v tretji fazi tudi okoli 2 tisoč ur.

Ljudje tu živijo pretežno od kmetijstva; če je pri hiši še kdo v službi, je tam življenje veliko lažje, saj je sicer edini vir stalnega zaslužka oddaja mleka.

Naša KS se čuti zapostavljeno, saj imajo vsi sedeži KS v občini asfalt skozi kraj, javno razsvetljavo, avtobusne zveze. Mi nimamo nič od tega.

Mejimo z občinami Krško, Sentjur in Laško.“

PONOSNI NA SVOJE ROJAKE

Občani zabukovške krajevne skupnosti dobro mislijo o svojih rojakih, ki so po svetu. Njihove gore list Ivan Zorko iz Podgorja je že vrsto let cenjen umetnik v Parizu. Jože Klenovšek iz Mrzle planine je svoje čase krenil po svetu kot prevajalec, „Postal je prvi svetovni popotnik, kamor „zašajda“, se znajde,“ povedo zanj krajanj. Sedaj se je ustalil s Švicarko v Južni Afriki kot trgovec. Posebno milo pri srcu je Zabukovčanom, ko nanes beseda na padlega heroja Kolmana-Maroka. Očitno je, da jim ni bil le simbol junaštva v dobi bojev proti nacistom. Še dandanes se pocipe po licu solza ostarelemu možaku s tega dela Kozjanskega, ko pravi: „Marok, ta pa ta! Če ga ne bi pokosili streli, bi imeli človeka tudi za juriš v boju za napredek!“

Ali že veste...

– da je bila zabukovska občina najbolj hribovita v srezu Brežice, ko je presegla 1.727 prebivalcev, od tega samo v Zabukovju 1.206 duš, medtem ko jih danes vsa krajevna skupnost („meje“ niso kaj dosti drugačne) premore komaj 1.140?

– da so že pisci Krajevnega leksikona dravske banovine na Mrzli planini občudovali čist gorski zrak, uživali v lepih listnatih in iglastih gozdovih? Nad vasjo so našli krasno razgledno točko. Kraj se jim je zdel idealen za izlete po Bohorju, kjer naj bi bilo polno divjadi (divjih svinj, srn, lisic, zajcev in jerebic). Odkrili so celo izvirne smučarske terene, o čemer se strinjajo tudi naši zdomci, ki so lani odkupili opuščeno domačijo, da bi jo preuredili v svoj dom.

– da so pred vojno samo na Mrzli planini (640 m nadmorske višine) ob dobrih letinah čebelarji iztočili po parsto kilogramov medu? Le Podgorica je takrat skozi vse leto zalagala z jestivimi oskrbovalni dom planincev in izletnikov na Lisci. Prisojne lege so imele lepe gorice.

Jože Strajnar

Vinko Leskošek

Drago Vrtačnik

Anton Gračner

Jože Trefalt

Milan Pajk

Nestel Trefalt

Stanka Pajk

Martin Pajk

Miha Gračnar

POTA IN STRANPOTA

Dežurni poročajo

AVTOMOBILI NISO VARNI – V noči na 30. junij je bilo vlomljeno v dva avtomobila. „Katrco“ Mihaela Kastelca, parkirano Nad mlini, je obiskal vlomilec tako, da je vdrl v ozi zadnja vrata. Odnasel je aktovko z dokumenti. To noč je bilo vlomljeno tudi v avto Janeza Artača, ki je stal pred lastnikovim stanovanjem v Ulici Majde Silc. Nekdo je nasilno odprl pokrov motorja in odnesel razdelilno kapo.

POKOL V MIRNI – 30. junija so ugotovili, da je reka Mirna zelo onesnažena od Pijavice do Mirne. Precej rib je že poginilo. Po vodi so plavali kosi razpadlih snovi, razen tega je bila voda kar rdeče obarvana. Vzroke nesreče še ugotavljajo.

„BOM VSE POBIL!“ je kričal 26-letni Anton Samsa iz Mirne peči, ko so prišli miličniki ponj. Bilo je 1. julija, Samsa se je napil, potem pa se je spravil nad ženo in otroka in ju tako pretepal, da so klicali na pomoč. Tudi ob prihodu miličnikov ni dal miru. Odpeljali so ga na hladno.

PONOČI OB KOVČEK – V noči na 3. julij je bilo vlomljeno v avto Dušice Strnad z Golnika, ki je parkirala vozilo na Cesti herojev v Novem mestu. Vlomilec je prišel v avto skozi trikotno okence, odnesel pa je kovček z dokumenti in nekaj perila. Strnadova je oškodovana za 3.000 dinarjev.

VLOMILEC ZNAČKAR? – Ponoči 3. julija je nekdo vlomil tudi v kiosk „Dela“ na Cesti komandanta Staneta. Odnasel je 39 značk, 6 plinskih vžigalnikov in za 30 din drobca.

Kako nazaj s stranskega tira

Mladoletniški kriminal ima navadno ozadje v okolju, v katerem je otrok doraščal – Neurejene družine, alkoholizem in pridobitništvo so črne sence

29. junija je bilo na okrožnem sodišču v Novem mestu področno posvetovanje o mladoletniškem prestopništvu. Ena izmed ugotovitev: na Doléjnškem in v Posavju mladoletno prestopništvo nima za družbo nevarne širine, vseeno pa so potrebna prizadevanja, da bi ga zajezili.

KRONIKA NESREČ

KUZARJEV KAL: OBA ZAVIRALA – Novomeščan Ivan Somrak je 30. junija dopoldne vozil osebni avtomobil proti Kuzarjevemu Kalu, v ovinku pa je naproti pripeljal z avtom Stane Hočevar iz Ceglince. Voznika sta med srečanjem zavirala, s sta vseeno trčila. Škode je za 4.000 dinarjev.

SELA: V OVINEK PO SREDI – Drago Piškur iz Gor. Straže je 30. junija zvečer vozil osebni avtomobil iz Toplice proti Podturnu, pri Selih pa je v ovinek zapeljal po sredi. Ker pa je ravno tedaj naproti pripeljal avto, je Piškur naglo zavil v desno, pri tem pa ga je zaneslo čez rob. Avto se je večkrat prevrnil, nato pa obstal na njivi. Sopotnik Franc Novak iz Straže je bil laže poškodovan, medtem ko znaša gmotna škoda 7.000 dinarjev.

KANIŽARICA: PREVRNEN TOVORNIAK – Franc Stukelj iz Dobljč je 1. julija popoldne vozil tovornjak iz Črnomlja proti Dragatušu, v ostrem ovinku v Kanižarici

OTROKA STA GROZILA

3. julija zvečer sta k 82-letni Mariji Stravs v Črnomlju v Kolodvorski ulici prišla 10-letni B. Š. in 13-letni B. B. Vpričo lastnice sta preiskala stanovanje in vzela budliko ter ročno uro. Ženski sta tudi grozila z nožem. Po tem podvigu sta otroka jadno odšla v neznanost.

MED ZAZOROM OPEČEN

4. julija navsezgodaj zjutraj je začelo goreti v gospodarskem poslopiju Jožeta Turka in Koncu pri Stopičah. Na večjem novem poslopiju je zgorelo ostreže, seno, nekaj desk, medtem ko so živino in drugo rešili. V ognju je dobil nekaj opeklin tudi domači sin 14-letni Jože, ki je spal v senu in je prvi opazil ogenj. Zaradi opeklin in hudega šoka so fanta odpeljali v bolnišnico, škoda pa cenijo na 80.000 dinarjev.

VŽIGALICE NA PEČI . . .

3. julija kmalu po 12. uri je začelo goreti gospodarsko poslopije Antona Perca v Dobravi 23. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Senovega, Brestanice, Krškega in sosedje, vseeno pa je pogorelo celotno gospodarsko poslopije, z njim vred pa tudi slama, apno in razno orodje. Cenijo, da je za 50.000 dinarjev škoda. Ugotovili so, da je ogenj zaneli domači 4-letni otrok. Na peči je našel vžigalice, pa jih je preizkušal na slami.

PREHITEVAL PO DESNI

Lahkomiselnost in nepredvidnost je Antona Jereba iz Koprivnice drago stala. Ko je 29. junija okrog 11. ure dopoldne v Brestanici vozil na kolesu z motorjem za avtomobilistko Marijo Kadivnik s Senovega, jo je skušal po desni prehiteti, medtem ko je tudi ona zavijala v desno. Nevaren podvig na cesti je Jereba veljal hudo telesno poškodbo. Takoj po karambolu so ga odpeljali v bolnišnico.

TUDI VOZ JE LAHKO NEVAREN – Te dni, ko povsod spravljajo krmo in jo vozijo s travnikov proti domu, pomenijo vozovi in vozniki vprej posebno nevarnost na cestah. Če je voz preveč naložen, če voznik ne nakaže smeri, če vozi po sredi in če je vinjen (to pa je skoroda pravilo ob žeji in vročini) se hitro kaj zgodi. (Foto: Bačer)

VSAK HIP PRIPRAVLJENI

Izjava Nika Bricljaja ob preizkusu samozščite

Pretekli teden so organi za notranje zadeve skupno z enotami JLA organizirali v novomeški občini vajo, na kateri so preizkušali koncept družbene samozščite. Kaj je pokazala praksa, je v nekaj besedah povedal Niko Bricelj, načelnik uprave javne varnosti v Novem mestu:

„Na vaji, kjer smo skušali ugotoviti, kako deluje varnostni sistem v krajevni skupnosti in v temeljnih organizacijah združene delo, smo dobili zelo ugodne rezultate. Ugotovili smo, da so občani izvedbo vaje zelo resno vzeli in da so pokazali veliko pripravljenost sodelovati. Izkazalo se je, da je ideja družbene samozščite zažvela med ljudmi in da so jo ti sprejeli za svojo.“

Vsi sodelujoči, od šolarjev do mladine, družbenopolitičnih delavcev, občanov in varnostnikov v kolektivih, so se izkazali, ponekod celo bolj, kot smo pričakovali. To nas navdaja s spoznanjem, da je naš varnostni sistem, oprt na družbeno samozščito, nezlomljiv. Tokrat je šlo samo za vajo, vendar nam je ta pokazala, da če bi šlo tudi zares, se nam ni česa bati. Ljudske množice sodelujejo z vso resnostjo in zavzetostjo.“

Revija mladih za Novoteks

Kolesarji novomeškega Novoteksa so na hrastniški kolesarski reviji pobrali skoraj vse pokale in diplome

V počastitev hrastniškega občinskega praznika in dneva bor-

Novomeški kolesarski klub je med najmlajšimi športnimi klubi v doléjnjski metropoli. Kljub temu da prevladujejo v njem predvsem mladinci, so ta čas med slovenskimi kolesarji Novomeščani med najboljšimi. Na sliki: skupina nadarjenih novoteksovcov na treningu.

cev so domači kolesarski delavci pripravili meddruštveni kolesarski dirki, na katerih so nastopili najboljši slovenski mladinci in pionirji.

Starejši kolesarji so vozili na 80 km dolgi progi od Hrastnika do Krškega in nazaj, pionirji pa so nastopili na 14 km dolgi progi. Na hrastniški reviji mladih kolesarjev so tekmovali skoraj vsi najboljši Slovenci, nadarjeni novomeški kolesarji – podpira jih novomeški Novoteks – pa so še enkrat dokazali, da so v konkurenci mlajših in starejših mladincev med najboljšimi, saj so v obeh kategorijah zavzeli najboljša mesta.

Rezultati: starejši mladinci: L. Antončič 2:05,47, 2. Novak 2:05,47, 3. Mijajlovič 2:06,47, 4. Turk (vsi Novoteks, Novo mesto) 2:07,32 itd.; mlajši mladinci: 1. Vchar (Novoteks, Novo mesto) 2:07,04 2. Zaubi (Rog) 2:07,04 itd.

„KOLO – ZDRAVO TELO“: 80 UDELEŽENCEV

Minulo nedeljo je novomeško kolesarsko društvo Novoteks pripravilo že tradicionalno kolesarsko akcijo „Kolo – zdravo telo“. V lepem vremenu je na 25 kilometrov dolgi progi Novo mesto – Otočec – Rateč – Novo mesto kolesarilo 80 občanov, organizatorji pa so pričakovali precej večji obisk.

DOLENJA VAS: OBETAVNI KOŠARKARJI

Košarkarji iz Dolenje vasi so v letošnji tekmovalni sezoni presenetljivo prav vse. Mladi športni kolektiv nastopa v ljubljanski medobčinski ligi, kjer je po prvem delu prvenstva presenetljivo na odličnem drugem mestu. Tako so fantje iz Dolenje vasi prvi, ki v ribniški občini postavljajo košarkarske temelje. Kot kaže po prvih uspehih, bomo imeli v Ribnici razen kvalitetnega rokometu tudi dobro košarkarsko vrsto. Za KK Dolenja vas igrajo Bojc, Henigman, Kljun, Rus, Trdan, J. Henigman, Fajdiga, B. Henigman, F. Henigman, Medved, Pahulje in Gorše. Vrsto trenira Srečko Vrbine. M. G.

NOVOMEŠKA KPA V ITALIJI DEVETNAJSTA

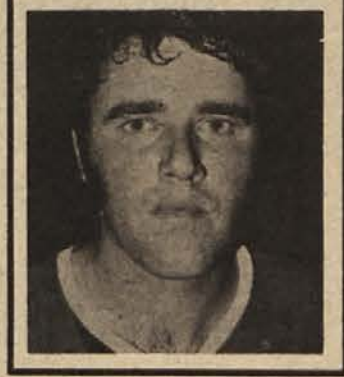
Konec junija je italijanska plavalška zveza organizirala tradicionalni maraton „Piombino – Portoferaio“ (otok Elba), ki so se ga udeležili tudi plavalci iz novomeškega kluba za podvodne aktivnosti. Med 25 ekipami iz Italije, Jugoslavije, Svice in Češke so bili Novomeščani na 24 km dolgi progi dokaj dobri, saj so na cilj priplavali v devetnajstim časom.

Po desetih letih v ligo?

„Prepričani smo, da bomo letos uspeli, kajti prvo mesto v ljubljanski conski rokometni ligi smo naskakovali skorajda deset let, uspeli pa nismo zavoljo tako imenovanih „majhnih“ spodrsjlajev: nediscipline, nerednih treningov ipd. Toda že pred začetkom letošnjega težkega prvenstva smo bili vsi prepričani, da bomo ob koncu na vrhu lestvice. Zakaj? Zavoljo dobrega trenerja, ki je znal s pravo besedo v ekipo vnesti red, disciplino, tisto, kar so naši navijači pri nas pogrešali vrsto let . . .“

Tako je pred kratkim dejal veteran novomeškega rokometu Karel Jaklič. Njegova ekipa je bila nekajkrat tik pred tem, da bo nastopila v prvi republiški ligi, toda fantom je vedno spodletelo. V dobri in obetavni ekipi pa je bil Karel med najboljšimi. Zato ni nič čudno, če bi lahko že pred leti igral v republiški ligi, toda vse mikavne ponudbe slovenskih ligašev je odklonil. Ostal je zvest Novemu mestu in „nesrečni“ ekipi.

Kot kaže, pa se bodo Karlu in njegovim tovarišem ter zvestim navijačem uresničile dolgoletne želje. Letos so v ljubljanski conski rokometni ligi igrali sorazmerno dobro. So na vrhu, vendar se je ekipa iz Zagorja pritožila, češ da so jih v tekmu z Dolenjci oškodovali. Če bo tekmovalna komisija sklenila, da morata moštv š enkrat na igrišče, lahko Dolenjcem spodleti. Vendar spričo njihove kvalitete in dejstva, da jim za prvo mesto zadostuje že neodločen rezultat, le malokdo verjame, da bodo Novomeščani v Zagorju izgubili. Toroj – po desetih letih v slovensko ligo!

Boštanj: v ospredju rokomet

Na pobudo prizadevnega športnega delavca Bojana Novšaka so v jeseni 1975 v Boštanju ustanovili Rokometni klub Boštanj. Mlada ekipa je s pomočjo vodstva kmalu prebrodila začetne težave in postala ena izmed najboljših v zasavski rokometni ligi.

Fantje so v minuli tekmovalni sezoni začeli razmeroma slabo, saj so v jesenskem delu izgubili kar tri srečanja. Zavoljo tega so se na daljevanje prvenstva pripravljali zelo resno, saj njihovega trdega dela pa se je pokazal ob koncu jesenskega dela, ko so premagali prav vse nasprotnike in se po točkah izenačili z zmagovalno ekipo iz Čerkelj. Če bi imeli pri tekmah nekoliko več sreče in bolj mimo roko, bi lahko dosegli ugodnejšo razliko v zadetkih, ki bi jim prinesla prvo mesto.

Prav gotovo imajo za uspeh zasluge vsi: igralci, prizadevno vodstvo, trener Stane Kralj in gledalci, ki so mlado in neizkušeno ekipo domala na vseh tekmah podprli v rekordnem številu. V jeseni bodo Boštanjčani nastopali v zasavskoposavski tekmovalni regiji in prav gotovo bodo s svojimi igrami razveselili svoje navijače.

Šport

ŠKOCJAN – Minulo nedeljo so domači mladinci pripravili prijateljsko tekmo v nogometu med Škocjanom in Suhadolom. Po dokaj izenačeni in kvalitetni tekmi so s 3:1 zmagali domači igralci. (L. L.)

LJUBLJANA – Na republiškem prvenstvu v štafetah 3x1000 m za mladince in 3x600 m za mladinke so sodelovali tudi tekmovalci novomeškega atletskega kluba. Štabela 3x1000 m (Košmerlj, Semec in Kapš) je s časom 8:16,7 zasedla odlično tretje mesto. (L. B.)

POHARČEVA IN SKAFARJEVA NAJBOLJŠI

Prejšnji teden je plavalni klub Trbovlje pripravil republiško posamično prvenstvo za starejše pionirje in pionirke. Na tekmovalju najmlajših so nastopili Celulozarjevi plavalci in plavalke, najboljše pa so bile Skafarjeva, Poharčeva in Markec.

Rezultati: pionirke 100 m kralj: 3. Skafar 1:12,1; 200 m delfin: 3. Skafar 3:09,9; 4x100 m kralj: 1. Celulozar (Istenič, Skafar, Pohar, Blatnik) 5:11,8, 100 m delfin: 1. Pohar 1:17,4, 2. Skafar (obe Celulozar) 1:21,6, 200 m mešano: 1. Skafar 2:53,0; pionirji – 100 m prsno: 3. Markec 1:28,5 itd.

Sevnici turnir samoupravljavcev

Leskovski Partizan je konec junija pripravil v počastitev dneva samoupravljavcev rokometni turnir, na katerem so nastopile ekipe iz Sevnice, Brežic in Leskoveca, Krčani pa so udeležbo žal odpovedali tik pred pričetkom turnirja.

V prvi tekmi so domači igralci presenetljivo premagali Brežičane, največ zaslug za zmago pa imajo vratar Pernar, Arh, Stribar in Starc. V drugem srečanju so drugoligaši le s težavo premagali Brežičane, v odločilni tekmi za prvo mesto pa so bili gostje v Sevnici za domačine le premočan nasprotnik.

Lep pokal so tako osvojili favoriti Sevničani, pokale in nagrade pa sta dobili tudi ostali ekipi. Prispevali so jih: Kovinarska, Agrokombinat, Celulozar, TKS Krško, Imperial, OK ZSM Krško, Ob ZPM Krško, gostilna Sinkavec, Cvetličarna Kerim in domači TVD Partizan. Za najboljšega igralca na turnirju je posebna komisija določila domačina Stribarja, najboljši vratar je bil Pernar, strelec pa Brežičan Vervega.

Rezultat: Leskovec – Brežice 29:26, Brežice – Sevnica 28:29 in Leskovec – Sevnica 19:21.

L. SRIBAR

Trideset igralck za eno ekipo

Novomeške igralke rokometu se bodo začele v kratkem pripravljati za republiško ligo

Z zmago v ljubljanski conski rokometni ligi in z osvojitvijo prvega mesta na kvalifikacijah za prvo slovensko ligo so novomeške igralke rokometu dosegle zelo lep in za nekatere nepričakovan uspeh, kajti le malokateri ekipi uspe, da se le po dobrih dveh letih rednih treningov uvrsti v najkvalitetnejšo republiško ligo.

Novinke v ligi se zavedajo, da prihajajo v kvalitetno rokometno „hišo“, kjer jih čakajo številni težki boji. Kljub temu pa so prepričane, da se bodo potegovale najmanj za zlato srečino. Da lahko svoje napovedi tudi uresničijo, so dokazale že velikokrat, saj so v nekaterih prijateljskih tekmah in pokalnih sreča-

njih pošteno namučile najboljše v Sloveniji.

Vodstvo novomeške vrste je že te dni začelo razmišljati o najboljši poti k še večjemu uspehu doléjnjskega oziroma novomeškega rokometu. Sestavilo je prvo ekipo, v kateri bo igralo petnajst najboljših, poskrbelo pa je tudi za rezervo, za B ekipo, v kateri bo naslednjih petnajst igralck. Še naprej bodo prizadevni novomeški rokometni delavci vodili pionirsko rokometno šolo, v kateri bo vadilo dvajset najboljših pionirk iz novomeških osnovnih šol in za strokovne sodelavce.

Dekleta so ta čas na zasluženem odmoru (veliko jih je tudi v mladinskih delovnih brigadah), trenirati pa bodo začele 18. julija; skupne priprave bodo imele v Doléjnjskih Toplicah ali na Mirni.

Odkar je prišel v Novo mesto Janez Strukelj, je doživel ženski rokomet nekakšen preporod. Letos bodo v najkvalitetnejši slovenski rokometni ligi Doléjnjske zastopale igralke „Krke“, razen tega bodo Strukljeve varovance igralke tudi v doléjnjski in občinski rokometni ligi. Na sliki: z enega izmed številnih rokometnih turnirjev najmlajših igralck.

Sevniški taborniki skromno, a dostojanstveno slavili svoj srebrni jubilej - Brez mentorjev?

Zadnji sobotni večer v juniju so slavili pri taborniškem domu člani odreda Treh smrek 25-letnico svojega delovanja. Taborniki so zakurili lepo pagodo, pripravili izbor recitacij in poučen pregled skozi zgodovino svoje organizacije v sevniški občini.

SEVNIŠKI PABERKI

UPOKOJENCI PODVOJILI ZA ASFALT - Štirje upokojeenci v delu novega Boštanja (trije so bili železničarji) so minuli teden podvojili svoj prispevek za asfaltiranje ulice. Prvotno so za to namenili po 5.000 novih dinarjev, na kraju pa so črno prevleko potegnili prav med hiše in primaknili še šest tisočakov! Potemtakem jih vse skupaj velja 11.000 dinarjev na hišo, kar ni mačji kašelj. Minuli teden se je med ničle pri starih dinarjih vkradel še tiskarski škrtar, zato poudarjamo, da je upokojeeni železničar Alojz Podlipnik poleg vsega vpisal še 1.000 novih dinarjev posojila za ceste!

KRMELJ - Pripadniki JLA, ki gradijo cesto Sentjanž - Krmelj, so se že večkrat pomerili s športniki „Svobode“. V rokometu se je tekma končala neodločeno, na nogometnem turnirju pa so dosegli naslednje rezultate: VP Mokronog - VP Maribor 1:0, Krmelj - VP Maribor 1:0, VP Mokronog - Krmelj 3:1. (B. D.)

Ne gre namreč pozabljati, da je bila v Sevnicah ustanovljena prva taborniška družina v Sloveniji. Do dneva republike leta 1957 je bil z udarniškim delom zgrajen tudi sedanji taborniški dom, ravno tako prvi v Sloveniji. Skratka: tradicija, ki se lahko ponaša s samimi presežniki. Sedanja rod sevniških tabornikov pa je na slavu, kjer so dobili iz rok podpredsednika slovenskih tabornikov častno priznanje, sklenil branje svoje bogate kronike s trpkogovotivju, ki bi morala dati misliti tistim, ki so v občini sicer polnih ust besedi o pomenu življenja mladine v naravi za splošni ljudski odpor in vse, kar je s tem povezano.

Da nam ne bi kdo očital pikrih „iz našega zelnika“, navajamo misli iz govora mlade tabornice: „Danes močno pogoščamo dobrih mentorjev, ki bi nam bili v pomoč vsaj glede sodelovanja s predstavniškimi in političnimi organizacijami... Kar ne moremo razmeti, da danes v

POD PRAPORI - Kar 54 praporov je dajalo še bolj slavnostno vzdušje srečanju kozjanskih borcev in aktivistov v soboto na Lisci. Na sliki: med govorom dr. Jožeta Brileja, predsednika slovenskega ustavnega sodišča, ki je kleno spregovoril tudi o pravicah kmetov in slabi združni organiziranosti na Kozjanskem.

IGRAJO ŽE TRI DESETLETJA - Sama godba je v soboto in nedeljo slavila petdesetletnico, vrsta godbenikov pa je dobila priznanja tudi za 30-letno zvestobo orkestru. Na sliki: predsednik občinske Zveze kulturno prosvetnih organizacij prof. Frane Videčnik med podeljevanjem priznanj najzaslužnejšim.

Novi tozdi so za solidarnost

Posojila za ceste prvi vpisali delavci Novolesa - tozdr Akril Trebnje - Zgleden odziv tudi pri drugih - Veliki še zaostajajo z vpisovanjem, se pa trudijo

Ves čas akcije vpisovanja posojila za naše ceste je trebanjska občina med tistimi, ki so v Sloveniji pri vrhu, kar se tiče doseganja predvidene „obveze“. Kot nam je predzadnje sredo dejal načelnik za gospodarstvo občinske skupščine in vodja štaba za vpis posojila v trebanjski občini Nace Dežman, je bila do tega časa obveznost, ki jo je trebanjski občini določil po splošno dogovorjenih merilih republiški štab, že prekoračena!

Vpisane je bilo namreč 103,1 odst. te „obveze“, kar pomeni v denarju 4.378.500 dinarjev (od predvidenih 4.247.942). V pogovoru o tem, kje je vpisovanje najlepše in tudi najhitreje steklo, je načelnik Dežman laskavo govoril o novih tozdih. Tako so v občini vpisali prvi delavci Novolesa - tozdr Akril Trebnje (151,6 odst. predvidene vsote). Med prvimi so vpisali tudi zaposleni v vodstvih občinskih družbenopolitičnih organizacij (148,6 odst.), vpisovanje je zgledno potekalo v Donitu - tozdr Velika Loka, hitro so se odločili poštni delavci, ravno tako tudi električarji obel enot, Krškega in Novoga mesta. Poudariti velja, da so med temi, ki so hitro vpisali, tudi delavci ljubljanskih opekarn, tovarne keramičnih ploščic v Račjem selu, ki ni niti še odprta. Lepo so vpisovali tudi v mirenški osnovni šoli.

Dani odločali kasneje. V Mercatorju - tozdr Gradišče Trebnje je bilo do predzadnje srede vpisanega šele četr predvidenega denarja. Zaostajali so tudi delavci Trima in veterinarske postaje v Trebnjem, vendar se stvari, kot je dejal načelnik Dežman, izboljšujejo.

ALFRED ZELEZNIK

ŠE VEDNO HUD DAVČNI VIJAK

Kar zamerijo obrtniki - na seji ni temu nihče oporekal - je, žal, še vedno to, da zakon za dva obrtnika ni enak. Po zakonu je npr. jasno, kaj naj bi se priznavalo kot odbitna postavka, inšpektorji pa, kot je dostikrat videti, sodijo po „vremenu“. Tako obrtnik vse do konca leta ne ve, kaj mu bo davčna uprava za preteklo leto vrhla med stroške, zato je njegov osebni dohodek v negotovosti. Resni ljudje seveda ne živijo radi od loterije, zato stranke večših zmanjšujejo mojstre, ki so ubežali v bolj zanesljiv stan.

KAM S SUROVINO? - Skladišča ali bolje ropotarnice mariborske Surovine v Trebnjem nihče ne gleda rad. Selijo ga v Doljno Nemško vas, kjer ga tudi ne pričakujejo z veseljem. Kljub vsemu pa skladišče le izpolnjuje svoje poslanstvo in zagotavlja industriji surovine, ki bi sicer na precejšnjem kosu Dolenjske še bolj kazile okolico.

TREBANJSKE NOVICE

VROČINA. V julijskih dneh je najlepše ob bazenu. Precej otrok bo preživelo kratke počitnice tudi ob morju. (Foto: Jožica Teppey)

Po žetvi razprave s kmeti

Na vasi kažejo veliko zanimanja za soodločanje kmetov, za možnosti, ki jih nudi kooperantom zakon o združenem delu - Od tega je odvisna tudi njihova proizvodna usmeritev

„S kmeti ne bo težko razpravljati, ker jih zelo zanima njihovo mesto v zakonu o združenem delu,“ so menili člani političnega aktiva pri občinskem odboru sindikata delavcev kmetijstva, ko so se 30. junija dogovarjali o pripravah in pristopu k tolmačenju osnutka zakona kooperantom in drugim kmetijskim proizvajalcem.

Žal je bila razprava tokrat okrnjena, ker se je odzvalo premalo kmetov, in tako so sklenili, da bodo

aktiv ponovno sklicali, še prej pa poskrbeli za nekatera bistvena pojasnila s strani Zadrčne zveze Slovenije. Tako želijo na primer natanko razčistiti pojma združeni in pogodbeni kmet oziroma njuno mesto pri soodločanju v okviru kooperacijskih tozdov. Vsem je razumljivo, da tu so in morajo biti meje, saj je samo po sebi umevno, da bo imel več besede tisti, ki se odloči za kooperacijo z vsjo svojo proizvodnjo, kot tisti, ki sklene pogodbo samo za določeno količino mleka, koruze ali drugega pridelka. Le-ta ostaja svoboden in nič ne tvega, saj prodaja samo tistemu, kdor več plača, zato mu tudi ni za dolgoročno sodelovanje. Prav območje na meji dveh republik pa nudi vedno trenutne ugodnosti vsem, ki niso vezani na kooperacijo.

O osnutku zakona o združenem delu bodo v občini začeli intenzivneje razpravljati šele po žetvi, saj tedaj nastopi odmor, ki bo omogočil večjo udeležbo kmetov. Trenutno so ti zelo zavzeti z delom, zato menijo člani aktiva, da je bolje nekoliško počakati in si tako zagotoviti

PREPOČASI. Obveznosti združevanja sredstev za gradnjo dijaških domov delovne organizacije počasi poravnava. Akcijski štab pri občinskem svetu Zveze sindikatov je zato sklenil pospešiti akcijo.

boljši odziv. Do takrat pa se bodo vodje razprave pripravili na tolmačenje oziroma na jasne odgovore na vprašanja, ki jih že zdaj postavljajo kmetje, saj mnogi od njih sami prebirajo osnutek zakona.

I. T.

BIZELJSKO V BROŠURI

Do odkritja spomenika padlim borcem, aktivistom in izgnancem bo natisnjena brošura, v kateri domačini predstavljajo svoj kraj od davnine do današnjih dni. V njej opisujejo njegove zgodovinske značilnosti, gospodarski razvoj, obdobje NOB in povojni napredek.

LOVSKI PRAZNIK

V Globokem so v nedeljo, 4. julija, slavili lovci: dan borca so počastili z otvoritvijo lovškega doma in z razvitjem prapora domače lovške družine.

POMOČ POSOČJU

Prebivalstvu Tolminskega je solidarno priskočilo na pomoč 45 delovnih organizacij iz brežiške občine, ki so zbrale za prizadeto območje nekaj nad 57.000 din. Razen tega sta prispevala še občinski odbor RK 5000 din in mestna organizacija RK Brežice 2000 din.

NOVO V BREŽICAH

PRENAPOLNJENI BAZENI. V Cateških Toplicah niso več zaskrbljeni za izpolnitev plana. Obiska imajo izredno veliko. Kopalci si ko rjuda lahko privoščijo malo plavanja, tako velika stiska je zlasti ob sobotah in nedeljah.

PET NOVIH ORGANIZACIJ. Po sklepu zadnje seje občinske konference ZK v Brežicah bodo ustanovili nove organizacije ZK v Obrtno-kojvinskem podjetju v Dobovi, v enoti podjetja SAP v Brežicah, na brežiški železniški postaji in v krajevni skupnosti Sromlje.

SLIKARSKA RAZSTAVA. V artiški osnovni šoli bodo jutri zvečer odprli razstavo del slikarja Jožeta Slovenca iz Ljubljane. Z njo bodo začeli praznovanje 35-letnice vstaje.

BREŽIŠKE VESTI

Izgube glasno opozarjajo

Velik del gospodarskih organizacij se je v prvem polletju otepal s težavami, za katere upajo, da jih bodo do jeseni ve darle prebrodili

Precej gospodarskih organizacij je doslej poslovalo z izgubo zaradi vrste težav in sezonskih nihanj, vendar konec septembra že računajo na realnejše, stabilnejše rezultate. Ob povečanju pogodbenih in zakonskih obveznosti za 41,5 odst., se je bistveno zmanjšal ostanek dohodka, ki je dosegel v prvem četrtletju komaj 10,9 odst. sprejetega plana.

KRŠKE NOVICE

KULTURO DELAVCEM - S tem geslom so v sindikalni dvorani tovarne celuloze in papirja „Djuro Salaj“ pred dnevi odprli prvo likovno razstavo. Z olji se je predstavil akademski slikar iz Zagreba Nikola Vasko. Verjetno to ni prva niti ne zadnja kulturna prireditev v tovarniškem krogu.

PRESEGLI MEJO - To, da so v krški občini na republiško mladinsko delovno akcijo „Kožbana 76“ poslali celo pet brigadirjev več, kot je bila njihova obveza, je pravzaprav po lanskoletni udeležbi na podobnih akcijah več kot presenetljivo. Pa tudi za druge brigade že sedaj lahko zapišemo, da tokrat ne bo vročičnega podajanja kljuk na različnih vratih, tik pred njihovim začetkom!

DVA NA EN MAH - Še ne devet let stara Tončka Škafar, plavalka iz tega Celulozarja, je na medklubskem mitingu v disciplini 1500 metrov kravl izboljšala kar dva rekorda: s časom 24,40,7 je postavila najboljši dosežek za mlajše pionirke B v SFRJ.

VRSTA POHVAL - Ob prebiranju zapisnika s seje izvršnega odbora slovenske Filatelistične zveze padejo v oči tudi večkratne pohvale krškemu društvu zbiralcev znamk. Le-to sodi na splošno med najboljše, še posebej pa po delu s pionirji in oblikah javne predstavitve svoje dejavnosti. Ob 25-letnici društva, ki jo bodo slavili na jesen, so vse te pohvale še toliko bolj razveseljuje.

KRŠKI TEDNIK

Na težave so opozorile občinsko skupščino predvsem Celuloza zaradi izpada proizvodnje spričo velikih investicijskih del, Imperial zaradi zastojev v prodaji, Metalna Senovo zaradi povečanja zalog in pomanjkanja obratnih sredstev pa še Splošno mizarstvo Krško in Sigmat Brestanica. Podjetje IGM Sava je imelo težave pri izterjavi dolgov od Hidro-elektre, Splošno mizarstvo je moralo popuščati pri cenah stavbnega pohištva, Sigmat Brestanica je opustil stari proizvodni program, na novega pa ni prešel v celoti, ker prostori v Velikem Podlogu še niso adaptirani. Kolektiv se je ob integraciji z Novolesom odločil za izdelovanje gradbene plastike.

Vse navedene težave nalagajo zaposlenim v krških delovnih organizacijah temeljito razčlemba lastnih razmer, ob njih pa čimprej sprejem učinkovitih sanacijskih ukrepov.

Gospodarstvo je po oceni za prvo trimesečje sicer za 27 odst. presešlo

ŽEJA. Povsod, kjer točijo pijače, morajo v teh poletnih dneh pridno streči žejnim gostom. Posnetek je iz bifeja samopostrežnice na Vidmu.

Dokončna cena kvadratnega metra stanovanja v bloku B-2 na Drski je 6.784 dinarjev

Pretekli teden je bila v prostorih Dominvesta 4. seja koordinacijskega odbora za izvajanje družbenega dogovora o načinu oblikovanja cen stanovanj, na kateri so dokončno potrdili cene kvadratnim metrom stanovanjske površine v novih blokih na Drski, v Šentjerneju in Žužemberku.

Po dolgotrajnih prizadevanjih se je koordinacijski odbor za izvajanje družbenega dogovora o načinu oblikovanja cen stanovanj uspelo sporazumeti z izvajalci del na novih blokih na Drski, v Šentjerneju in Žužemberku o določitvi cene kvadratnemu metru stanovanjske površine.

Kot je znano, sta izvajalca del Novograd oz. Pionir že pred časom postavila dokaj visoke cene za kvadratni meter stanovanja, sklicujoč se na povišanje stroškov materiala, vendar koordinacijski odbor teh cen ni sprejel. Nova, 4. seja koordinacijskega odbora pa je dala odgovor tudi na to vprašanje.

Tako je dokončna cena kvadratnemu metru stanovanjske površine v novem bloku B-2 na Drski, ki je tik pred vselitvijo, 6.784 dinarjev. Tudi za vse ostale objekte so cene že določene; vanje so vštet stroški gradbenega materiala, zemljišča, komunale in investicijski stroški, vendar se ta cena lahko do konca leta, ko bodo zgrajeni vsi objekti, še poviša

za koeficient podražitve gradbenega materiala z odobritvijo koordinacijskega odbora.

Sicer pa so cene naslednje: za kvadratni meter stanovanjske površine za skupino blokov A1-A5 na Drski 7.319 din, za 13-stanovanjski blok v Žužemberku 7.323 din in za 14-stanovanjski blok v Šentjerneju

7.725 din. Končna cena za vse navedene objekte bo določena tik pred vselitvijo.

Ob koncu so bile določene tudi cene za kvadratni meter stanovanjske površine v vrstnih hišah na Drski. Dograjena in popolnoma opremljena hiša bo veljala 515.000 din, za ostale, ki bodo dograjene samo do tretje faze, pa bo cena 5.099 din za kvadratni meter. Po nekaterih izračunih bi dograditev in oprema takšne hiše interesenta veljala še kakšnih 150.000 dinarjev.

B. BUDJA

ZAČNE SE PRI TEMELJIH... - konča pa pri strehi! Tako je pri vsaki stanovanjski gradnji. Tudi na Drski v Novem mestu, v Šentjerneju in Žužemberku, kjer so že določene cene za kvadratni meter stanovanjske površine v blokih in vrstnih hišah.

Pri Miklavžu - veličastno!

Nekaj tisoč občanov je počastilo dan borca

V počastitev dneva borca je bilo v nedeljo pri Miklavžu na Gorjancih že tradicionalno srečanje borcev in aktivistov NOB z mladino in vojniki novomeške garnizije, ki ga je pripravila konferenca OO sindikata IMV.

Nekaj tisoč udeležencev je v imenu organizatorja pozdravil predsednik konferenca OO sindikata IMV Jože Turk, slavnostni govornik pa je bil predsednik SOB Novo mesto Jakob Berič. Med drugim je dejal: „Naši občani so ponosni na svoj veliki prispevek v NOB in revoluciji. Več tisoč borcev in aktivistov iz naše občine je sodelovalo v

NOB, več kot 140 jih je nosilec partizanske spomenice, 7 pa je narodnih herojev. Napredno gibanje v tem delu Dolenjske je bilo vedno odsevanje dogajanj v zgodovini slovenskih revolucionarnih tokov.“

Temu je sledil kulturno-zabavni program, starejši udeleženci srečanja pa so še dolgo v popoldanske ure obujali spomine na težke partizanske dni.

B. B.

Novomeška kronika

PRED PRIČETKOM PRVE predstave Zafranovičevega filma „Pasijon po Mateju“ v kinu „Krka“ smo imeli občutek, da je med Novomeščani dokaj ljubiteljev dobrega domačega filma, saj je bila dvorana domala polna. Kmalu pa se je pokazalo, da je vsaj polovico gledalcev privabil zgolj letak, ki je nakazoval, da gre za film, poln nasilja in spolnosti. Slednjega je resda bilo nekoliko, med katerimi bi našli tudi mlajše od 15 let, je pozorno spremljala le to, vsebinsko in oblikovno bogastvo filma pa je ni zanimalo. Se več, ob zadovoljevanju nizkih strasti je polovica gledalcev napolnila dvorano z vzkliki in „folklornimi“ besedami, ki jih tudi v najbolj zakotni beznici ne bi slišali — in tako pripravila ostalim gledalcem „nepozabno doživetje“!

NAJBŽRZ PRED NOBENO točilno mizo v Novem mestu ni treba toliko časa čakati na postrežbo kot v hotelu „Kandija“. Sploh v nedeljo dopoldne, ko ni veliko gostov, pa si strežno osebje kajpak misli, da še tistihi nekaj lahko milostno čaka. Prej ko hitro in vljudno postreže gosta je pomembnejše nekaj zračnati, pomiti sedem kozarcev in kletpetati.

V PONEDELJEK SE JE na novomeški tržnici spet trlo branjevk, kramarjev in gospodinj. V žepu so segale le slednje, saj so bile cene živih dokaj pester. Kilogram čebule je stal 18 din, krompirja 10 do 12 din, korenja 30 din, kumar 20 din, paradiznika 23 do 25 din in paprike 30 do 32 din. Za kilogram pomaranč je bilo treba odšteti 12 din, marelic 27 do 29 din, breskev 25 do 28 din, jajca pa so stala 1,60 do 1,70 din.

Ena gospa je komaj rekla s suhim ustni, da so bili udeleženci zadnjega „tedna dolenjskega cvička“ dokaj kratkovidni, kajti sploh niso predvideli, da zna biti poleti huda vročina. Cviček so polokali do zadnje kaplje, saj ga v „štacunah“ že nekaj mesecev ni moč kupiti!

B. B.

„GENERACIJA“ V OO ZSMS

Pred dnevi so vse osnovne organizacije ZSMS iz Novega mesta in mladinski aktivni dobili prvo številko svojega glasila „Generacija“. Mladi novinarji so v njej dokaj dobro predstavili vrsto osnovnih organizacij. V uvodu so zapisali, da bo poslej „Generacija“ pogostejša, saj jo bodo mladi dobili najmanj enkrat na mesec. Zato ne bi bilo napak, ko bi mladinci in mladinke, ki bi radi v občinskem mladinskem glasilu ocenili delo svoje osnovne organizacije, aktivna ali vrstnikov, poslali prispevke na naslov novomeške občinske konference.

18. TABOR „SUTJESKA“

V soboto se je v Smihelu pri Novem mestu pričel 18. tabor „Sutjeska“, na katerem sodeluje 80 pionirjev iz vseh republik in avtonomnih pokrajin. Smihelski tabor, ki je edini v Sloveniji in eden od osmih v vsej državi bo trajal tri tedne.

PRVA NAGRADA ANGELI GRANDOVI

Na natečaju o lepoti izražanja v materinščini, ki ga je pripravil beograjski časnik Politika, sta Angela Granda, učenka 8. b razreda iz novomeške OS „Katja Rupena“, in njena mentorica Milena Ivanetič osvojili prvo nagrado (2000 dinarjev). Za nagrado so bile dovolj Angeline štiri slovenske šolske naloge iz preteklega šolskega leta.

SMILJAN PAVIŠIČ

Z dobro voljo

Ko so bili v soboto, 3. julija, Šentjernejci gostitelji in organizatorji osrednje Iskrine proslave ob 30-letnici kolektiva in ko so se v ta kraj že od ranega jutra zgrinjale množice avtomobilov z domačinimi in tujnimi registrskimi tablicami, je bila večina presečenjena.

Ze res, da so Šentjernejčani znani po gostoljubnosti in vedrini, da pa bodo znali tako organizirati proslavo za blizu 15.000 ljudi, je bilo več, kot je marsikdo pričakoval. Vse, od očiščenega kraja, odetege v zastave, do rož na oknih, vzorno urejenega parkiranja, posebno pa prireditvenega prostora, pa gozdličku, je potekalo kot po maslu.

Za priložnost so razen članov Iskrinca kolektiva v Šentjerneju, ki je nosil glavno breme, pomagali tudi ostali krajan. Imeli so toliko redarjev, kot jih ni videti še na proslavah v veliko večjih krajih z bogatimi izkušnjami v organizaciji množičnih prireditvev.

Lahko pa si mislimo, da so bili dnevi pred prireditvijo še toliko bolj naporni. Kraj je tesno povezan z nastankom in vzponom tovarne uporov, ta pa z zgodovino Iskre, ki je podobna zgodovini vse Jugoslavije. To je omenil tudi slavnostni govornik Franc Setine, ko je med drugim dejal: „Iskra je začela tako rekoč iz nič, pomanjkanje vsega pa je nadomeščala z navdušenjem, voljo in samo odrekanjem.“

Volja in navdušenje sta Šentjernejcem vsekakor ostala.

R. B.

V STILU ZLATE OBLETNICE - Pihalni orkester občine Trebnje je v soboto na koncertu na Mirni z zahtevnim sporedom ponovno dokazal zavidljivo igranje. Posebno razveseljivo je, da ima kapelnik Matoš pod svojo taktirko tudi številčno močan ansambel, kjer ne manjka mladih in nadarjenih godbenikov. Le-ti se usposablajo v domači glasbeni šoli v Trebnjem. (Foto: Železnik)

Kaj še žuli zasebne obrtnike?

Obrtniki trebanjske občine odvajajo letno v „občinsko“ blagajno že 2,5 milijona dinarjev raznih prispevkov in davkov - Kaj storiti, da bo še boljše za obrtnike, stranke in družbeno skupnost?

Trebanjsko društvo zasebnih obrtnikov, ustanovljeno lani, že dobro odigrava svojo vlogo. Ob tem ni mogoče reči, da občinska skupščina gleda mačehovsko na obrtnike, čeprav je tudi res, da vse še ni zglajeno. To je jasno povedal predsednik društva obrtnikov v Trebnjem in delegat zasebnih obrtnikov v zboru združenega dela trebanjske občinske skupščine Nace Škoda na zadnji seji.

Predsednik društva obrtnikov Nace Škoda je izhajal iz tega, da obrtnika potrebuje vsak občan, podobno je tudi z združenim delom. O tem, kaj pri vsem tem ne velja, je naštel kar 20 točk.

Nace Škoda: „Hvaležni smo občinski skupščini, ki je našim težavam posvetila posebno točko dnevnega reda. Kadar je govor o nepravilnostih stanovskih tovarišev, ne gre blatiti ves obrtniški stan, ampak je treba jasno in glasno povedati, kdo je ta „črna“ duša, zakaj takih tudi mi ne maramo!“

TREBANJSKE NOVICE

ZA BRATSTVO MED NARODI - Slovaški pihalni orkester Sandrik je že drugič počastil poslušalce z obiskom trebanjske občine. Nastop je minil v pravem bratskem vzdušju.

ljanja neupravičenega bogatenja ravno nanje, čeprav nimajo nič zoper kontrolo.

ŠUŠMARJI SE BOHOTIJO

Elektroinštalater Nace Škoda ugotavlja, da od množice hiš, zgrajenih v Trebnjem, ni naredil niti v eni instalacije. Dosti bolje se ne godi niti kleparjem. Seveda si vsi svetijo z elektriko, tudi voda ne curka na tla kar izpod kapa. Domači obrtniki si sicer lahko najdejo delo tudi drugod, vendar jih boli, ker jim najlepša dela pred nosom pobirajo šušmarji, ki ne plačujejo nobenih dajatev in tudi nimajo nobenih sitnosti s poslovnimi knjigami. Ob vsem tem je najbolj žalostno to, da se še nobenemu šušmarju ni skrivil niti las, čeprav ne manjka nesolidnosti v njih delu.

ALFRED.ŽELEZNIK

DOBRI POKROVITELJI - V slogi je moč, to je lepo vidno tudi iz skupnega reklamnega ponoja, ki je bil pribit na pročelje mirenskega Partizana na sobotnem koncertu trebanjske in slovaške godbe.

Jelenjad napravila največ škode

Predlogi lovcev, kako bi omilili škodo, povzročeno od divjadi in že prizadejano škodo najpravičnejše plačali kmetom – Medved padel nekaj ur pred sprejemom načrta odstrela

Pred kratkim je bil v Dragi občini zbor lovske družine Draga-Trava, na katerem so lovci ugotovili, da so načrt odstrela v celoti izpolnili, razen pri košutih, ki so jih uplenili le 11 namesto 14. Sprejet je bil tudi načrt za lovsko leto 1976/77, ki predvideva odstrel 14 jelenov, 30 srn in enega medveda. Kosmatinca pa je le nekaj ur pred občnim zborom uplenil član družine Adolf Stopar iz Kranja.

Sprejeti so tudi gojitveni načrt. Ta predvideva izdelavo novih solnic, ureditev krmilne, košnje in čiščenje nekaterih napol zaraslih in opuščanih košenic. Cilj vsega tega je: zadržati divjad čim dlje od obdelanih površin in s tem kar najbolj zmanjšati škodo, ki jo povzroča kmetom. Predvsem velja to za jelenjad.

DROBNE IZ KOČEVJA

DIVJAKI – Podivjanost in brezčutnost do okolja se je prejšnji teden spet uveljavila. V noči od petka na soboto so podivjani ponočnjaki polomili oporno stebričje vrtnic pri domu telesne kulture in potrgali žice. Tako je ležalo vse okrasno grmičevje vrtnic po asfaltnem sprehajališču. Taka surovost človeka užali. Žalostno je, da so še taki izmečki v naši družbi še bolj pa to, da jih nihče ne ulovi in pošteno kaznuje.

GOLOBJE IN MAČKE – Golobi so se po mestu precej razmnožili. Sedaj leta že spomladanski pristanek. Hrane imajo dovolj, napadajo pa jih brezvestneži. Veliko golobov ima okoli nog zanke, kar dokazuje, da jih nekateri lovijo. Zanke se tu in tam utrgajo in potem se golob precej muči, preden se reši zanke. Sicer pa take golobe lovijo mačke. Sploh se je to pomlad razpasla po mestu pasja, mačja in podganja zalega. Treba bo ukreniti kaj resnega, dokler je še čas.

POČITNICE – Konec šolskega leta se čuti tudi po mestu. Občani se bodo malo oddahnili. Vsakdanjega hrupa in voženj s kolesi bo manj. Počitnice bodo izkoristili tudi za čiščenje in popravila telovadnic ter kopalnišča, da bo z novim šolskim letom zopet vse v redu.

Za škodo je bilo izplačanih skupno 13.464 din. Največ škode je naredila jelenjad, in sicer kar 77 odstotkov. Večina škode je bila na krompirju in ovsu. Škoda, povzročena od druge divjadi, je malenkostna. Najtežje delo v lovski družini je vedno cenitev škode, povzročene od divjadi. Z vaških sestankov prihajajo zapisniki, v katerih je zapisano, da je divjad kriva, da se opušta poljedel-

stvo, čeprav so glavni vzroki druge.

Ko bi vsaj občinski skupščini Ribnica in Kočevje uskladjali hektarske donose in cene ter tako olajšali delo lovcem in omogočili, da dobi kmet pravičnejšo odškodnino! Sedaj so prevelike razlike. Tako je na primer predviden v Dragi hektarski donos za krompir 12.000 kg na hektar in cena 2,80 din za kilogram, v sosednjem Loškem potoku pa 20.000 kg na hektar in cena 2 din za kilogram. Za odpravo tega nesoglasja naj bi posredovala pri obeh občinskih Lovska zveza Kočevje. Zdjaj se dogaja, da na lovskih in občinskih mejah (Sodo) istemu kmetu na isti parceli cenita škodo dva cenilca, pa vsak po svoje. Seveda povzroča to pri kmetih hudo kri. Da bi v bodoče čim pravičnejše ocenili škodo, je bil sprejet sklep, da bo pri ocenitvi vedno navzoč predstavnik krajevne skupnosti. To bi bil socenilec-kmet, ki pa mora biti tak, da se z njim strinjata obe strani.

Na zboru so bila sprejeta nova družinska pravila, po katerih je lahko član LD vsak občan, ki izpolnjuje moralno-politične pogoje za sprejem v družino in uspešno opravi preizkusno dobo in lovski izpit.

Zbor se je končal s sklepi, da mora LD še naprej tesno sodelovati s SZDL, tozdom gozdarstva in krajevno skupnostjo Draga. Preseček staleža divjadi nad gospodarsko zmogljivostjo lovišča je treba uravnati pri jelenjadi.

FRANC KALIČ

– Je nedavna dvodnevna veselica pri Rožnem studencu uspela?

– Seveda je: prvi dan so se topli s pestmi, drugi pa še s steklenicami.

Zdravstveni dom v Oslinici že stoji. Do jeseni, ko bo odprt, pa bo potrebnega še veliko dela. Domačini urejajo okolico, Gramiz ZKGP opravlja razna dela (fasada, dimniki, tlaki, omet itd.), ekipa Marlesa pa dokončuje montažna dela. (Foto: Rugole)

Maturantove počitnice

Za maturante srednjih šol, ki nameravajo nadaljevati študij, so se začele najdaljše in verjetno najbolj brezskrbne počitnice sploh. Končalo pa se je eno najlepših obdobij življenja. Ko so šli zadnji dan iz šole, so se njihova pota že ločila in srečevali se bodo v glavnem le še ob obletnicah mature.

Na črnomaljski gimnaziji je letos hodilo v zadnji letnik nekaj čez 50 dijakov; zanimivo je, da se je le eden od teh, Branko Ivanovič, odločil, da bo študiral na strojni fakulteti. „Ne vem, kako to, ampak moji sošolci in sošolke so se v glavnem odločili za pravo, ekonomijo in humanistične vede. Na tehniko nas gre bolj malo,“ pove Branko.

Počitnice namerava Branko preživeti v glavnem doma, le s starši bo šel za nekaj dni na morje. „Seveda to ne pomeni, da bom kar naprej čepel doma. Zelo rad se hodim kopat na Kolpo, najraje v Adlešče; tam je lepo,

mirno, voda je čista in topla, pa še staro mammo obiščem.“ Iz Črnomalja se v Adlešče odpravi z mopedom ali pa z avtobusom, saj so zveze zelo dobre.

„Za stipendije danes ni težko: ali dobiš kadrovske ali pa občinske. Jaz sem zaprosil v Beltu, kjer so mi jo odobrili, saj strojničke potrebujejo. Za stanovanje sem dal prošnjo v študentsko naselje in upam da bom sprejet. Seveda za življenje v Ljubljani zgoj stipendija ne bo zadostovala, nekaj bodo morali primakniti še starši.“

V Ljubljano Branko ne gre prav rad, saj ga veliko mesto ne mika, navezan je na Črnomalj, na domače in prijatelje. „Kaj hočem, izogniti se pa temu ne morem.“

A. BARTELI

V soboto so ob Kolpi v Primostku odprli rekreacijski center, namenjen delavcem Semiške Iskre. Letos so na travniku ob Kolpi zgradili pet brunaric, v katerih je 40 ležišč. Iskrin rekreacijski center je sprejel prve letovalce – semiške tabornike. Na sliki: brunarice v gradnji.

Posodili, kolikor so imeli

Do konca prejšnjega tedna so občani črnomaljske občine vpisali že 6.758.000 dinarjev posojila za ceste ali 97 odstotkov vsote, ki naj bi jo zbrali do konca akcije. To je prav gotovo lep uspeh, saj so v črnomaljski občini začeli vpisovanje nekoliko kasneje kot na primer v novo-meski.

Črnomaljski štab je preprčan, da bodo presegli 6.965.000 dinarjev, kolikor naj bi vpisali. „Ljudje zelo dobro ocenjujejo vpis posojila, saj vedo, kaj vse bodo dobili do leta 1980,“ pravi tajni štab za vpis posojila Vinko Jerman. Ena glavnih pridobitev za Belo krajino bo prav gotovo posodobljena in asfaltirana obkopska cesta Podzemelj-Vinica ter nadaljevanje gradnje partizanske magistrale od Ručetne vasi preko Črnošnjice do Podturna.

Od 5.310 delavcev, ki združujejo delo, jih je do petka vpisalo posojilo 4.002 ali 78 odstotkov; vpisali so 5.971.000 din, Delavci, ki ne združujejo dela, pa so vpisali 545.000 din.

Pohvaliti je treba krajevno skupnost Petrova vas, kjer so vpisovanje že zaključili in skoraj polovico vpisane vsote tudi že vplačali. Več denarja, kot je bilo določeno, so vpisali delavci črnomaljskega sodišča, GG Črnošnjice ter Kometa iz Starega trga, kjer so vpisovanje končali v rekordnih trinajstih minutah in vpisali 5.600 dinarjev več. Prav tako so načrtovano vsoto presegli v GG Črnomalju, kjer pa povrh vsega vpisovanje še ni zaključeno.

„Štab je preprčan, da bodo naši občani vpisali več, kot je določeno.

Nekaj težav imamo le s poročili: posojilo vpišejo, denar pošljejo, le na poročila moramo dolgo čakati,“ pravi Jerman.

Vsem, ki še niso vpisali posojila, je lahko za zgled tudi mladinska organizacija OŠ Črnomalj-Loka, ki je za boljše ceste in s tem za razvoj Bele krajine posodila ves denar, ki ga je imela, stari milijon.

A. B.

ČRNOMALJSKI DROBIR

ZBOR VOLILCEV – V nedeljo, 27. junija, je bil v Zuničih, Adleščih in Bednju zbor volilcev adlešiške KS, na katerem so sprejeli statut KS in soglasno podprli akcijo za vpis posojila za ceste. V vsako vas bosta prišla po dva popisovalca s polami in obiskala vsako hišo. Upajo, da bodo vpisovanje zaključili še ta teden.

ZELENI PLANET – V nedeljo so v osnovni šoli na Vinici odprli razstavo „Zeleni planet“, na kateri je na ogled 1.000 prispelkov, ki so jih poslali učenci in dijaki iz 75 šol iz vse Slovenije na temo varstvo našega okolja. Razstava bo odprta do 14. julija.

MATICAR DVAKRAT NA TEDEN – Krajani Starega trga želijo, da bi maticar prihajal v njihov krajevni urad dvakrat na teden.

KOČEVJSKE NOVICE

Že presegli načrt vpisa posojila

Ko boste prebirali te rezultate in podatke, bo dejansko stanje že dokaj spremenjeno. Dejstvo je namreč, da so rezultati vpisa posojila za ceste menjajo iz dneva v dan. Do 1. julija so prebivalci ribniške občine vpisali že 3.710.180 din posojila ali za 5,6 odstotkov presegli načrt, ki ga je izdelal Republiški odbor za vpis posojila za ceste.

To pomeni, da Ribničani zdaj že zbirajo denar za posodabljanje občinskih cest, saj denar, zbran nad načrtom ostane za občinske ceste. V občini smo že lani začeli akcijo za posodabljanje občinskih cest, ki jo bomo letos z uspešnim vpisom poso-

jila zaključili. Občani so že doslej veliko prispevali za ureditev cest v svojem kraju, zdaj pa so spet dokazali, da so pripravljeni dati kar največ za ureditev in posodobitev še neurejenih občinskih cest.

Od 2654 zaposlenih v gospodarstvu in negospodarstvu jih je do sedaj vpisalo posojilo 2056. To pomeni, da vpis še ni končan. Do začetka dopustov bo akcija v glavnem zaključena, vendar bomo z vpisom nadaljevali še jeseni.

Poglejmo, koliko posojila so vpisali v posameznih delovnih organizacijah (in koliko odstotkov načrta so dosegli): INLES tozdr trgovina in skupne službe 264.400 din (70,7 odstotkov), INLES tozdr Ribnica 474.500 (72,4), INLES tozdr Sodražica 106.500 (93,9), INLES tozdr Loški potok (179.100 (92,5), INLES Dolenja vas 125.700 (108), RIKO 516.200 (132,9), ITPP 407.000 (135,8), Stangrad 17.000 (89,5), SSS Ribnica (združuje 6 manjših organizacij) 33.800 (94), DPO in pravobranilec samoupravljalnja 35.800 (151,2), SDK in LB 35.600 (115,8), PTT Ribnica 32.100 (86,2), občinska skupščina 110.100 (117,2), Zdravstveni dom 82.200 (85,6), Lekarna 10.600 (100,7), ZKGP tozdr Jelenov Zleb 186.150 (65,8), KZ Ribnica 129.000 (99,1), Sukno tozdr Jurjevica 105.200 (84,3), Slovenijales

obrat Ribnica 96.780 (123,3), MERCATOR 155.530 (100,8), DONIT Sodražica 109.100 (38,6), Eurotrans 230.020 (53,7), Komunala 25.800 (89,3), Petrol 12.500 (123,4), Postaja milice 45.400 (183,4), OŠ Ribnica, Sušje in Dolenja vas 132.900 (100,9) in OŠ Sodražica 51.200 din (107,9 odst.).

Od navedenih vpisnikov jih je že 10 zaključilo vpis, 13 pa preseglo načrtovano vsoto vpisa. Prvi so zaključili vpis in do sedaj vpisali največji znesek v RIKO. Vzroki za slabo izpolnjevanje načrtov so različni in segajo od tega, da delovne organizacije zaposlujejo večje število delavcev iz BiH, ki so vpisovali posojilo v svoji republiki (ZKGP tozdr Jelenov Zleb), pa do primerov, ko vodilni in organizaciji niso s svojim osebnim zgledom pospešili akcije. Njihovi večji vpisani zneski bi spodbudno delovali na ostale zaposlene. Na žalost smo imeli primere, ko so zaposleni prav zaradi tega zmanjševali svoje vpisne zneske.

Do 15. julija bomo v Ribnici opravili vpis še pri upokojenčih, obrtnikih in vseh, ki iz najrazličnejših vzrokov do sedaj tega niso storili. Ne smemo pozabiti tudi na zdomece, ki jih je z našega področja precej. Tudi ti bodo uporabljali naše ceste in prav je, da za njihovo posodobitev tudi prispevajo.

Zadovoljni smo z doseženim. Kljub temu pa bomo po svojih možnostih še vpisovali saj gre za korist občine, v kateri živimo. Kdor še ni vpisal posojila, lahko to stori tudi na vpisnih mestih pri poštah in izpostavah Ljubljanske banke.

FRANCI ŽELEZNIK

Lepši časi za zeleno industrijo

Kljub vidnemu napredku metliško kmetijstvo še ni najbolje opremljeno

Od 7.470 prebivalcev, kolikor jih šteje metliška občina, jih živi na vasi kar 4.170 ali 55,8 odst., samo s kmetijstvom pa se ukvarja 1.365 občanov, kar pomeni, da večino predstavljajo polkmetje.

V povojnih letih je bil dohodek kmetij sila boren, zavoljo tega se je večina kmetov odločila za odhod v mesto, v industrijo. Šele v zadnjih treh letih se je preseljevanje nekako ustavilo, saj industrija ne zaposluje več toliko kot pred leti, zato pa ostaja doma vse več mladih, kar dokazuje tudi statistika o kmetijski modernizaciji. Tako so si v minulemu letu zasebniki pomagali kar z 230

traktorji, 213 kosilnicami, osmimi molznimi stroji in 23 samopobiralnimi prikolnicami. Razveseljivi podatki pa obenem povzročajo tudi skrb, kajti kmetje si prehitro in ne preveč gospodarno kupujejo traktorje, premalo pa ostale kmetijske stroje za obdelavo in spravilo pridelkov. Če bi se hitreje uveljavljale strojne vask skupnosti, bi bilo prav gotovo drugače.

Kljub obetavnim številkam kmetijstvo še ni najbolj opremljeno, premalo pa ostale kmetijske stroje za obdelavo in spravilo pridelkov. Če bi se hitreje uveljavljale strojne vask skupnosti, bi bilo prav gotovo drugače.

Kljub obetavnim številkam kmetijstvo še ni najbolj opremljeno, premalo pa ostale kmetijske stroje za obdelavo in spravilo pridelkov. Če bi se hitreje uveljavljale strojne vask skupnosti, bi bilo prav gotovo drugače.

NOVI STOLPIČ IN PRIPOMBE

Metliški „nebotičnik“ bo vsak čas vseljiv, toda že pred koncem del je slišati pripombe. Srečni dobitniki novih stanovanj so namreč ugotovili, da so načrtovalci pozabili na parkirne prostore. Nemara so oblikovali, menili, da tisti, ki dobi solidarnostno stanovanje, ne more imeti tudi avtomobila.

vedajo, da je to velika pomanjkljivost, zato si prizadevajo, da bi v kratkem dobili še enega strokovnjaka. Zadruga in občina stipendirata sedaj šest dijakov na srednji kmetijski šoli, imajo pa tudi študenta na visoki kmetijski šoli, kar obeta, da bo že v kratkem precej bolj.

O stanju in razvoju kmetijstva in gospodarstva v občini so razpravljali tudi v občinski skupščini in občinski konferenci ZK, in kot kaže, se zeleni industriji, če lahko sodimo po diskusijah delegatov, resnično obetajo lepši časi.

J. PEZELI

PO METLIKI

LJUBLJANSKA TELEVIZIJA je v zadnjem času dobesedno okupirala Belo krajino, kjer so prejšnje dni snemali folklorne skupine in delovanje drugih amaterskih društev. Velikokrat se pojavijo težava, da je težko zbrati za snemanje člane posameznih skupin, ker so domala vsi zaposleni po podjetjih, snemanje pa traja dan ali dva. Imajo pa vodstva kolektivov veliko razumevanja in se komično tudi te stvari uredi.

V SAMOPOSTREŽNI TRGOVINI so prepovedali izobešati plakate v izložbo, tako da zdaj prebivalci novega naselja največkrat ne vedo, kaj se dogaja na kulturnem ali športnem področju. Vse o odločitvah obrazložili, češ da je bilo v Dolenjskem listu že večkrat napisano, kar skem listu že večkrat napisano, kar skem listu že večkrat napisano, kar skem listu že večkrat napisano.

RES SE MESTO v poletnih mesecih ne more pohvaliti s poplavo kulturnih prireditev, vendar bi lahko bilo ponekod kljub temu malce bolj obzorni in ne bi v poznih nočnih urah trgali svojih gl s pijanim prepričanjem po ulicah. Večina spečih ljudi je namreč ni navdušena nad neugodnimi in neprijavljenimi zborčki in zbori, ki pojejo podoknice, ne mečeš se za to, da je naslednji dan delavnik.

ZANEMARJENO KOPALIŠČE – Nič koliko Podzemeljčanov in gostov se je že namočilo v topli Kolpi, skorajda vsi pa trdijo, da bi bila lahko domača plaža bolj mikavna, bolj urejena. Današnji posnetek dokazuje, da so belokranjski turistični delavci, ki so pri obtožbah drugih dokaj glasni, pozabili, čeravno smo že v poletju, pomesti pred svojim pragom. (Foto: J. Pezelj)

Potoške iveri

POČASNO RUŠENJE – Rušenje nekdanje občinske hiše počasi napreduje. Na njenem mestu naj bi zrasla potoška poslovno-stanovanjska stavba. Iz stare stavbe sta se izselila izpostava Ljubljanske banke in krajevni urad v stavbo KZ, pošta pa v osnovno šolo.

SOLO PREKRIVAJO – Med zadnjim obiskom Potoškega potoka smo videli, da delavci končno le prekrivajo strego nove osnovne šole, ki je zamakala.

NA SUTJESKO – Potoški šolarji so šli na zaključni šolski izlet na Sutjesko. Prišli so ravno prav, ko je bila tam proslava.

Ribničani že polagajo temeljni kamen za plavalni bazen; kdaj jih boste Potočani posnemali?

Mi že imamo bazen med šolo in trgovino, katerega lastnik je trgovina, upravljajo ga otroci, kopljejo se v njem žabe, ob njem pa se sončijo komarji.

11. julija otvoritev ceste

Dogodek stoletja za Globel – Polovico prispevali sami

Vaška skupnost Globel bo 11. julija svečano odprla posodobljeno cesto, ki je v velik pomeni krajanov in vseh krajevni skupnosti Sodražica. Po otvoritveni svečanosti bo velika celodnevna veselica. Skratka: Globel bo ta dan praznovala praznik stoletja in napredka.

opravili skoraj vsa dela do polaganja grobege asfalta. Položili so pretočne kanale, betonirali skarpe, dva mostova in opravili še druga dela. Njihova udeležba predstavlja skupaj skoraj polovico vrednosti celotne investicije. Omeniti je treba tudi soprodrško mladino, ki je v javno akcijo pomagala pri ureditvi bankin. Krajevna skupnost Sodražica je lahko ponosna na vaško skupnost Globel, ki je z vzgled vsem ostalim vaškim skupnostim v občini.

Krajanji Globeli vjudno vabijo vse prebivalce naše občine na otvoritev ceste.

Posodobljena cesta v Globeli velja okoli 900.000 dinarjev. Zanj so krajanji Globeli prispevali v denarju nad 100.000 din. Razen tega so

REŠETO

Še nič otipljivega za nerazvite

Manj razviti še niso dovolj vključeni v petletne načrte

Krajevne skupnosti Mozelj, Banja Loka, Predgrad, Vimoj in Vas-Fara se štejejo za manj razvite. Predsednika izvršnega sveta občine Kočevje Alojza Petka smo vprašali, kakšne praktične koristi naj bi zdaj od uvrstitve med manj razvite imele te krajevne skupnosti. Povedal je:

„Družbeni dogovor o pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja v Sloveniji vsebuje tudi ukrepe za pospeševanje razvoja manj razvitenih območij. V teh ukrepih je določeno, kako bodo pospeševali razvoj manj razvitenih območij, od republike Slovenije preko občin do ZSMS, zborov, bank, skupnosti za ceste, vseh ostalih skupnosti in drugih.“

— Koliko manj razvitih občin je v ljubljanski regiji?

— „Edino naših pet krajevnih skupnosti ob Kolpi. Zato upravičeno pričakujemo, da bodo občine ljubljanske regije, ki je najbolj bogata, tudi posebno pomagati, da se teh nekaj manj razvitih KS hitro približe med razvite.“

— Kaj bo storila občina Kočevje v razvoju teh KS?

— „Sprejeli smo samoupravna sporazuma o združevanju sredstev za razvoj male industrije v podeželju.“

— Vabijo mlade

„Kaj bi klub so ustanovili v Kočevju v začetku tega leta. To je klub, kjer vadijo borilne veščine, in obrambo in napad. V začetku leta smo imeli trikrat na teden, redno udeleževalo 60 članov, pa se jih še okoli 40.“

— Počastitev praznika dela in krajevne skupnosti Kočevje, mesto je ta klub letos organizirano tekmovanje za pokal KS Kočevje, ki so se ga udeležili člani klubov iz Zagreba, Ljubljane, Kamnika, Domžal in še nekaterih krajev. Maja so bili tudi izpitniki 1. in 2. razreda, v 6. pas (kv). Uspešno ga opravilo okoli 40 članov kočevskega kluba.

— Člane vodi mojster karateja Vlado Paradižnik iz Ljubljane, pomaga mu dva domača pomočnika. Pomeni karateja krepitev duha in obrambne sposobnosti,“ povedo člani kluba, ki vabijo v svoje vrste nove člane, predvsem iz vrst mladin.

J. P.

Člani kočevski budokaisti vsak teden trikrat vadijo borilne spretnosti pod vodstvom mojstra karateja iz Ljubljane. (Foto: F. Brus)

Prihodnjo jesen do Delnic

Obisk pri graditeljih ceste — Po cenejši iniačici

Graditelji ceste Brod na Kolpi-Delnice so dobro popriježeli. Za asfaltiranje so pripravili že skupnih 12 km, kolikor je dolga ta cestni odsek. Cesta je pripravljena za promet, le po končanem delovnem času je možna njena zasilna vozilna.

Slabo vreme, dež in celo nenadno ovrtačo delo. Le malo dni v letu, ko je v začetku junija je bilo tako vroče. Vendar se bodo graditelji potrudili, da bodo letos na prihodnje leto, ko bodo postavili pred Delnicami dva večja mostova. Kljub temu vremenu je doslej delo napredovalo, ker je potekalo v nižini. Zdj pa so se stroji zarili v hrib nad Malo Lešnico, razen tega pa delajo še na odsekih in sicer na osmem kilometru od Broda in pri Delnicah.

Cesta bo široka 8 m. Na nekaterih odsekih, predvsem na ovinkastih, ki jih bo kar prenapravili pa tudi 10 m in več. Matija Čučer, ribiški čuvaj, ki vodi turistično ribogojnico na Homru, sicer je doma iz Pirč v kočevski občini, nam je o cesti na hrvaški strani Kolpe povedal:

skih središčih in o financiranju programov KS. Ustanavljamo tudi skupnost manj razvitih KS, ki bo omogočila načrten razvoj nerazvitega Obkolpja.“

— Kaj bodo prispevali ostali za razvoj nerazvitih?

— „Nerazvite KS bodo imele prednost pri urejanju vodovodov, cest, telefonskega omrežja itd. Tako smo že opozorili slovensko skupnost za ceste, naj prilagodi svoj program tako, da bo upoštevan družbeni dogovor za skladnejši razvoj Slovenije. To pomeni, da je treba vnesti v načrt posodabljanja cest tudi ceste (najmanj 79,4 %) tega območja. PTT smo opozorili, naj vnesi v svoj program ATC v Vas-Fari, vodno skupnost Ljubljana-Sava pa, naj v svoj program vnesi tudi urejanje vodovodov na tem območju.“

— Občina Kočevje je močno zastopljena pri posodabljanju republiških cest, ima slab televizijski sprejem, telefonska zveza z Novim mestom je nemogoča, živinoreja ima zgubo z mlekom, ki ga pije največ Ljubljana, itd. Se bo odnos do Kočevske v bodoče kaj izboljšal?

— „Tudi v tem petletnem načrtu izgradnje cest so ceste v naši občini pomaknjene precej proti koncu, se pravi v leti 1979 in 1980. Računamo na pomoč pri ustanavljanju obratov na nerazvitih območjih, vendar je vprašljivo, če bomo kmalu uspeli. Tudi domače tozde smo opozorili, kakšne ugodnosti imajo, če investirajo na nerazvitih območjih, vendar kaže, da letos še ne bo pravega uspeha, pač pa bo verjetno boljše v naslednjih letih.“

— Se pravi, da drugod še ni posebnega posluha za naše nerazvite območje. Kako pa se naši nerazviti obnašajo do slovenske skupnosti in sploh do reševanja raznih skupnih zadev?

— „Vedno so zelo razumevali. Prvi so vedno glasovali za razne samoprispevke in jih tudi plačevali. Zbirajo za območja, ki jih je prizadela potres, prispevajo za ceste. Prav zdaj zbirajo območje Predgrada in nerazvita občina Črnomelj ter so-

sednja hrvaška občina Vrbovsko denar za postavitev mostu prek Kolpe pri Blaževcih. Ti nerazviti zbirajo denar in les, da bi si zgradili most, ki bi ga verjetno morala financirati vsaj delno skupnost za ceste SRS, delno pa SR Hrvatska, saj gre za most med dvema republikama, in še ta bo zgrajena na manj razvitem območju.“

Tako naši vedno zbirajo za druge, vedno razumejo težave drugih, ker so pač pogosto sami v velikih težavah.“

J. PRIMC

KOTIČEK POBRATENIH

Svečanosti ob 100-letnici gasilskega društva Škofja loka se je udeležila tudi desetina GD iz Kočevja, ki je sodelovala s praporom v sprevodu. Predstavniki GD Kočevje, ki jih je vodil France Per, so podarili domačinom sliko kočevskega slikarja Ivana Brudarja. Znano je, da sta krajevni skupnosti Škofja loka in Kočevje pobrateni in da lepo sodelujeta, to sodelovanje pa se vedno bolj krepi tudi med posameznimi društvi in organizacijami v obeh mestih.

JEŠELNIK 12.000 DIN

Zvedeli smo, da je kočevski mladenič Peter Ješelnik vpisal 12.000 din posojila za posodabljanje cest in ga vplačal v enem obroku.

Pri poročilu o vpisu posojila pri KS Kočevje je ponagajal tiskarski škrat, ki je vsem, ki so vpisali 10.000 din posojila, zapisal le 1.000 din.

Poplava v novi cvetličarni

Razrite in uničene ceste — Strela prekinila telefonsko zvezo

Neurje s točo, ki je divjalo po kočevski občini pred približno dvema tednoma, je povzročilo precej škode.

Posebno hudo je v Poljanski dolini ob Kolpi. Tu so zaradi naliva zelo poškodovane ceste, najbolj pa odsek od Predgrada do Dola, ki je komaj še prevozen. Ponekod je voda odnesla s ceste ves kamen in pesek ter pustila za seboj velike jarke. Spet drugam pa je kamen in pesek odložila. Cestarji počasi popravljajo škodo. Ob našem obisku je bila cesta popravljena le na treh odsekih, vendar le na najbolj kritičnih mestih (ovinkih), in še to le v dolžini nekaj metrov. Popravilo je bilo očitno opravljeno le zato, da lahko vozijo avtobusi, medtem ko se osebni avtomobili lahko prebijajo na to območje le s skrajno previdno vožnjo. Doljani zaradi slabše ceste zelo kritizirajo in pravijo, da ima slabše razviti Črnomelj dosti boljše ceste kot Kočevje.

V Zeljnah pri Kočevju je strela udarila tako nesrečno, da je vas ostala brez telefonske zveze. Ker so ceste asfaltirane, ni bilo večje škode.

V Kočevju je padala toča, bliski in strele so parali nebo pa še lilo je kot iz škafa. Najprej je pritekalo po pomoč — kam drugam kot k novinarju Dolenjskega lista! — poslovdoljina cvetličarne Agraria Brežice v Kočevju. Povedala je, da ima v lokalu in skladišču 10 cm vode. Čeprav je bil lokal temeljito prenovljen in odprt šele pred kratkim, ga je voda, smrdela po gnojnici, že trikrat zalila. Dejala je, da se je že pritožila pri Samoupravni stanovanski skupnosti, a niso ničesar ukrenili: „Kam naj se obrnem? To je sramota. Nova cvetličarna, vse smo v redu plačali, zdaj pa se vrstijo poplave!“ je tarnala poslovdoljina.

Po pomoč je prišel še stanovalec iz novega bloka v Kidričev 3, češ da mu skozi počeno teraso teče voda v stanovanje. Verjetno je bilo podobnih primerov v Kočevju (in drugod) še več, a se niso vsi oglasili pri nas. J. P.

B-2 na Drski čaka stanovalce

Dokončna cena kvadratnega metra stanovanja v bloku B-2 na Drski je 6.784 dinarjev

Pretekli teden je bila v prostorih Dominvesta 4. seja koordinacijskega odbora za izvajanje družbenega dogovora o načinu oblikovanja cen stanovanj, na kateri so dokončno potrdili cene kvadratnih metrov stanovanjske površine v novih blokih na Drski, v Šentjerneju in Žužemberku.

Po dolgotrajnih prizadevanjih se je koordinacijskemu odboru za izvajanje družbenega dogovora o načinu oblikovanja cen stanovanj uspelo sporazumeti z izvajalci del na novih blokih na Drski, v Šentjerneju in Žužemberku o določitvi cene kvadratnemu metru stanovanjske površine.

Kot je znano, sta izvajalca del Novograd oz. Pionir že pred časom postavila dokaj visoke cene za kvadratni meter stanovanja, sklicujoč se na povišanje stroškov materiala, vendar koordinacijski odbor teh cen ni sprejel. Nova, 4. seja koordinacijskega odbora pa je dala odgovor tudi na to vprašanje.

Tako je dokončna cena kvadratnemu metru stanovanjske površine v novem bloku B-2 na Drski, ki je tik pred vselitvijo, 6.784 dinarjev. Tudi za vse ostale objekte so cene že določene; vanje so vštet stroški gradbenega materiala, zemljišča, komunale in investicijski stroški, vendar se ta cena lahko do konca leta, ko bodo zgrajeni vsi objekti, še povišala.

„GENERACIJA“ V OO ZSMS

Pred dnevi so vse osnovne organizacije ZSMS iz Novega mesta in mladinski aktivisti dobili prvo številko svojega glasila „Generacija“. Mladi novinarji so v njej dokaj dobro predstavili vrsto osnovnih organizacij. V uvodu so zapisali, da bo posledaj „Generacija“ pogostejša, saj jo bodo mladi dobili najmanj enkrat na mesec. Zato ne bi bilo napak, ko bi mladinci in mladinke, ki bi radi v občinskem mladinskem glasilu ocenili delo svoje osnovne organizacije, aktivna ali vrstnikov, poslali prispevke na naslov novomeške občinske konference.

18. TABOR „SUTJESKA“

V soboto se je v Smihelu pri Novem mestu pričel 18. tabor „Sutjeska“, na katerem sodeluje 80 pionirjev iz vseh republik in avtonomnih pokrajin. Smihelski tabor, ki je edini v Sloveniji in eden od osmih v vsej državi bo trajal tri tedne.

PRVA NAGRADA ANGELI GRANDOVI

Na natečaju o lepoti izražanja v materinščini, ki ga je pripravil beograjski časnik Politika, sta Angela Granda, učenka 8. b razreda iz novomeške OŠ „Katja Rupena“, in njena mentorica Milena Ivanetič osvojili prvo nagrado (2000 dinarjev). Za nagrado so bile dovolj Angeline štiri slovenske šolske naloge iz preteklega šolskega leta. SMILJAN PAVIŠIČ

Z dobro voljo

Ko so bili v soboto, 3. julija, Šentjernejci gostitelji in organizatorji osrednje Iskrine proslave ob 30-letnici kolektiva in ko so se v ta kraj že od ranega jutra zgrinjale množice avtomobilov z domačini in tujimi registriranimi tablicami, je bila večina presečenega.

Ze res, da so Šentjernejčani znani po gostoljubnosti in vredini, da pa bodo znali tako organizirati proslavo za blizu 15.000 ljudi, je bilo več, kot je marsikdo pričakoval. Vse, od očičenega kraja, odtelega v zastave, do rož na oknih, vzorno urejenega parkiranja, posebno pa prireditevenega prostorčka v gozdličku, je potekalo kot po maslu.

Za to priliko so razen članov Iskrinega kolektiva v Šentjerneju, ki je nosil glavno breme, pomagali tudi ostali krajanji. Imeli so toliko redarjev, kot jih ni videti še na proslavah v veliko večjih krajih z bogatimi izkušnjami v organizaciji množičnih prireditev.

Lahko pa si mislimo, da so bili dnevi pred prireditvijo še toliko bolj naporni. Kraj je tesno povezan z nastankom in vzponom tovarne uporov, ta pa z zgodovino Iskre, ki je podobna zgodovini vse Jugoslavije. To je omenil tudi slavnostni govornik Franc Setinec, ko je med drugim dejal: „Iskra je začela tako rekoč iz nič, pomanjkanje vsega pa je nadomeščala z navdušenjem, voljo in samoodrekanjem.“

Volja in navdušenje sta Šentjernejcem vsekakor ostala. R. B.

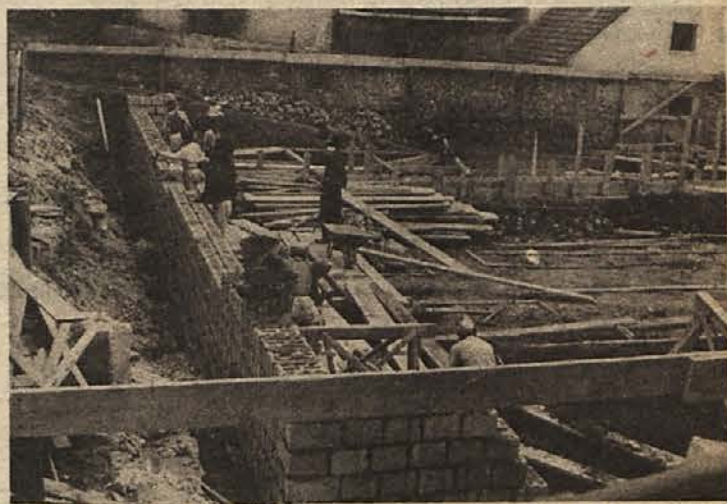
za koeficient podražitve gradbenega materiala z odobritvijo koordinacijskega odbora.

Sicer pa so cene naslednje: za kvadratni meter stanovanjske površine za skupino blokov A1-A5 na Drski 7.319 din, za 13-stanovanjski blok v Žužemberku 7.323 din in za 14-stanovanjski blok v Šentjerneju

7.725 din. Končna cena za vse navedene objekte bo določena tik pred vselitvijo.

Ob koncu so bile določene tudi cene za kvadratni meter stanovanjske površine v vrstnih hišah na Drski. Dograjena in popolnoma opremljena hiša bo veljala 515.000 din, za ostale, ki bodo dograjene samo do tretje faze, pa bo cena 5.099 din za kvadratni meter. Po nekaterih izračunih bi dograditev in oprema takšne hiše interesenta veljala še kakšnih 150.000 dinarjev.

B. BUDJA

ZACNE SE PRI TEMELJIH... — konča pa pri strehi! Tako je pri vsaki stanovanjski gradnji. Tudi na Drski v Novem mestu, v Šentjerneju in Žužemberku, kjer so že določene cene za kvadratni meter stanovanjske površine v blokih in vrstnih hišah.

Pri Miklavžu — veličastno!

Nekaj tisoč občanov je počastilo dan borca

V počastitev dneva borca je bilo v nedeljo pri Miklavžu na Gorjancih že tradicionalno srečanje borcev in aktivistov NOB z mladino in vojniki novomeške garnizije, ki ga je pripravila konferenca OO sindikata IMV.

Nekaj tisoč udeležencev je v imenu organizatorja pozdravil predsednik konference OO sindikata IMV Jože Turk, slavnostni govornik pa je bil predsednik SOB Novo mesto Jakob Berič. Med drugim je dejal: „Naši občani so ponosni na svoj veliki prispevek v NOB in revoluciji. Več tisoč borcev in aktivistov iz naše občine je sodelovalo v

NOB, več kot 140 jih je nosilcev partizanske spomenice, 7 pa je narodnih herojev. Napredno gibanje v tem delu Dolenjske je bilo vedno odsevanje dogajanja v zgodovini slovenskih revolucionarnih tokov.“

Temu je sledil kulturno-zabavni program, starejši udeleženci srečanja pa so še dolgo v popoldanske ure obujali spomine na težke partizanske dni.

B. B.

Novomeška kronika

PRED PRIČETKOM PRVE predstave Zafranovičevega filma „Pasijon po Mateju“ v kinu „Krka“ smo imeli občutek, da je med Novomeščani dokaj ljubiteljev dobrega domačega filma, saj je bila dvorana domala polna. Kmalu pa se je pokazalo, da je vsaj polovico gledalcev privabil zgolj letak, ki je nakazoval, da gre za film, poln nasilja in spolnosti. Slednjega je resda bilo nekoliko manj, v omenjenem polovici gledalcev, med katerimi bi našli tudi mlajše od 15 let, je pozorno spremljala le to, vsebinsko in oblikovno bogastvo filma pa je ni zanimalo. Se več, ob zadovoljevanju nizkih strasti je polovica gledalcev napolnila dvorano z vzkliki in „folklornimi“ besedami, ki jih tudi v najbolj zakonitih beznici ne bi slišali — in tako pripravila ostalim gledalcem „nepozabno doživetje“!

NAJBRŽ PRED NOBENO točilno mizo v Novem mestu ni treba toliko časa čakati na postrežbo kot v hotelu „Kandija“. Sploh v nedeljo dopoldne, ko ni veliko gostov, pa si strežno osebe kajpak misli, da še tistih nekaj lahko milostno čaka. Prej ko hitro in vladno postreže gosta je pomembnejše nekaj zračnati, pomiti sedem kozarcev in klepetati.

V PONEDELJEK SE JE na novomeški tržnici spet trlo branjev, kramarjev in gospodinj. V žepu so segale le slednje, saj so bile cene živih dokaj pestre. Kilogram čebule je stal 18 din, krompirja 10 do 12 din, korenja 30 din, kumar 20 din, paradiznika 23 do 25 din in paprike 30 do 32 din. Za kilogram pomaranč je bilo treba odšteti 12 din, marelic 27 do 29 din, breskev 25 do 28 din, jajca pa so stala 1,60 do 1,70 din.

Ena gospa je komaj rekla s suhim ustji, da so bili udeleženci zadnjega „tedna dolenjskega cvička“ dokaj kratkovidni, kajti sploh niso predvideli, da zna biti poleti huda vročina. Cviček so polokali do zadnje kaplje, saj ga v „štacunah“ že nekaj mesecev ni moč kupiti!

B. B.

KOČEVSKA NOVICE

1976 (1407) ★★ 8. julija 1976

GRADITELJI!

Obveščamo vas:
DA PRODAJAMO VSE VRSTE OPEČNIH
IZDELKOV NA POTROŠNIŠKI KREDIT,

DA SO SE CENE OPEČNIH IZDELKOV
ZNIŽALE ZA 10,5 %

TER DA OMOGOČAMO KUPCEM PREVOZ
OPEKE FRANKO GRADBISČE,
Z RAZKLADANJEM.

PRIPOROČAMO SE ZA NAROČILA

Hiter in cenen transport
in razkladanje...

OPEKARNA ZALOG • NOVO MESTO p.o.

TELEFON 21403, 22291 POŠTNI PREDAL 10 TEK, RAČUN PRI SDK NOVO MESTO 52100-601-10082

OBVESTILO!

OBVESTILO!

Poslovni odbor zavoda RTV Ljubljana ugotavlja, da se je na naš poziv za večjim in boljšim sodelovanjem z gledalci in poslušalci naših programov odzvalo znatno število lastnikov sprejemnikov s tem, da so izkoristili v mesecu juniju ponujeno ugodnost, da za take prijave ne bo treba plačati naročnine za nazaj. Pri tem smo ugotovili, da s tako možnostjo kljub številnim opozorilom še vedno niso bili seznanjeni vsi občani, tudi zaradi dopustov, službene odsotnosti ali kakšnih drugih razlogov. Zato podaljšujemo rok za prijavo pod enakimi ugodnostmi nepreklicno do 10. julija letos.

RTV LJUBLJANA Prijava sprejemnika

Obračun naročnin
Poštni predal 264-V
Pišite čitljivo s tiskanimi črkami * Obkrožite ustrezno številko

1				19
		N. PL.	V. N.	
		I. P. V.		
3	Priimek			
2	Ime			
4	Naselje — ulica in hišna številka			
5	Pošta			
6	Poklic			
7	1 delavec 2 uslužbenec 3 kmet 4 obrtnik 5 upokojenec	6 gospodinja 7 dijak, štud., vajenec 8 kult. prosv. del. 9 svobodnega poklica 10 ostalo	1 privatnik 2 šola 3 bolnišnica 4 drž. organ. zavod 5 družb. organizacija	6 gosp. organ. 7 gostišče 8 obrt. delav. 9 trgovina
8	Vrsta sprejemnika*	UKV stereo ostali črni TV barvni TV	sobni prenosni 1 2 3 7 8	v avtu 4 5 6 9 0
9	Znamka sprejem.	Tov. št.		
10	Reg. št. avtomobila			
11	Evid. št. že prijavljenih sprejemnikov	R TV		

V _____ dne _____ 197...

Podpis naročnika

Hkrati se zahvaljujemo vsem, ki so do sedaj redno izpolnjevali svoje obveznosti glede naročnine. Predvsem njihova zasluga je, da smo dosegli sedanjo vsebinsko in tehnično raven naših programov ter njihovo veliko razširjenost.

PROSTA DELOVNA MESTA!

SKUPŠČINA OBČINE ČRNOMELJ
Komisija za volitve, imenovanja
in kadrovska vprašanja

RAZPISUJE

prosta delovna mesta:

1. RAVNATELJA osnovne šole Dragatuš
2. RAVNATELJA osnovne šole Semič
3. POMOČNIKA RAVNATELJA osnovne šole Semič
4. RAVNATELJA osnovne šole Stari trg ob Kolpi

Pogoji:

- 1) U, PRU, P s strokovnim izpitom in vsaj 5-letno vzgojno-izobraževalno prakso.
- 2) Vsi kandidati morajo izpolnjevati tudi splošne pogoje in imeti moralno-politične kvalitete za delo v pedagoški službi.

Prijave s potrebnimi dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa Komisiji za volitve, imenovanja in kadrovska vprašanja SOB Črnomelj.

CESTNO PODJETJE NOVO MESTO

Razpisna komisija delavskega sveta Cestnega podjetja na podlagi sklepa DS

razpisuje prosto vodilno delovno mesto

VODJE GOSPODARSKO-RACUNSKEGA SEKTORJA

Po 53. členu statuta Cestnega podjetja se za to delovno mesto zahtevajo naslednji pogoji:

1. — diplomirani ekonomist in 2 leti delovnih izkušenj v stroki
— ekonomist in 4 leta delovnih izkušenj v stroki
2. splošni pogoji, določeni z zakonom
3. moralna in družbenopolitična neoporečnost ter družbenopolitična aktivnost

Prijave na razpis, katerim je treba priložiti dokazila o izobrazbi, pošljite v 15 dneh po objavi v zapečateni kuverti z oznako „Za razpisno komisijo“ na naslov: Cestno podjetje, Novo mesto, Ljubljanska 8.

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA TER KADROVSKE ZADEVE OBČINSKE SKUPŠČINE NOVO MESTO

RAZPISUJE

naslednja vodilna delovna mesta:

1. RAVNATELJ GLASBENE ŠOLE MARJAN KOZINA, NOVO MESTO
2. RAVNATELJ OSNOVNE ŠOLE MIRNA PEC

Pogoji:

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati imeti še:
pod 1. visoko ali višjo izobrazbo glasbene smeri, 5 let pedagoške prakse, strokovni izpit iz prosvetne stroke in vidne pedagoške, umetniške ali znanstvene uspehe.
pod 2. pogoj po 89. členu zakona o osnovni šoli.
Pismene ponudbe z dokazili o strokovni izobrazbi in delovnih izkušnjah ter s kratkim življenjepisom je treba poslati v 8 dneh po objavi razpisa Komisiji za volitve in imenovanja ter kadrovske zadeve občinske skupščine Novo mesto.

TO-MO-DI

uporablja se za
peči in kotle od
4.000 do
100.000 Kcal/h

TOPLI MONTAŽNI DIMNIK
Z GIBLJIVO KISLOODPORNO
OGNJESTALNO ŠAMOTNO
CEVJO

INFORMACIJE — STROKOVNI NASVETI:

MONTAŽNO INDUSTRIJSKO PODJETJE
61000 LJUBLJANA, OPEKARSKA 13
Tel. 22-113, 20-641, Telex 31420 YU KIP

IN V VSEH PRODAJALNAH Z GRADBENIM
MATERIALOM

LICITACIJA!

„KOVINARSKA“, tovarna industrijske opreme
in konstrukcij P. O. Krško

objavlja

LICITACIJO

naslednjih rabljenih osnovnih sredstev:

Tek. št.	Inv. št.	Izklic. vred.	
1.	627	El. črpalka NK-16-4 2900 o/m	
	627/1	El. motor Gorenje, tip ZK-112-M-2 2900 o/m	2.500,00
2.	1687	Magnetofon AIWA	500,00
3.	674	Pony expres	500,00
4.	253	El. motor FND 5,8 KW 1200 o/m	1.200,00
5.	250	El. motor Maflex 1,6 KW 2800 o/m	400,00
6.	251	El. motor R. K., tip AZD 7-N 1400 o/m	850,00
7.	512	El. motor Sever 4,4 KW 1400 o/m	800,00
8.	507	El. motor Sever 5,5 KW 970 o/m	750,00
9.	511	El. motor Ansaldo San Giorgio 7 KW 1440 o/m pregorel	500,00
10.	550/1	El. motor Gorenje ZK-8 DB-4 0,75 KW pregorel	30,00
11.	1075/1	El. motor Elektrokovina 0,55 KW 1350 o/m pregorel	30,00
12.	3/2	El. motor R. K. 2,2/2,7 KW 1415 o/m pregorel	100,00
13.	1313	Pisalni stroj Zeta tov. št. 9154720	400,00
14.	1723	preproga 2 x 3	20,00
15.	brez št.	Varilni transformator Zagreb	500,00
16.	101	Varilni agregat Uljanik 20 KW	2.000,00
17.	82	Varilni agregat Murex 17 KW	500,00
18.	402	Varilni agregat Uljanik 20 KW	2.000,00
19.	461	Varilni agregat Uljanik 20 KW	2.000,00
20.	brez št.	Varilni agregat Svetlost Rijeka 20 KW	2.000,00
21.	590	Varilni agregat Uljanik 20 KW	2.000,00
22.	73	Varilni transformator Jugomontaža VE - KA	1.500,00
23.	73/1	Varilni transformator Jugomontaža VE - KA	500,00
24.	73/2	Varilni transformator Jugomontaža VE - KA	500,00
25.	73/3	Varilni transformator Jugomontaža VE - KA	500,00
26.	1234	Sekator Planet	600,00
27.	brez št.	Ročni brusilni stroj, pnevmatski, 28 kosov	100,00 d/kos
28.	74	Aparat za rezanje prokroma, tip AC - 4	4.000,00

Licitacija rabljenih osnovnih sredstev bo dne 12. 7. 1976 ob 8. uri v podjetju za družbeni in zasebni sektor.

Ogled osnovnih sredstev je mogoč dne 12. 7. 1976 od 7. ure dalje v podjetju.

Udeleženci licitacije morajo pred licitacijo položiti kavcijo, ki znaša 10 odstotkov od izklicne cene, a ne manj kot 300,00 din.

obvešča cenjene potnike, da bo do 31. 8. 1976 ob sobotah in nedeljah vzdrževalo avtobusno linijo KRANJ - KOČEVJE - CRIKVENICA po sledečem voznem redu:

	O		P	
4.50	0	KRANJ		20.45
5.06	13	Medvode		20.30
5.13	21	Šentvid		20.24
5.20				20.15
	27	LJUBLJANA		
5.30				20.05
5.35	30	Lj. Češnovar		19.57
5.48	42	Pijava Gorica		19.45
6.02	53	Turjak		19.43
6.10	59	Velike Lašče		19.27
6.18	66	Ortnek		19.16
6.21	68	Žlebič I		19.13
6.23	69	Žlebič II		19.11
6.29				
	72	RIBNICA NA DOL.		19.05
6.35				
6.51	88	Kočevje PTT		18.48
6.53				18.45
	89	KOČEVJE		
7.00				18.35
7.05	92	Dolga vas		18.30
7.07	93	Livold		18.28
7.21	101	Štalcerji		18.15
7.28	104	Morava		18.05
7.32	106	Kaptol		18.00
7.36	108	Briga		17.56
7.38	109	Banja Loka		17.54
7.40	110	Nova Sela		17.52
7.42	111	Colnarji		17.50
7.47	113	Vrh pri Fari		17.46
7.49	114	Kronovo		17.44
7.51	115	Fara vas		17.42
7.54	116	Pirče		17.40
7.56	117	Petrina		17.37
7.58	118	Brod na Kupi		17.35
8.03	121	Homer		17.30
8.08	124	Tihovo		17.25
8.13	126	Marija Trošt		17.20
8.28				17.15
	130	DELNICE		
8.40				17.02
9.00	150	Gor. Jelenje		16.45
9.25	163	Hreljin		16.25
9.33	167	Križišče		16.17
9.39	172	Jadranovo K		16.11
9.47	179	Dramalj		16.03
9.50	181	CRIKVENICA		16.00

Cenjenim potnikom se priporoča in jim želi ugodno vožnjo
ALPETOUR
TOZD POTNIŠKI PROMET
KRANJ

TABORSKA JAMA VAS VABI

Taborska jama pri Grosupljem je ena najlepših in najbolj urejenih slovenskih podzemeljskih jam. V celoti je elektrificirana. Po njej so speljane zavarovane poti skozi 6 dvoran, v katerih je veliko lepih kapnikov in kapniških skupin. Ogled jame traja 45 minut in je v spremstvu vodnika.

Redni ogledi so vsako nedeljo ob 11., 14., 15.30 in 17. uri.

Ogled jame je mogoč tudi kadar koli med tednom, če se prijavi skupina nad 10 obiskovalcev. Telefonske najave so na telefonsko številko (061) 771-236.

Vstopnina: odrasli 15 din, otroci do 14. leta 6 din, šolarji osnovnih šol 8 din, študentje 12 din. Če je skupina manjša kot 10 obiskovalcev, plačajo 150 din kot pavšalno vstopnino.

Dostop do jame je mogoč z vsemi prevoznimi sredstvi. Jama je oddaljena od Grosupljega 7 km, od Turjaka pa 6 km.

Vabi vas
TURISTIČNO DRUŠTVO
GROSUPLJE

TVD PARTIZAN METLIKA

sprejme honorarno delovno moč za HIŠNIKA(-CO). Stanovanje je v domu. Nastop službe s 1. 8. 1976. Pismene prijave pošljite do 20. 7. 1976.

DOLENJSKI LIST

VEČ TOPLOTE V VAŠ DOM TAM-STADLER

ker ima
vakuumemajirane
bojlerje

mednarodni
patent No. 250127

UNIVERZALNI KOTLI

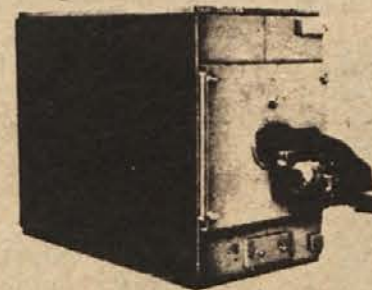
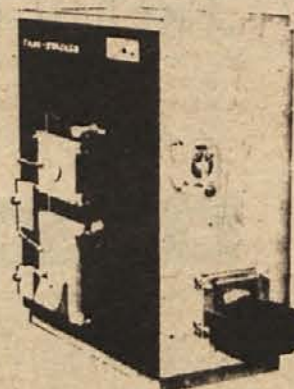
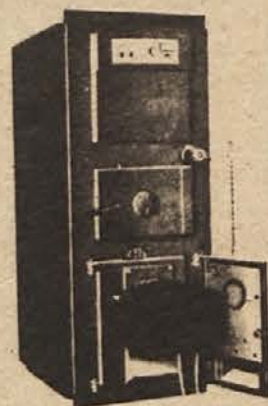
- od 25.000 kcal/h naprej
- možnost kurjenja z oljem, s premogom ali plinom
- visoki izkoristki goriva
- vgrajena avtomatika za samodejno delovanje
- gorilniki
- zagotovljeni nadomestni deli in servis
- ugoden dinarski nakup

KOTLI Z DVOJNIM KURIŠCEM

- od 25.000 do 80.000 kcal/h
- možnost kurjenja s premogom, odpadki, oljem ali plinom
- visok izkoristek goriv
- samodejno delovanje z mnogo konfora

POSEBNI KOTLI ZA OLJE ALI PLIN

- od 200.000 do 3.000.000 kcal/h
- ugodne dimenzije
- visoki izkoristki
- za režim 110/90° C ali 90/70° C
- kvalitetni gorilniki
- dinarski nakup

VARČNO OGREVANJE

TAM MARIBOR
OBRAT STUDENCI
62000 Maribor
Leningrajska 27

ŠTIPENDIJE

Upravni odbor za štipendiranje
PRI GOZDNEM GOSPODARSTVU
NOVO MESTO

razpisuje za šolsko leto 1976/77 naslednje

KADROVSKE ŠTIPENDIJE:

- 2 štipendiji na biotehniški fakulteti - gozdarski oddelek
 - 3 štipendije na gozdarski tehniški šoli v Postojni
 - 1 štipendijo na I. stopnji ekonomske fakultete ali VEKŠ - računalniška smer
 - 1 štipendijo na višji šoli za organizacijo dela - kadrovska smer
 - 1 štipendijo na srednji tehniški šoli za strojništvo
 - 1 štipendijo na srednji upravno-administrativni šoli
 - 2 štipendiji na ekonomski srednji šoli
- Kandidati naj vložijo prošnjo in zadnje šolsko spričevalo pri GG Novo mesto, Gubčeva 15, v 10 dneh po objavi razpisa.

PROSTO DELOVNO MESTO!

Osnovna šola
BOŠTANJ

razpisujemo prosto delovno mesto

KUHARICE

šolske kuhinje za polovični delovni čas.
Pogoj: končana osnovna šola, krajša praksa. Nastop del. razmerja: 1. 9. 1976. Rok za prijavo je 20 dni.

ZDRUŽENJE ŠOFERJEV IN AVTOMEHANIKOV NOVO MESTO

OBVEŠČA,

da bo 17. julija 1976 v Škocjanu v gostišču Marinšč družabno srečanje vseh šoferjev in avtomehaničarjev ter njihovih svojcev. Organiziran prevoz z avtobusom z avtobusne postaje in izpred hotela Kandija ob 15. uri. Srečanje se bo pričelo ob 15.30 s kulturnim sporedom.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Spolšno gradbeno podjetje „PIONIR“ Novo mesto,
Delovna skupnost skupnih služb,

objavlja prosti delovni mesti:

1. KALKULANTA za delo v oddelku za kalkulacije v Novem mestu
Pogoji za sprejem: končana gradbena tehniška šola z nekajletno prakso v gradbeni operativi.
2. VODJO ARHIVA v splošni službi v Novem mestu
Pogoji za sprejem: končana ustrezna poklicna šola ali osemletka in tečaj za arhivarje ali knjižničarje.
Poizvedbe z opisom dosedanjega dela in dokazili o izobrazbi pošljite v roku 15 dni po objavi oglasa na naslov: SGP „PIONIR“ Novo mesto, Kadrovski oddelek.

OBVESTILO

SOLSKI CENTER KRŠKO,
Krško, Hočevarjev trg 1

Obveščamo, da imamo še dovolj prostih mest za vpis učencev v 1. letnik tehniške trojne šole, tehniške elektro šole - jaki in šibki tok ter poklicne šole kovinarske stroke. Posebej opozarjamo učence, ki so končali poklicno kovinarsko šolo, da se lahko brez diferencialnih izpitov vpišejo v tretji letnik tehniške strojne šole.
Vpisujemo še tudi slušatelje v delovodsko strojno in delovodsko elektro šolo - jaki tok.
Za učence, ki so oddaljeni, imamo prostor v dijaškem domu.

belilo za
strojno in ročno
pranje

perborat special

belinka

tovarna kemičnih izdelkov

PROSTO DELOVNO MESTO!

TOZD GOZDARSTVO ČRNOMELJ

razpisuje prosto delovno mesto

REVIRNEGA GOZDARJA

Pogoji: gozdarski tehnik z 3 letno prakso.
Ponudbe sprejema do 10. VII. 1976 TOZD Gozdarstvo Črnomelj.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 8. julija – Elizabeta
Petek, 9. julija – Vetonika
Sobota, 10. julija – Amalija
Nedelja, 11. julija – Olga
Ponedeljek, 12. julija – Mohor
Torek, 13. julija – Henrik
Sreda, 14. julija – Just
Četrtek, 15. julija – Vladimir

LUNINE MENE

11. julija ob 14.09 uri – ščip

KINO

BREZICE: 9. in 10. 7. angleški barvni film Joe in Margerita. 11. in

12. 7. ameriški barvni film Steza slovn. 13. in 14. 7. ameriški barvni film Črni bratje pojejo.

NOVO MESTO, KINO KRKA:
Od 9. do 11. 7. ameriški barvni film Yakuza. 12. in 13. 7. ameriški barvni film Billy – dva klobuka. 14. in 15. 7. turški barvni film Ognjena zemlja.

RIBNICA: 10. in 11. 7. ameriški barvni film Lopov, ki je prišel na večerjo.

SEVNICA: 10. in 11. 7. ameriški film Koeka je padla.

SENTJERNEJ: 10. in 11. 7. film Poletni ubijalec.

TREBNJE: 10. in 11. 7. danski barvni avanturistični film Olsenova banda.

rabljen kombi. Ivanka Bukovec, Gor. Težka voda 1, Stopiče.

PRODAM stanovanjsko hišo v Knežji vasi. Oglasite se pri Andreju Slaku, Pristava 8, Trebnje.

PODJETJA, OBRTNIKI IN DRUGI INTERESENTI! Enonadstropno hišo, vseljivo, prodam v centru Novega mesta. Ponudbe na upravo lista pod „Gotovina“.

NOVO enodružinsko visokoprifilno hišo s centralnim ogrevanjem, gredmi in sadnim vrtom, oddaljeno približno 3 km od Cateških Toplic, prodam. Ogled možen vsak dan, razen sobote in nedelje. Ponudbe pod „Nova hiša“.

PRODAM parcelo za vikend (15 – 20 arov). Naslov v upravi lista (2062/76).

HIŠO v Dobovi poleg železniške postaje z velikim vrtom in se eno zazidljivo parcelo prodam. Naslov v upravi lista (2083/76).

PREKLICI

VALERIJA ZAJC IZ SODRAŽICE preključem izjave, ki sem jih izrekla o Francu Levstku iz Sodražice. Svoje izjave obžalujem in se zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

RAZNO

ZA POMOČ na kmetiji sprejemem osamljenega možkega ali ženske za skupno gospodinjstvo. Naslov v upravi lista (2055/76).

2. JULIJA 1976 sem od avtobusne postaje Novo mesto do Šmihelske ceste-bolnice izgubila črno torbo z dokumenti. Poštenega najditelja prosim, da jo proti nagradi vrne na Šmihelski cesti 4 (Čebelica) ali na postaji LM.

POROČNI PRSTANI! Najlepše darilo za vašo nevesto vam pripravljamo v Ljubljani, Gosposka 5 (poleg univerze). Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

OBVESTILA

SPREJEMAM NAROČILA ZA ZAŠCITO VOZIL Z NOTRANJIMI IN ZUNANJIMI PREMAZI ZA VALVOLIN TFKILOM. ZA DELO DAJEM GARANCIJO. NASLOV: PETER PERDICH, POD TRŠKO GORO 90, NOVO MESTO, TELEFON 068-22-372.

PRIPOROČAMO POPRAVILA ISKRNH TV SPREJEMNIKOV, TUDI NA DOMU. BREZICHOV OKOLICA: PONEDELJEK IN TOREK, NOVO MESTO: ČETRTEK IN PETEK. NAROČILA SPREJEMAMO NA NASLOV: ISKRA SERVIS PREKOPA, TELEFON 85-538.

VGRAJUJEM vse vrste rolet in zalužij, kakor tudi aluminijaste karnise po meri. Lojze Medle, roletarstvo, Novo mesto. Zobja vas 47 (pri transformatorju).

OBVEŠČAM vas, da takoj po prejemu vašega naslova pregledam dimnik, ki vam povzroča težave.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše ljubljene mame

VIDE ANČIK

roj. Picek

se zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, nam ustno ali pisмено izrazili sožalje, mamo v tako velikem številu pospremili na zadnji poti in zasuli njen grob s cvetjem. Zahvaljujemo se zdravstvenemu osebju kliničnega centra na oddelku za intenzivno nego za njihov trud, da mami podaljšajo življenje. Posebno zahvalo dragim ribniškim rojakom in predstavnikom družbeno političnih organizacij iz Ribnice ter Ivanki Šmalčevi za tople poslovljne besede.

V žalosti: otroci: Vida, Jože, Katica in družine Ančik, Jarc, Vončina, Kačič in Picek.

Ljubljana, Ribnica, Novo mesto

Z dobro opravljenim delom bo problem rešen. Obrtnik, ki je odprl novo obrt „Izolacija in vzdrževanje dimnikov“, Martin Kastelec, Gotna vas 15a, Novo mesto.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža in očeta

FRANCA KOVAČIČA

iz Ivanje vasi

se iskreno zahvaljujemo sosedom, vaščanom, tovarni Krka za cvetje in sočustvanje ter vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti. Hvala župniku za opravljeni obred.

Zalujoči: žena Marija, otroci in sorodniki

Mirna peč, 14. junija 1976

Ob izgubi zveste in dobre

KAROLINE BUKOVEC

iz Gotne vasi 23

se iskreno zahvaljujemo vsem znancom, sorodnikom in vaščanom za podarjene cvetje, osebju Doma počitka v Metliki, patru Mateju za poslovljne besede in obred ter vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti.

Zalujoči: sestri z družinama ter družina Žefran

21. junija 1976 nas je za vedno zapustil mož, oče, stari oče, dedek in stric

JANEZ FERKOLJ

iz Dol. Gradišča 3

pri Šentjemeju

Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancom, ki so ga spremljali v njegov tih dom, mu poklonili vence in cvetje ter nam izrazili sožalje. Zahvaljujemo se tudi osebju ZD Sentjerneje, dr. Podobniku in ostalemu osebju, posebno pa sestri Jožici za obiske na domu, za poklonjene vence pa kolektivom: Kremenovo mesto in obrat Ravno, IMKO Ljubljana, ISM Ljubljana, gasilsko društvo Dravje Ljubljana. Hvala župniku za opravljeni obred in poslovljne besede.

Zalujoči: žena Marija in otroci z družinami.

Iskreno se zahvaljujemo osebju ginekološko-porodniškega oddelka Splošne bolnice Novo mesto, predvsem pa dr. Springerju za pozornost in pomoč pri porodu. Srečna mamica in očka Marija in Karol Prime.

ZAHVALA

V 78. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

ALOJZ ŠUŠTARŠIČ

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nas v težkih trenutkih tolažili, nam izrekli sožalje, darovali cvetje in pospremili pokojnika v tako velikem številu na njegovi zadnji poti. Prisrčna hvala dr. Zivkoviču in zdravniškemu osebju nevrološkega oddelka Splošne bolnice Novo mesto, organizaciji Zveze borcev, Odrstvu upokojencev in Gasilskemu društvu Straža, borcem za severno mejo, Iskri Novo mesto, Regionalni zdravstveni skupnosti, Občinskemu svetu zveze sindikatov Novo mesto ter sosedom Mrvarjevim in Dragmanovim. Posebna zahvala govornikom, godbi in župniku za opravljeni obred.

Zalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage žene, mame, stare mame in sestričnice

ALOJZIJE BANIČ

roj. Androjna

iz Stare Bučke

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancom, ki so jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in šopke, nam izrekli sožalje ter prisrčili na pomoč v težkih trenutkih. Zahvaljujemo se duhovniku za opravljeni obred, kolektivmu IMV Novo mesto za podarjene vence ter tov. Šterku za poslovljne besede ob odprtem grobu.

Zalujoči: mož Jože, hčerke Elka, Slavka in Marija z družinami.

ZAHVALA

Ob nenadni in nenadomestljivi izgubi naše drage mame

MARIJE DEBELJAK

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancom in prijateljem, ki ste jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti, nam izrazili pisмено ali ustno sožalje, darovali vence in cvetje, ali kakorkoli počastili njen spomin. Posebej se zahvaljujemo kolektivmu Ljubljanske banke, podružnica Kočevje, kolektivmu BIT Trzin, sivalnici Hrib in župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat najlepša hvala.

Zalujoči: sin Anton, hčerki Pavla in Milka z družino.

Loški potok, 24. junija 1976

V SPOMIN

V nedeljo, 11. julija 1976, bo minilo žalostno leto dni, odkar nas je nepričakovano in mnogo prezgodaj, komaj v 16. letu starosti zapustila naša ljuba in nepozabna hčerka in sestrica

METKA ZAGORC

iz Prekopa pri Kostanjevici

Ne bomo te pozabili, čeprav počivaš v preranem in hladnem grobu. Iskrena hvala vsem, ki se je še spominjate, ji prinašate cvetje in prižigate svečke na njenem preranem grobu.

Neutolažljivi: vsi njeni

OSMR TNICA

V 77. letu starosti nas je po daljši boleznì zapustil naš ljubljeni mož, očka, brat, tast in dedek

POLDE CIGLER

upokojenec

Vsi, ki smo ga imeli radi, se bomo poslovlili od njega v četrtek, 8. julija, ob 17. uri na novomeškem pokopališču.

Zalujoči: žena Slavica, otroci Peter, Nežka in Martin z družinami, sestra Mici, brat Jože in drugo sorodstvo.

Novo mesto, Ljubljana, Kranj, Domžale

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto – USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer, Milan Markez, Janez Pezelj, Jože Prime, Drago Rustja, Jože Splichal (urednik priloge), Jožica Teppy, Ivan Zoran in Alfred Zelenik (Oblikovalec priloge Peter Simič).

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lubiša.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 5 din – Letna naročnina 169 dinarjev, polletna naročnina 84,50 din, plačljiva vnaprej – Za inozemstvo 340 din ali 20 ameriških dolarjev oz. 49 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 60 din, 1 cm na določeni strani 90 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 120 din. Vsak mali oglas do 10 besed 22 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 7 od 3. 1. 1975. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu 52100-601-10558 – Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 – Telefon (068) 23-611 – Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Casopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto – Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica Ljubljana.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

SPREJMEM v uk več vajencev za soboslikarsko in pleskarsko stroko. Ivan Bobič, Marjana Kozine 51, Novo mesto, telefon 21-115.

BRIVSKO-FRIZERSKO vajenکو sprejme frizerski salon Nada Lavrnšek, Krško.

STANOVANJA

DVEMA študentoma oddam sobo. Regerča vas 87, Novo mesto.

STUDENTU ODDAM opremljeno sobo. Šegova 15, Novo mesto.

ZAKONSKI PAR-zdravnika nujno potrebujeta resno in pošteno žensko za varstvo dveh otrok (1 in 2 leti) in za pomoč v gospodinjstvu. Hrana in stanovanje zagotovljena, ostalo po dogovoru. Naslov v upravi lista (2041/76).

ISČEM sobo in kuhinjo v okolici Novega mesta. Plačam tudi vnaprej. Naslov v upravi lista (2042/76).

MLADA ZAKONCA iščeta dvo-sobno stanovanje od meseca septembra dalje. Ponudbe pošljite na upravo lista pod šifro „Predplačila po sporazumu“.

ODDAM stanovanje v novi hiši v Vidmu pri Krškem starejšemu paru. Naslov v upravi lista (2076/76).

Motorna vozila

POCENI prodam dobro ohranjeno ZASTAVO 750, letnik 1971. Pavšelj, Družinska vas 41, Smarješke Toplice.

PRODAM FIAT 850. Cesta brigad 14, Novotekovo naselje, Novo mesto.

PRODAM SKODO, letnik 1969, v dobrem stanju, registrirano do maja 1977. Vinko Križič, Občice, Dol. Toplice.

POCENI PRODAM motor T 12 v brezhibnem stanju, Peter Reba, Partizanska 1, Novo mesto.

UGODNO prodam traktor URSUS, 35 KM, s 50 delovnimi urami. Naslov se dobi pri Stanetu Kovačiču, Gor. Nemška vas, Trebnje.

PRODAM malo rabljen traktor ZETOR 35, Slavko Knafelj, Grmovlje, Skočjan.

ZARADI bolezni prodam moped „Tils“ na 4 prestave (malo rabljen) in kosilnico „Alpina“, Stefan Rozman, Vrhnje 17, Mirna peč.

PRODAM moped T 12, dobro ohranjen. Franc Gačnik, Mirna peč 68.

PRODAM NSU 1000 L, registriran do 17. marca 1977. Na Tratah 17, Novo mesto.

PRODAM AMI 8 – break, letnik 1971, prevoženih 53.000 km, zelo dobro ohranjen. Ogled 9. in 10. julija 1976 od 15. do 20. ure v Novem mestu. Mej vrti 5 (pred zobno ambulanto).

PRODAM dobro ohranjeno kosilnico ALPINA in prikolico za osebni avto. Naslov v upravi lista (2068/76).

UGODNO prodam NSU z obnovljenim motorjem, in motor za VW, potreben manjšega popravila. Janez Sval, Orhovec 7, 68311 Kostanjevica.

PRODAM Zaporozec, letnik 1975. Potok 17, Straža.

PRODAM osebni avtomobil PRINC 1200 C, letnik 1971. Zobja vas 15, Novo mesto.

PRODAM

BAKREN star in še dober 60-litrski kotel za Zganjckuho s hladnikom prodam za 1.000,00 din. Kopar, Kurirska pot 12, Novo mesto.

KUPIM

KUPIM mlatilnico na vse operacije. Lojze Keglvič, Grmovlje 40, Skočjan.

KUPIM ali si sposodim osebni avto od 1000 do 1500 cen, star do 4 leta. Odkškodnina po dogovoru, plačam v devizah. Željko, Kristanova 36, Novo mesto, telefon 22-019.

POSEST

PRODAM parcelo za zidavo individualne stanovanjske hiše v približni velikosti 1.000 m² na Pristavi pri Trebnjem. Vse informacije se dobe na Pristavi št. 3, Trebnje.

ZDOMCI! Nedograjeno hišo na lepem kraju v bližini Črnomlja prodam. Ponudbe pošljite na upravo lista pod „Bela krajina“.

PRODAM majhen vinograd na Lubnu (lahko zazidljivo) in

ČETRTEK, 8. JULIJA: 8.08 Glasbena matineja. 9.05 Počitniško popotovanje od strani do strani. 9.20 Glasovi v ritmu. 9.40 Mladi koncertant. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.35 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Uganite, pa vam zaigramo po želji. 12.10 Zvoki znanih melodij. 12.30 Kmetijski nasveti – dr. Stojan Vrabl: Koruzo ogrožajo tudi škodljivci – poletni ukrepi proti njim. 12.40 Od vasi do vasi. 14.20 Predstavljamo vam slovenske male vokalne ansamble. 14.40 Med solo, družino in delom. 15.45 „Vrtljak“. 16.45 Naš gost. 17.00 Studio ob 17.00. 18.00 Popoldanski koncert. 19.40 Minute z ansambлом in orkestrom pod vodstvom Jožeta Privška. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 21.00 Literarni večer. 21.40 Lepe melodije. 22.20 Slovenska instrumentalna glasba. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

PETEK, 9. JULIJA: 8.08 Glasbena matineja. 9.05 Počitniško popotovanje od strani do strani. 9.20 Parada orkestrom. 9.40 Slovenska umetna pesem. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.35 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Po Talijinih poteh. 12.10 Revija orkestrom in solistov. 12.30 Kmetijski nasveti – ing. Aleksander Hrzič: Škodljivci na kapusnicah. 12.40 S pihalnimi godbami. 14.05 Mladina poje. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“. 16.45 Z ansambлом Slavka Žnidaršiča. 17.00 Studio ob 17.00. 19.40 Minute z Alpskim kvintetom. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Stop pops 20. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Jazz pred polnočjo.

SOBOTA, 10. JULIJA: Od 0.05 do 5.00 Nočni zabavni radijski spored. 8.08 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski tednik. 9.35 Počitniški pozdravi. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.35 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Sedem dni na radiu. 12.10 Godala v ritmu. 12.30 Kmetijski nasveti – ing. Jernej Ude: O lastnostih lesa. 12.40 Veseli domači napevi. 14.05 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.45 „Vrtljak“. 16.45 S knjižnega trga. 17.05 Na poti v Colombo. 17.30 Gremo v kino. 19.40 Minute z ljubljanskim jazz ansambлом. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Radijski radar. 21.15 Za prijetno razvedrilo. 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 11. JULIJA: Od 0.05 do 5.00 Nočni zabavni radijski spored. 8.05 Radijska igra za otroke. 9.05 Se pomnite,

tovariši... 9.55 Vojaki, dober dan! 10.05 Iščemo popevko poletja. 11.00 Poročila – Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.20 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 14.05 Nedeljsko popoldne. 16.00 Radijska igra. 19.40 Glasbene razglednice. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 V lučeh semaforjev.

PONEDELJEK, 12. JULIJA: 8.08 Glasbena matineja. 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.20 Pesmice na potepu. 9.40 Vedre melodije. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.35 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Za vsakogar nekaj. 12.10 Veliki revijski orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti – dr. Franc Černe: Varovanje prašičev pred boleznimi v poletnem času. 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru. 14.05 Pojo amaterski zbori. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“. 17.00 Studio ob 17.00. 18.25 Zvočni signali. 19.40 Minute z ansambлом Franca Flereta. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Če bi globus zaigral. 20.30 Operni koncert. 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 13. JULIJA: 8.08 Glasbena matineja. 9.05 Počitniško popotovanje od strani do strani. 9.20 Lahke note. 9.40 Slovenske ljudske v priredbah. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.35 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Promenadni koncert. 12.10 Danes smo izbrali. 12.30 Kmetijski nasveti – ing. Janez Hribar: Novi tehnološki postopki skladiščenja sadja. 12.40 Po domače. 14.05 Kaj radi poslušajo. 14.40 Na poti s kitaro. 15.45 „Vrtljak“. 16.45 Spomini in pisma. 17.00 Studio ob 17.00. 18.00 Koncert po željah poslušalcev. 19.40 Minute z ansambлом Toneta Janše. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 20.30 Radijska igra. 22.20 Pota jugoslovanske glasbe. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 14. JULIJA: 8.08 Glasbena matineja. 9.05 Nenavadni pogovori. 9.40 Zapoje pesem. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.35 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Urednikov dnevnik. 12.10 Opoldanski koncert lahke glasbe. 12.30 Kmetijski nasveti – ing. Aleksander Hrzič: Škodljivci in bolezni na čebuli. 12.40 Igrajo vam češke pihalne

godbe. 14.05 Ob izvirih ljudske glasbene umetnosti. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Loto vrtljak“. 16.45 Sprehodi instrumentov. 17.00 Studio ob 17.00. 19.40 Minute z ansambлом Latinos. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Koncert iz našega studia. 22.20 S festivalom jazza. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Z jugoslovanskimi pevci zabavne glasbe.

RADIO SEVNICA

NEDELJA, 11. JULIJ: 10.30 napoved in EPP I. del – 10.45 Nikola Tesla – naš znanstvenik svetovnega slovesa – 120-letnica njegovega rojstva – 11.00 po domače – 11.20 kmetijski nasveti – 11.35 EPP II. del – 11.45 naš razgovor – 12.00 za vsakogar nekaj – 12.30 Poročila – 12.45 čestitke in pozdravi razgovor – 12.00 za vsakogar nekaj – 12.30 poročila – 12.45 čestitke in pozdravi

SREDA, 14. JULIJ: 16.00 napoved programa in EPP – 16.20 tisoč in en nasvet – 16.30 poročila – 16.40 po domače – 16.55 obiskali smo delovni kolektiv – 17.15 disko klub brez imena – 17.45 humoristični kotiček – 17.00 zaključek programa disko klub brez imena – 17.45 humoristični kotiček – 18.00 zaključek programa

SOBOTA, 17. JULIJ: 16.00 sobotni vrtljak (napoved in pop glasba) – 16.15 smejmo se – 16.20 EPP – 16.30 poročila – 16.35 svetujemo vam – 16.45 narodno zabavna glasba – 16.57 melodija za slovo

KINO V JULIJU

V domu JLA v Ribnici bodo julija vrteli naslednje filme: 8. julij „Bolnišnica“, 10. in 11. julij „Pred milijon leti“, 14. in 15. julij „Super Fly“, 17. in 18. julij „Kitajska četrt“, 21. in 22. julij „Kavboji“, 24. in 25. julij „Idealist“, 28. in 29. julij „Timon“, 31. julij in 1. avgust „Hitler iz naše ulice“. Matineje pa bodo: 10. in 11. julija „Kes“, 17. in 18. julija „Krvoločni volk“, 24. in 25. julija „Vesele zgodbe“, 31. julija in 1. avgusta „Papagaj in njegova družina“.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 18. 6. do 30. 6. 1976 so v brežiški porodnišnici rodile: Agica Derenda iz Pokleka – deklica, Karolina Boškovič iz Brežic – Mišela, Vida Murenc iz Lukovca – dečka, Marija Travnkar iz Brezine – Romana, Terezija Kodrič iz Brezovice – dečka, Danica Regovič iz Male Jazbine – dečka, Draginja Radjen iz Krškega – Danijelo, Zdenka Boldin s Čateža – Anželka, Vida Lipej iz Bizeljskega – Boštjana, Vesna Žagar iz Brežic – Andreja, Slavica Blatnik iz Kongskega – dečka, Ana Šoln iz Brestanice – deklico, Franciška Jug iz Dobrave – deklico, Branka Petrač iz Brdovca – Gorana, Ana Antončič iz Gaberja – Petra, Danica Hotko iz Župelevca – dečka, Dragica Majcen iz Prigorja – Nikolino, Jožica Toplišček iz Krškega – Polono, Silva Brajdič iz Leskovca – deklico, Andrejka Cerjak iz Trebeža – Srečka, Zdenka Planinc iz Sevnice – Franca, Sonja Avsenak iz Senovega – Špelo, Milena Kuhar iz Križ – Mirka, Tatjana Račič iz Brežic – Andreja, Vanja Cvetkovič iz Dobove – Romana, Dragica Huič iz Samobora – Maria, Kmetič Brigita iz Vel. Doline – dečka, Valerija Lipar iz Župeče vasi – dečka, Marjana Povh iz Ribnice – Helenco.

V BREŽIŠKI BOLNIŠNICI SO UMRILI: KRČELIČ Ana, kmetovalka iz Hrebine, stara 81 let; SOŠKO Marija, obč. podpiranka iz Mostca, stara 84 let; KEBEK Rudolf, upokojenec iz Prevrata, star 74 let; PLANINC Jože, kmetovalec iz Bučerce, star 53 let; SEČEN Marija, kmetovalka s Sel, stara 77 let; FEKONJCA Marija, žena upokoj. iz Leskovca, stara 67 let; REMIH Jožefa, druž. upokojenka iz Sevnice, stara 68 let; SAVNIK Marija, žena upokojenka iz St. Grada, stara 69 let; GABRIČ Angela, žena upokojenka iz Reštanja, stara 64 let.

vse o Dolenjski v Dolenjskem listu

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 56. letu starosti za vedno zapustil naš dragi mož, ata, stari ata, sin, brat in stric

PIRC MATIJA

iz Podhoste

Iskreno se zahvaljujemo sovaščanom, prijateljem in znanecem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, darovali vence in cvetje in se v tako velikem številu poslovili od njega in ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo osebju pljučnega oddelka novomeške bolnice, ki je tako skrbelo zanj in mu lajšalo bolečine, ter dr. Živkoviču iz Štraže. Iskrena hvala kolektivu godznega obrata Štraža in tovami zdravil Krka-TOZD kozmetika, pevskega društva iz Dol. Toplice, častiti duhovščini pa za opravljeni obred.

Žalujoči: žena Angela, hčerka Fani z družino in drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob nenadni in tragični smrti našega ljubelega sina in brata

MARTINA REMUSA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani in njegov mnogo prerani grob zasuli s cvetjem in venci. Posebno zahvalo smo dolžni kolektivu SOP Kostanjevica za podarjena venca in vso pomoč, ravnatelj OŠ Ladu Smrekarju za tako priskrben poslovilne besede in vsemu učiteljskemu zboru ter župniku. Še enkrat vsem priskrben hvala z željo, da nam ostane v trajnem spominu.

Neutolažljivi: mama Malči, oče Martin, sestre Malči, Jožica, Marija, Tonika in Angelca ter brat Janez.

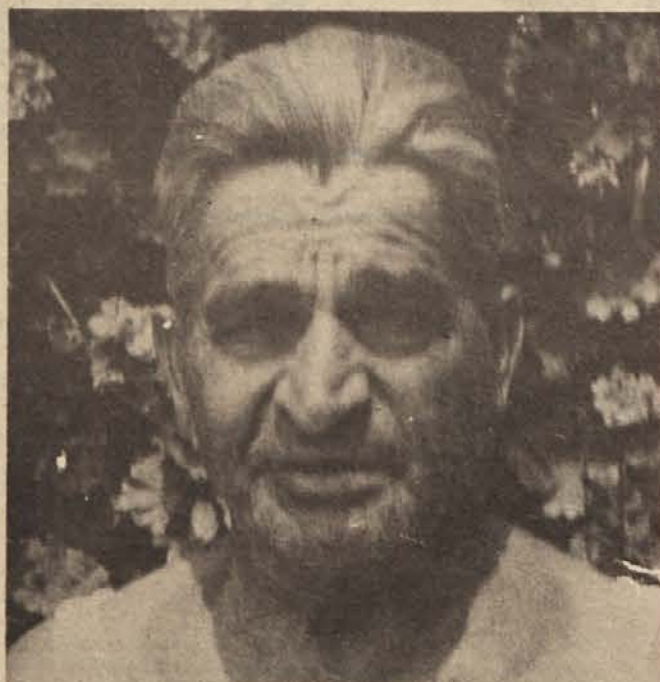
Obveščen Dolenjec bere DOLENJSKI LIST

13
IVAN CANKAR
Hlapec Jernej in njegova pravica

Jernej je sedel na rob klopi, culo je položil na kolena; voz se je stresel, zabobnelo je in zaškripalo, Jernej pa se je odkril in se je pokrival.
„Blagoslovi, Bog, to poslednje pot; v tvoje roke polagam svojo pravico!“
„Kam ste namenjeni?“ ga je vprašal sosed.
„Na Dunaj.“
Vzdignili so glave, začudeni so gledali Jerneja, njegovo ponošeno, zaprašeno obleko, culo na kolenih in škornje na rami.
„Počemu na Dunaj?“
„Do cesarja.“
Tedaj niso več gledali začudeni, temveč zasmeljali so se naglas.
„Razloži, sosed, razloži svojo zgodbo!“
In ko je pripovedoval zgodbo svoje pravice in svoje težke poti, so se smejali tako veselo, kakor da bi poslušali pisano našemljenega komedijanta na semnju.
„Saj ne plešem pred vami, saj vam ne pojem pustih kvant!“ je rekel Jernej in je bil osupel ob njih prešernosti.
Zasmeljali so se še glasneje.

„Zdaj pa še razloži, sosed, kako boš pri cesarju, kaj boš povedal in kako boš napravil; še to nam razloži, da bo voznja vesela!“
„Kakšni ljudje ste, kje rojeni, odkod doma, da se smejete pravici kakor pijani dekli? Kateri je vaš Bog, da brijete norca iz njegovih postav?“
Popotniki pa so bili zmerom bolj veseli in so strmeli v Jerneja kakor v semanje čudo. Njegov sosed je posegel v suknjo in mu je ponudil steklenico.
„Na žganja, sosed, da boš lažje govoril, zakaj nadvse prijetne so tvoje zgodbe!“
Jernej ni pokusil žganja in je molčal.
„Kaj se je zgodilo ljudem na zemlji?“ je premišljeval. „Ali so hlapci krivice in njeni pajaši, da zasmehujejo pravico in jo žalijo v obraz? Ali pa so trpeli toliko krivico, da je prišlo obupanje v njih srca in ne verujejo več ne v Boga ne v postave njegove? Smejo se, kakor da bi iskal deveto deželo in ne pravice, od Boga poslano in od cesarja potrjene!“
Odhajali so popotniki in so prihajali drugi, ki so govorili čisto tuj jezik; in ko je pogledal skozi okno in je bila zunaj svetla noč in je mesec sijal, je videl čisto tujo pokrajino. Zazdelo se mu je, da nima več tal pod nogami, da tudi opore ni vse naokoli; in v njegovem srcu je segel čuden strah.
Vprašal je soseda, napol gosposko oblečenega človeka, ki je dremal v kotu:
„Koliko je še do mesta, sosed, do cesarskega mesta?“
Človek je odprl zaspane oči, pogledal je Jerneja, zmajal je z glavo in se je stisnil v kot.
„Ne razume!“ je pomislil Jernej. „In če bi razumel besedo, bi ne razumel misli ne pravice, zakaj drugi ljudje so na svetu, drugo postavo imajo in drugega Boga. – Ti, ki si moj Bog od malega in ki sem ti zmerom zaupal, ti se usmili mene, popotnika, tvoje pravice žegnega!“
Strah ga je bilo samega in je sklenil roke na kolenih in je molil, da bi potolažil splašeno zaupanje.
Tako se je vozil ves večer in vso noč. Truden je bil, da ni mogel ganiti ne rok ne nog, da je komaj razločil še dlani pred očmi in da ni slišal več ropotanja koles. In vse je bilo kakor hude sanje.
Neskončno mesto, do nebes bučeče, v vseh nerazumljivih jezikih govoreče – sam strašni Babilon! Kam bi se skril človek, kam bi pobegnil?

Jernej je taval po široki cesti: gradovi na obeh straneh, vozovi vse navzkriž, gneča tujih, mrkogledih ljudi je hitela ter se prerivala kraj ceste, kakor da bi se bilo srečalo in zagodilo dvoje večnih procesij. Koga bi vprašal, kako bi vprašal? S klobukom v roki je taval med njimi in sam je čutil, da je zablodil mednje, kakor da je bil zablodil gorolor in bosonog ob peti maši pred veliki oltar.
Kje bi se ustavil, kako bi počival? Pred očmi se mu je zibalo, kakor da bi bil močnega vina pijan; ljudje so se mu zdeli hudo visoki, hodili so mimo s čudno dolgimi koraki, tako kakor švigne senca v kolobarju, in pustno so bili našemljeni. Tudi stopal je Jernej kakor pijan; noge so se mu šibile in so se mu opletale; život mu je klonil globoko k tlom in bal se je Jernej, da se ne zgrudi nenadoma na obraz.
Ceste ni bilo nikoli konca, nikoli procesije. Molil je in je prosil usmiljenja, toda tako se mu je zdelo, da je Bog čudno daleč, da ne slišijo nebesa molitve iz Babilona.
Dolgo je hodil, dalj ni mogel. Naslonil se je ob zid, klonil je z glavo in koleni. Ljudje so se zadrževali obenj, gledali so nanj; droben gospod z zlatimi naočniki se je ustavil pred njim vprašal ga je v tujem jeziku in je šel, ker Jernej ni odgovoril. Pa je stopil nenadoma predenj velik človek v čudno pisani obleki, prijel ga je pod pazduho in ga je vodil.
„Kam? Kam zdaj?“ je jecjal Jernej in je šel radovoljno z njim. „K cesarju me vodite, naravnost k njemu, da bo hitro opravljeno; zakaj truden sem!“
Nič ni odgovoril vodnik, samo z rameni je skomizgnil; za njima pa je šlo mnogo ljudi, gledali so Jerneja in njegovo culo.
Pa sta prišla, Jernej in njegov vodnik, do velike hiše, stopila sta v veliko izbo. Tam so ga izpraševali, on pa jih ni razumel; in tudi oni ga niso razumeli in niso niso odgovarjali.
„Kaj bi se preekali, kaj bi si pripovedovali in pravili?“ je rekel Jernej. „Ne poznamo se in se ne razumemo, nikoli se ne nismo videli in se tudi nikoli več ne bomo. Bog vas blagoslovi, meni pa nakloni svojo pravico! Dajte, da si malo odpočijem pri vas od te dolge poti, zakaj hudo sem truden in komaj še me nosijo te bolne noge; nato pa poidem dalje, ker Bog noče, da ne pridem do konca po tem velikem trpljenju!“
Sedel je na klop, culo in škornje pa je položil na tla. Gledali so ga in so se mu smejali in ga niso več ogovarjali. Komaj pa si je malo odpočil in preden še se je vdal spancu, ki mu je legal težko na oči, so prišli, vzeli so mu culo in škornje in palico, tudi kamižolo so pretipali in preobrnil in so vzeli nož in denar: nato so ga vodili iz hiše in so ga posadili v čuden voz, ki je bil zaprt na vseh straneh, kakor ječa na kolesih.
„Kaj počenjate z menoj? Kam drži pot?“ je vprašal tistega, ki ga je spremljal. Spremljevalec pa ni nič odgovoril in se tudi ozrl ni.
Strah je bilo Jerneja in prosil je v svojem srcu:
„Nehaj, o Bog, star sem in truden, polne žuljev in oteklin so že moje noge, ne zmorejo več te poti! Sam si odmeril mero trpljenja in bridkosti; meril si jo z mojo močjo in se nisi zmotil; samo še eno klaftro si mi odmeril, nič več, in ne boš dopustil, da omagam, preden izpolnim tvojo zapoved! Daj, da zasllišim kmalu tvojo besedo, daj, da si kmalu odpočijem! Roke se mi tresejo, sluh mi odpoveduje, tudi vidim že slabo od same bridkosti! Potolaži kmalu svojega hlapca Jerneja, da pride z veseljem smrem pred tvoje obličje! Tistim, ki blodijo v temi in pljujejo na tvojo pravico, pa dodeli milost in spoznanje!“
Pripeljali so ga do druge hiše, vodili so ga v drugo izbo. Tja pa je prišel človek, ki je govoril Jernejevo govorico. Suhoten, dolg človek je bil, imel je tenko črno brado in naočnike, podoben je bil jezičnemu dohtarju.
„Kaj pa ti?“ je pozdravil Jerneja neprijazno. „Odkod si in kaj počneš na Dunaju? Razloži po vrsti pa ne kvasi praznih besed!“
Jernej je bil ves vesel in potolažen.
„Pozdravljeni, gospod! Pozdravljene tudi vaše besede, kakor so bile neprijazne! Kdo bi ponujal roko človeku, ki ga nikoli ni videl in ki je morda kontrabantar in razbojnik? – Jaz pa sem Jernej z Betajnovne in sem prišel, da poiščem pravice tam, kjer jo režejo lačnim!“
Visoko je privzdignil obrvi jezični dohtar in je poslušal ves začuden. Jernej pa je pripovedoval svojo žalostno zgodbo od začetka do konca.
„Tako, glejte, so me opeharili, tako so mi skrivali pravico, ko sem žejen koprel za njo! Jaz pa sem vedel, da je ne morejo skriti, da je nespametno njih početje, če mislijo upihniti sonce.“

Ivan iz Vidošičev

Čeravno Ivana Rusa poznam le bežno – za današnji portret tedna sva se pogovarjala komajda dve uri v prijetni senci na njegovi domačiji na Vidošičih – ga lahko upodobim. Od njegovih znancev sem bil slišal in tudi sam sem se prepračal, da je možakar razsoden, miren, da ga izdaja stopnjevana natančnost, razumna discipliniranost, prijetna šegavost in ljubezen do dela.

Od kod vse te čednosti? Njegovi prijatelji trdijo, da je Rusov fant nekakšen otrok revolucije. Še preden je vojna vihnila, prinesla v mirno in prijazno deželo ob Kolpi nemir, solze, strah, kri, ogenj in smrt, je dobri spoznal delo v „hrbih“, na rodnem Boldražu. Sam pravi, da ni lahko iztisniti vsakdanjega kosa kruha iz podgorskih tal in ob težkem delu je kot fant večkrat razmišljal, kako bi lahko bilo, če bi se uresničile napovedi komunistov. In ko je zapokalo tudi v njegovi Beli krajini, ko je tudi sam okusil dobroto „rešiteljev“, je vedel, kam mora. Ker je bil razgleden in se ni ustrašil nočnih in nevarnih aktivističnih pohodov, so na njegov, še danes krepak hrbet, zadolžitve kar deževalo. Bil je poveljnik narodne zaščite, komandir ljudske milice itd. Tista leta je skorajda dobesedno spal vsako noč s puško. Bil je vedno pripravljen, kdaj bo po skritih in samo njemu znanih stezah prepeljal partizanske ranjence na varno. In ko spomini v toplih nočeh raznežijo sicer trdnega moča, svoji zvesti družici rad reče: „Bilo je težko, toda za skupno stvar bi še danes žrtvoval vse...“

Te besede niso naučena fraza. Ivan misli resno, saj še danes, ko so mu leta podarila čudovite sive lase in malce utrjenosti, rad sodeluje na proslavah in akcijah. Z dvainsedemdesetimi leti je dovolj „mlad“, da se udeleži kakšnega sestanka in s svojo preudarno besedo prispeva k rešitvi težav. Resda ni več tako zagnan, kot je bil, a mu je tako kar prav. Sam pravi, da ga srčno veseli, ko vidi, da mladina stopa po njegovi poti. Ko je pred kratkim dobil občinsko priznanje Osvobodilne fronte, so mu v šegave oči bojda stopile solze. Mož je že nekaj časa menil, da so nanj, na starega aktivista, pozabili, srebna značka, plaketa in priznanje pa bodo sedaj od njega zahtevali, da bo še naprej, po svojih močeh seveda, sodeloval pri akcijah v krajevni skupnosti, pri Zvezi borcev itd. Belokranjec ne bi bil Belokranjec, če ne bi povedal kakšno o zemlji. Rusov oče trdi, da lahko ena sama kmetija nahrani lačen bataljon. Zavoljo tega mu ni jasno, zakaj pri nas to „industrijo“ zanemarjamo. Prepričan je namreč, da je minula vojna dokazala, kaj pomeni dobra kmetija. Danes se mlad človek le redko odloči – pri Rusovih so imeli osem otrok, na kmetiji pa je za zdaj ostal en sam – za plug. Če pa se že odloči, vzame v roke svinčnik in papir. Preračunava, piše in – pogoltno ga industrija. In zavoljo tega je Ivan nekoliko v skrbeh, obenem pa je prepričan, da bo njegova mladina slej ko prej ugotovila, kaj je prav in kaj ne. JANEZ PEZELJ

Od Mirne do Boštanja mrtve ribe

Je mirenska čistilna naprava kriva zadnjega pomora rib? Osamljeni ribiči so en teden opozarjali sevniško občinsko upravo in inšpektorje

Že v torek, 29. junija, so člani sevniške „Ribiške družine he-roja Kolmana-Maroka“ z grozo ugotavljali množični pomor rib v reki Mimi vse od mirenske čistilne naprave navzdol. Poginjene so našli tudi velike ribe od metrskih sulcev in ščuk dalje. Pri miren v Pijavčah je vodni tok odložil veliko količino pomorjenih rib. Ribiči so zadevo prijavili na sevniški občinski upravi pred zadnji terek, ko so pomor prvič opazili. Žalostno je, kot so nam v ponedeljek dejali ribiči inž. Vinko Seško, Vinko Podpadeč in Darko Škoda, da nihče od pristojnih inspekcijah organov ni ukrepal. Ves minul teden je bila velika vročina, zato je odveč posebej poudarjati, kako so ribe smrdele. Ribiči so v torek pripravili očistevalno akcijo. Upali so tudi, da bo nevihta, ki je visela nad dolino, v ponedeljek iz porečja dokaj hudournike Mirne strela kaj več vode, da bi le-ta odnesla žlesto-ne trofeje. V tako onesnaženi vodi se ljudje zdaj ne kopajo in ne napajajo živine. Kopalnice na Mirni v

Dolnjem Boštanju je pravzaprav edino kopalnice Sevniččanov in je bilo zadnje čase polno kopalcev. Do torka še ni bilo znano, kakšne strupene snovi, očitno iz mirenske osrednje čistilne naprave, so povzročile tolikšen pogin rib in onesnažene vode. A. Z.

ZRTVE MALOMARNOSTI LJUDI – Takšno žalostno podobo miru ob vodi je bilo v torek zjutraj mogoče videti marsikje iz od Boštanja navzgor. Usmrjene ribe so dolžni počistiti ribiči, čeprav so krivci drugi. Na sliki: ena od žrtev pomora rib pri Pijavčah. (Foto: Zeleznik)

Črnomaljski „Nikola Tesla“

Gabrijel Lumar izumil generator brez drsnih kontaktov

Malokomu v Sloveniji je znano, da v Črnomlju v majhni hiši pri mostu v Loki živi in dela izumitelj, ki je ne samo za Črnomaljce, temveč tudi za ljudi iz drugih krajev naše države iznašel marsikaj zanimivega in koristnega. Beseda je o Gabrijelu Lumarju, ki ima doma svoj radioservis, v prostem času pa neprestano razmišlja.

Kot je znano, so dosedanjim dinamom za proizvodnjo električne energije potrebovali za odvzem napetosti z vrtljivega dela rotorja drsne kontakte oziroma kolektor in po njem drseče krtačke. S pomočjo spremembe normalnega rotacijskega gibanja rotorja v posebno vrsto gibanja je Gabrijel dosegel prenos električne napetosti z rotorja na priključne kontakte brez kolektorja in po njem drsečih krtačk. Ker pri običajnem dinamomu krtačke drsijo po kolektorju, nastaja pri tem iskrenje in napetostne izgube električne energije, poleg tega pa tudi motnje visokofrekvenčnega izvora, ki med drugim motijo radijske in televizijske aparate.

Gabrijel je nadomestil vrtljivi kolektor in krtačke z dvema samo delno gibljivima, fiksno priključnima kontaktoma. To je dosegel s posebno vrsto mehanske konstrukcije kompletne novega dinamoma. Novi dinamomo je uporabil tako za enosmerni, kakor tudi za dvo in večfazno napetost. Pri tem na dinamomu ni potrebnih nobenih mehanskih posegov, stvar je samo v zavi magnetnih polov. Novi tip dinamoma potrebuje tudi manjše število obratov in daje pri tem teoretično petkrat več električne energije kot dosedanj generator. Glede na to se lahko pri generatorju za proizvodnjo električne omrežne napetosti pri enakem pretoku vode doseže z novim dinamomom vsaj še enkrat večja storilnost.

ZAFRKAVANJE NA CESTI

5. julija zvečer sta se na kolesih z motorjem vozila po regionalni cesti Krško-Brestanica Aleksander Vaš in Jože Benko, oba iz Krškega. Pri Sotelskem ju je dohitela z avtom Anica Zakšek iz Brestanice in ju hotela prehiteti. Fanta pa tega očito nista dovolila, kajti začela sta prehitovati drug drugega. Da ne bi med cirkušom na cesti voznic koga zadela, je naglo zavila v levo, pri tem pa trčila v breg in se prevrnila. Fanta sta to videla, pa jima ni bilo mar. Pobegnila sta s kraja nesreče, vendar sta bila kmalu v rokah milicnikov.

SOD ZAMENJAL STAJICO – Da je iznajdljiva, lahko rečemo o mami iz Veliškega Bana pri Sentjerneju. V otroškem kraju, kjer ni otroškega varstva, je 14-mesečnega sinka namesto rokam otroške varovalke zaupala kar staremu sodu. (Foto: Polde Miklič)

Novi dinamomo je uporabil ne samo v vseh vejah elektrotehnike, temveč tudi v vesoljski tehniki, saj lahko deluje v brezračnem prostoru.

ru. Gabrijel ima prototip v velikosti 2,6 KV in 700 W že skoraj narejen, manjkajo mu samo še nekateri manjši detajli. Seveda je načrt že zdavnaj izrisan. V bojazni, da mu izuma ne ukradejo, ga je že prijavil. In kaj pravi Gabrijel o sebi? „Odkar pomnim, se ukvarjam z izumiteljstvom. Predvsem so zanimive moje antene za televizijski sprejem v odročnih krajih. Delujejo dobro brez dodatnih ojačevalcev in usmernikov. Iznašel in izdelal sem te dni tudi stroj za sušenje plastificiranih fotografij, ki je v veliko pomoč fotografom, saj teh strojev vsaj na

Vlak ga je

Deček je hotel rešiti psa, pa ga je zadel vlak

Navezanost na psička je 13-letnega Francija Lebna iz Sevnice domala stala življenje. Fant je 3. julija v domačem kraju prečkal železniško progo Krško-Zidani most. Ne na prehodu, temveč kar tako. Ko je bil fantiček že na drugi strani, je zagledal za seboj psička, ki je obstal na tirih. Vtem je tudi že slišal vlak. Franci ni pomišljal, temveč je skočil nazaj na progo, da bi rešil psa, vtem pa je iz smeri Krškega že pripeljal brzec. Lokomotiva je otroka zadela v rame in ga odbila. Pri padcu se je fant hudo poškodoval, največ po glavi. Takoj so ga prepeljali v breziško bolnišnico, tam pa so ga napotili v Zagreb.

VOZNIK PA TAK!...

V nedeljo dopoldne se je v hudi vročini več sto ljudi hladilo na metliškem kopalšču. Veliko je bilo tudi parkiranih avtomobilov, med njimi pa je predstavljal oviro Viatorjev tovornjak NM 209-89. Voznik je pustil ključe pri vodji gostišča, zato je ta iskal med kopalci izkušnega voznika, ki bi znal kamion premakniti. Eden se je ponudil in se lotil menevriranja, da bi spravil tovornjak s parkirišča, vendar je z zadnjim kolesom trčil v avto Antona Zupana iz Potoka in ga porinil še v tri druge parkirane avtomobile. Po trčenju je „izkušeni voznik“ naglo izginil, lastniki avtomobilov pa imajo za 23.000 din škode.

KARATE V NOVEM MESTU

Budokai klub Novo mesto obvešča vse zainteresirane, da je v okviru svoje sekcije ustanovil klub za karate in ostale borilne športe. Treninjski bodo v športni dvorani Marof vsako sredo in petek od 19. – 21. ure. Treninje za vse kategorije občanov od cicibanov do odraslih bo vodil diplomirani trener za borilne veščine Semso Šehić, glavni inštruktor pa bo dr. Emin Topič.

USPEH DOLENJSKIH FILATELISTOV

Pred nedavnim je bila v Slovenskih Konjicah V. republiška filatelistična razstava pionirjev, katere se je udeležilo tudi pet dolenskih klubov in krožkov, kar predstavlja več kot polovico sodelujočih. Iz Krškega se je predstavilo 17 mladih razstavljalcev, za svoje delo pa so prejeli 1 zlato plaketo in 3 srebrne ter 13 diplom, iz Kostanjevice 3 (3 diplome), iz Novega mesta 8 (srebrno plaketo in 7 diplom), iz OS Grm 3 (bronasto plaketo in dve diplomi) in iz Kočevja 14 razstavljalcev, ki so prejeli 2 zlata, 3 srebrne, 2 bronasti plaketi in 7 diplom. Vsi ti podatki govore, da zavzemajo dolenski filatelisti v slovenskem merilu vidno mesto. V letu 1975 so bila kar tri dolenska društva med najboljšimi desetimi: 1. Krško, 4. Kočevje in 8. Novo mesto. **ANDREJ ARKO**

Ribiči našli moško okostje

Domnevajo, da gre za Gregorja Riglerja, ki ga pogrešajo že od leta 1973

Ribiški ribiči so našli 3. julija v potoku Tržiščica pri Ortneku okostje neznanega moškega. Tistega dne so čistili potok in njegova bregova, da bodo kasneje odpravljali večje postrvi in jih vlagali v primernejše vode. Okoli 18. ure so našli v strugi potoka okostje in o najdbi obvestili pokostje milice.

Doslej je ugotovljeno, da je to okostje neznanega moškega. Domnevajo, da so to posmrtni ostanki Gregorja Riglerja, rojenega leta 1933, ki je izginil neznan kam že 16. septembra 1973. Takrat je bila tu precejšnja poplava. Potok Tržiščica, ki je sicer plitek, je bil takrat globok okoli 2 m. Raziskava posmrtnih ostankov še vedno traja. Ko bo končana, bomo o njenih ugotovitvah poročali. **J. P.**

DOBRA PRIREJA – Gospodar Franc Špiler s kravo Muro in njenimi trojčki, od katerih tehta vsak po 25 kilogramov. (Foto: J. Teppey)

Prvi trojčki v hlevu

Redek dogodek pri Špilerjevih v Župeči vasi

„Dveh telicikov smo se nadejali, na tri pa niti pomislili nismo, saj v dvaidvajsetih letih, odkar sem tukaj poročena, še nismo doživeli kaj takega.“ je razlagala kmetica Ana Špiler iz Župeče vasi pri Cerkljah. Medtem je njen mož Franc pripeljal iz hleva na dvorišče rekordrko Muro in njene trojčke, ki so vse- lelo poskavali naokoli.

prvi letnik kmetijske šole, so z novico zelo razveselili. Najbolj se je razveselil telicikov trinajstletni Fonzi, ki jih s sosedovim Milanom prernaša okoli v naročju kakor ovčke. Odkar imajo pri Špilerjevih trojčke v hlevu, prihaja k njim veliko obiskovalcev. Vsak bi jih rad videl še na lastne oči. Dva dni po tem redkem dogodku, je krava pri sosedu povrgla dvojčka, prav tako potomca bika Frodija. **JOZICA TEPPEY**

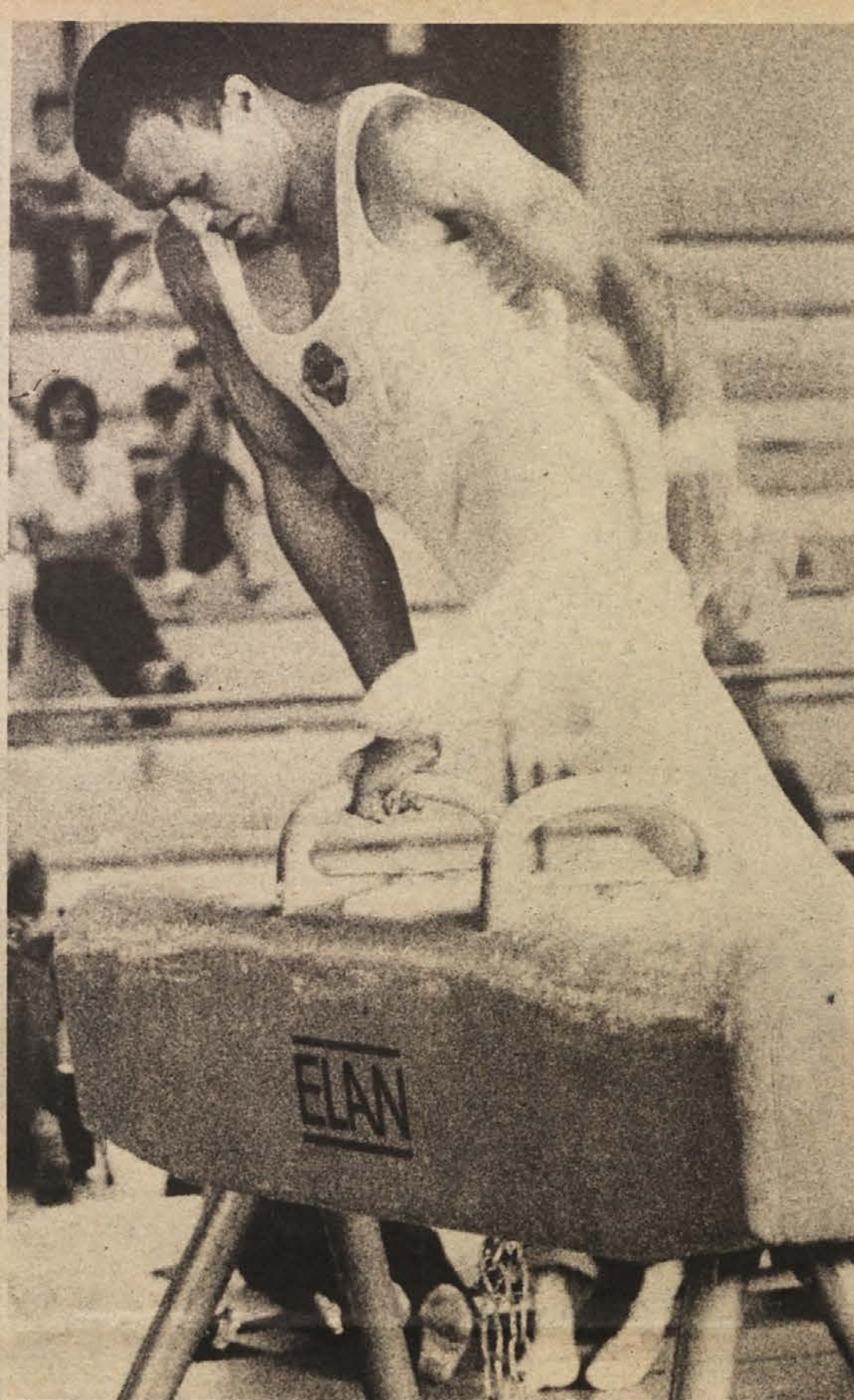
KONJSKE DIRKE V SENTJERNEJU

V nedeljo ob 14. uri bo v Sentjerneju spet živahno: domači klub za konjski šport bo priredil tradicionalne dirke kasačev iz številnih slovenskih krajev, nastopila pa bodo tudi domači galoperji ter člani klubov iz Celja, Ljubljane in Maribora, ki bodo tekmovali v preskokih in šolski ježi. Nastopil bo tudi domačin Jože Antončič, ki je na nedavnem derbiju s kobilo Peli v Beogradu zasedel odlično 2. mesto. Sentjemelj vabi vse prijatelje konjskega športa na prijeten izlet in obisk prireditve!

Los Magicos Paraguayos

MELODIJE JUŽNE AMERIKE – Narodni glasbi Južne Amerike bomo lahko prisluhnili v petek, 9. julija, ob 20. uri v novi športni dvorani. Nastopala bo svetovno znana skupina LOS MAGICOS PARAGUAYOS. Skupina je na svojem gostovanju po Sloveniji požela vsa priznanja. Skupino lahko primerjamo z našimi najboljšimi narodnozabavnimi ansambli.

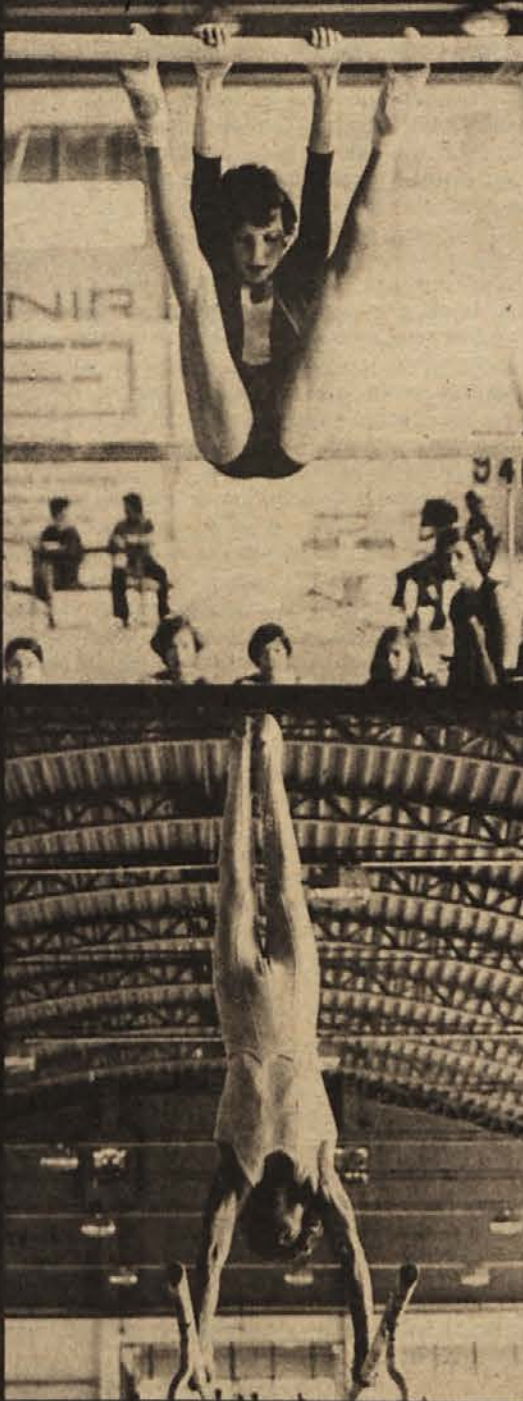

pred domačimi gledalci

Če kar so Novomeščani s prispevkom vseh delovnih ljudi novomeške občine prišli do novega športnega objekta — velike športne dvorane „Marof“ v Novem mestu, se je v metropoli Dolenjske zvrstilo lepo število pomembnih športnih in kulturnih prireditev. Spomnimo se samo na rokometno srečanje Jugoslavija — Islandija, košarkarsko Jugoslavija — Kuba, državno prvenstvo v latinsko-ameriških plesih in nazadnje še na 30-jubilejno državno prvenstvo v športni gimnastiki, ki je bilo na programu zadnje julijske soboto in nedeljo. Ravno tej prireditvi, ki je bila krona letošnjih prireditev v tem lepem večnamenskem objektu v središču Novoga mesta, nameravamo v nadaljevanju posvetiti nekaj več besed.

OD ŠTUKLJA DO CERARJA IN MLADIH TELOVADK

Proslavljenemu olimpijcu, Novomeščanu in častnemu občanu Novega mesta Leonu Štuklju, ki živi danes v Mariboru, se pred več kot 50-letji, ko je Novo mesto bilo dejansko središče jugoslovanske moške orodne telovadbe, niti sanjalo ni, da bo metropola Dolenjske, ki se je v zadnjih desetih letih gospodarsko in kulturno izredno razvila, sposobna gostiti več kot 200 najboljših telovadcev in telovadk iz vseh naših bratskih republik in avtonomnih pokrajin. V lepem športnem objektu so se torej srečali potomci naših velikih telovadcev Leona Štuklja, Miroslava Cerarja, Nataše Šljepice — Bajin in drugih, ki so več kot eno desetletje nosili na prsih državni grb in se borili za čast svoje domovine. Da je Novo mesto dobilo kandidaturu za organiziranje 30. državnega prvenstva v športni

gimnastiki, gre velika zasluga tudi prizadevnim novomeškim športnim delavcem z Ružo Kovačič na čelu, ki so s tem, da vzgajajo obetaven mladi rod telovadk, postavili tudi temelje za prireditev, ki je bila odlično pripravljena in lahko služi za zgled, kaj vse lahko naredi dobro uigran strokovni štab amaterskih športnih delavcev.

Na prireditvi v Novem mestu smo imeli čast pozdraviti svetovnega in olimpijskega zmagovalca Miroslava Cerarja, ki je doživel velik aplavz, ko je podeljeval odličja svojim mladim naslednikom na njegovem najbolj priljubljenem orodju — konju z ročaji. „Zadnji romantik“ na konju z ročaji je z zadovoljstvom ugotovil, da v Jugoslaviji raste mlad in obetaven naraščaj, ki se želi približati kakovostnim nastopom Mira v Muenchnu, Pragi, Tokiu, Mehiki in drugje. Žal nam je bilo, da med več kot 2.000 gledalci nismo pozdravili še Leona Štuklja, ki je bil žal službeno zadržan in je organizatorjem poslal telegram ter jim zaželel veliko uspeha. Za mlade, ki vidijo v teh dveh naših olimpijskih svetel vzgled, bi bil to edinstven doživljanj, ki ga bi združili z vsem tistim lepim, kar so dva dni doživljali v Novem mestu med gostoljubnimi prebivalci Dolenjske.

ODOLŽITEV MESTU IN SVOJIM ZVESTIM NAVIJAČEM

Novomeške telovadke Maja Dokl, Jasna Dokl, Lea Moro, Vanja Pozar, Nataša Kočevar, Romana Jeršin in druge, ki so zrastle pod skrbnim vodstvom Ruže Kovačič, so se v zadnjih letih uveljavile sirom po naši domovini in tudi v svetu, saj so bile med zmagovalci na mediteranskih igrah v Alžiriji, dalje na balkanskih igrah v Plevni in Ankari, na državnih prvenstvih v Zagrebu, Zemunu in nazadnje v Novem mestu. Dekleta so torej obredla lep del sveta, vendar so se doma le malokdaj pokazala. Zato jih je gnala posebna želja, da nastopijo pred domačimi gledalci. Želja se jim je izpolnila, predstavile so se v najlepši luči. Kopicca naslovov in najrazličnejših odličij ne pomeni za telovadke toliko, kot to, da so gledalci uživali v njihovih spretnostih, lepih izvedbah in gracioznosti, ki uvršča športno gimnastiko med športe, ki so in še bodo navduševali.

K lepemu vzdušju v športni dvorani so torej prispevali svoj delež tako telovadci in telovadke,

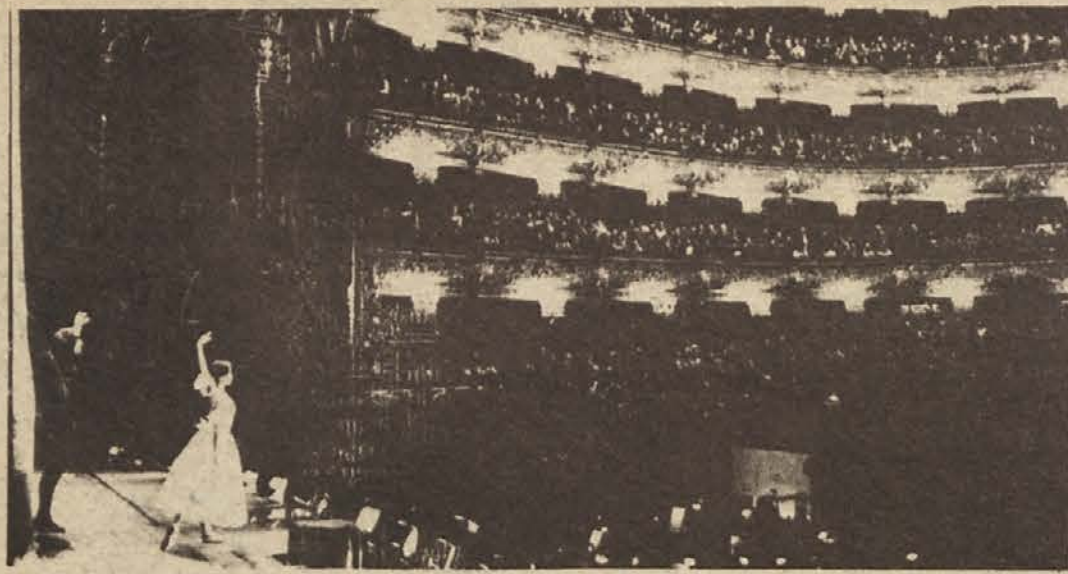

kot tudi gledalci, ki so pokazali veliko mero objektivnosti, saj so pozdravili vsak uspešen nastop, pa naj je šlo za domačo telovadko ali mladeniča in mladeniko iz Kumanova, Bara, Prokuplja ali od kod drugod.

Ob koncu morda še beseda o organizatorjih. Brez materialne in moralne pomoči skupščine občine Novo mesto, ki je bila pokrovitelj te prireditve, dalje delovnih kolektivov tekstilne tovarne „Novoteks“, tovarne zdravil „Krka“, tovarne oblačil „Labod“ in vseh drugih prireditev prav gotovo ne bi uspela tako, kot je; vsem gre zahvala, posebno pa prizadevnim posameznikom, ki niso varčevali s trudom.

S. DOKL
Foto: S. PAVIŠIČ

'BOLŠOJ' JE RES 'VELIK'

Za gledališko umetnost vnet mecen Urusov si je dokaj prizadeval dobiti pravico za ustanovitev moskovskega teatra; slednjič mu jo je 28. marca 1776 le dala carica Katerina II.

Štiri leta zatem so postavili leseno zgradbo in jo po bližnji ulici poimenovali gledališče „Petrovski“. Do 1825, ko so na istem mestu zgradili velik zidan Talijin hram, je „Petrovski“ dvakrat pogorel. Zidan je stal slaba tri desetletja, dokler ga niso 1853 upepelili ognjeni zublji.

Obnovili so ga tri leta pozneje in odtlej „Bolšoj teater“ (bolšoj pomeni po rusko velik) kljubuje zobu časa v vsej klasicistični veličini, katero simbolizira Apolon, ki nad osmimi vhodnimi stebri vodi na vejatih tropregu.

Na začetku je štel kolektiv „Bolšoj teatra“ 15 ljudi, pol stoletja kasneje 52, dandanes pa je to največji umetniški kolektiv na svetu, saj združuje nad tisoč umetnikov in še dvakrat toliko drugih delavcev. Operna skupina šteje 74 solistov in 166 članov zboru, baletna skupina 246 plesalcev, v orkestru pa igra 251 glasbenikov.

V dveh stoletjih se je v „Bolšoj teatru“, ki si je pridobil svetovni sloves zlasti z operno skupino, zvrstilo okoli 700 oper in baletov. Število pred-

stav gre v desetisoče, saj so samo opero „Evgenij Onegin“ Čajkovskega postavili na oder že 1926-krat. Tudi med baleti je na prvem mestu Čajkovski, kajti „Labodje jezero“ je bilo prikazano že 1335-krat.

Predstave „Bolšoj teatra“ si je lani ogledalo 2 milijona 699 tisoč ljudi, za 2150 sedežev v „Bolšoj“ in 6000 v kremeljski kongresni palači pa je nenehno povpraševanje za „vstopnico več“.

Dvorana „Bolšoj teatra“ je dolga 30 in široka 31 metrov, oder pa je v obeh smereh le za pol metra krajši. Tako obsežno sceno lahko obvladuje le usklajen inženirski in tehnični sklop naprav. Žarometi, ki osvetljujejo oder, imajo skupno moč dva tisoč kilovatov, na dan pa porabi „Bolšoj teater“ toliko električne energije, kolikor je je potrebno za osvetlitev mesta s sto tisoč prebivalci.

Zapišimo še, da v „Bolšoj teatru“ porabijo na leto 120 tisoč metrov blaga za kostume in scenografijo. Kostumov izdelajo šest tisoč, baletniki pa potrebujejo dvanajst tisoč parov baletnih čevljev. Za tekoče potrebe „Bolšoj teater“ veliko zasluži z vstopnino, kljub temu pa dobi na leto od države 1,5 milijona rubljev dotacije.

TRPLJENJE RADOSTI

Teško bi pričakovali, da bodo mladi in stari kdaj našli pevca, ki bo znal pritegniti obojestrano zanimanje, vendar je tak pevec — imenuje se Charles Aznavour. Majhen mož nenavadnega obraza, za katerega ne moreš reči, da je grd, a tudi, da je lep, ne; mož, ki mu glas drhti od strasti in bolečine; človek, ki mu je preteklost zapisana v srce z dvema močnima rezoma, s postati nekaj in biti nekaj. Charles Aznavour je tisto slavno ime povojnega francoskega šansona, ki je med prvimi preskočil zaprti krog šansona kot francoske narodne specialnosti.

„Nič več ni francoske pesmi, italijanske ali angleške pesmi; so samo dobre pesmi!“ pravi sloviti Francoz v intervjuju za Melody Maker. Aznavour je namreč osvojil tako angleško kot ameriško publiko, prodrl je v angloameriški svet, za katerega je veljalo, da je sam sebi zadosten, vsaj kar se zabavne glasbe tiče. Pred dvema letoma, ko je prvič nastopil v značilnih prostorih, kamor se sicer upajo le pop in rock pevci, na stadione in v velike dvorane, je bil viharno pozdravljen. Samo v Italiji je na en sam koncert prišlo 30 tisoč mladih.

Toda za energičnim, veselim, razigranim in družabnim Charlesom Aznavourjem, za galantnim gospodom, ki se domače giblje v visoki družbi, se skriva Aznavour delavec.

„Pisanje je trpljenje,“ pravi. „Videti je lahko, ko je opravljeno, toda med pisanjem je grozno. In pisanje sovražim.“

Tako govori Aznavour, ker ve, koliko ur dela je za njim; ker ve, koliko pesmi je že napisal, koliko besedilo lahko pomeni za dobro pesem. Zato, ker ve, da je glasba jezik, razumljiv vsem ljudem.

Tako je postala ta postaja sredi gozdov, ki se zdi kot igračka iz pisanih kamnitih in lesenih delcev, pripeta na strmo zeleno pobočje doline, če zreš nanjo z nasprotnega višavja, neizčrpen, prvinski okvir mojega prvega otroštva.

Živali

Od nekdanj imam rad živali. Nekateri sodijo, da je to pravzaprav pogojeno drugo z drugim: če veruješ v ljudi kljub neštetim razočaranjem in jih imaš navsezadnje rad, imaš rad tudi živali, se pravi predvsem nekatere, tiste, človeku najbližje in najzvestejše in obratno. Prav gotovo je temeljna črta te nagnjenosti človeku že prirojena, saj je kot družbeno bitje pa v boju za obstanek nujno in življenjsko povezan s sočlovekom kot tudi z živim in na videz mrtvim svetom, ki ga obdaja. Če so zlasti v najnežnejših otroških letih vzgojni vplivi, ko otrokova z vsakim dnem razvijajoča se zavest in izkušnja prav vpija vsako besedo, kretnjo, barvo, obris, predmet, premikanje, svetlobo in senco pa igra med njimi, na spodbujanje te prirojene nagnjenosti pravilni in zdravi, k temu pa še močno podprti s prav bogatim okoljem, potem skladen razvoj človekove duševnosti in njegovega življenjskega nazora o tem in v tem smislu tako rekoč ne more izostati.

Prvi koraki in prva doživetja so bila na „prostranem“ postajnem dvorišču, ki ga zapira visoka, za otroške oči v nedogled visoka, navpična skalna stena, ki kot da zraste iz samih tal. Da so napravili na pobočju doline pod cesto prostor za postajo, so morali graditelji seči globoko v njegovo skalnato notranje, pa je tako nastalo to ostenje; na njem je videti še nešteto vtisov razstrelilnih vrtn. Sprva smo se čudili, odkod vendar vse te pravilne in enako globoke vdolbine v skalovju, kot bi kdo iz njega izluščil posebno dolge, svaljkaste školjke ali kakšne podobne mehkužce, kakor smo si pač z otroško pametjo razlagali. Ko smo mogli že doumeti, kaj je vrtni sveder, ki se prav polagoma zajeda v trdo skalo pod udarci velikega in težkega kladiva, ki ga spretno vihti močan človek, so nam razložili, kako to gre. Ivan Bizjak, Primorec z Banjšic doma, ki je bil miner prav na rožnidolskem odseku gradnje proge, z največ opravka prav v tem skalovju, pa je po dograditvi proge ostal kot kretnik na postaji v Rožnem dolu, nam je rad razlagal, kako je miniral. Sprva sta se mi zdeli v vsej pripovedi najbolj imenitni zagonetni besedi „fojer“ in „brenčon“, ki sem ju, zlasti drugo, do kraja razvozlati šele v gimnaziji, ko sem se

RADKO POLIČ PISMA IZ OKROGLE HIŠE

3

začel učiti nemščine. Prej sem dostikrat premišljeval in ugibal, kaj vendar naj bi to pomenilo — „brenčon“. Znabiti so mislili na brenčanje drobcev po zraku, pa so opozarjali na nevarnost, češ, že „brenči“. Še danes se nasmehnem sam pri sebi, če zaslišim, ko kje v bližini razstreljujejo, zateglo vpitje: „fojer“, kmalu zatem pa še „brenčon“ — „das Feuer-ogenj,“ brennt schon-gori, že gori, prižgano je“ — pa hkrati pomislim, da najbrž dostikrat tisti, ki kriči, ne ve natanko, odkod zlasti drugi vzklik in kaj pravzaprav pomeni.

Na dvorišču smo se srečavali tudi s prvimi živalmi in si nabirali izkušnje z njimi. S prvo muco sem se sicer igral in jo vlekel za rep že v svoji posteljici. Znabiti je bila to tista mačka, ki jo je oče v prvi jezi, ker je vnovič ukradla v kuhinji z mize meso, na dvorišču obesil na brzojavni drog in jo ustrelil z vojaško puško manlicherico, ki jo je po vojni še nekaj časa imel. Pozneje sta mi z mamo večkrat pripovedovala o pridni mački, ki je bila pri hiši, ko sem bil dojenček. Najraje je spala pri mojem vznožju, včasih pa kar z menoj na vzglavju; sčasoma se jima je zdelo, kot da me je „prisvojila“, pa me varuje in greje.

Pri hiši v Rožnem dolu pa niso bile samo muce, nekaj časa tudi ljubka psica Sava, mešan-

ka jazbečarke in špiclja, marveč so se vrstile tudi manj domače živali, ki jih je v obilju ponujal bližnji gozd krog in krog postaje. Zdaj je pohajkoval po kuhinji jež, ki ga je prinesel oče, ko ga je kje spotoma pobral, sebi in otrokom v uk in zabavo, precej pa tudi zato, da je v naslednjih nočeh pohrustal ščurke, ki so se zadrževali po toplih špranjah štedilnika. Ko je jež opravil to koristno delo in ko je postal ponoči že preveč nemiren in zvedav, ga je oče spet vrnil materi naravi. Veverice, zdaj posamič, zdaj v parih, so bile tako rekoč naši stalni gosti. Še celo, ko je srednji brat toliko odrasel, da je mogel plezati po drevmu, pa tudi na visoke, vitke smreke, ki so imele prve veje visoko od tal, na katerih so veverice največkrat gnezdile. Iz številnega otroškega krdela na postaji se je on v umetnosti lova na veveričji zarod najdlje povzpел. Nekoliko je popustila njegova verna, ki so se veverica pogumno ugriznila v prst, ko je segal v gnezdo za njenimi mladiči. Ostali, ki smo ga pod smreko zaverovano in občudujoče spremljali, ko se je vzpenjal na drevo in ko je segel v gnezdo, pa nestrpno čakali, da uzremo nove veveričke, smo zaslišali njegov krik, nakar je zdrknil po deblu k tlom, kot bi bilo namiljeno. Preden nam je utegnili razložiti, kaj se je zgodilo in zakaj takšna naglica, smo vsi prestrašeni pred nečim neznanim in pretečim stekli iz gozda; šele na domačem dvorišču, kjer smo se čutili spet varne, nam je mogel še vsem zadihanim in z zadnjimi odsevi strahu v očeh pokazati krvav prst in globoko, tanko rano od ostrega veveričjega zoba sekalca.

Druge krati smo bili brezmejno srečni in veseli, ko se mu je posrečilo iz gnezda, iz razmeroma lahko dosegljivega dupla na nizkem, krivčastem gabru privleči na dan pet mladičev, pet sivkastih cmokov z belimi lisicami na noskih in košatimi repki. Hitro smo si jih porazdelili in pohiteli z njimi domov na postajo, misleč, da so veveričke. Brat, ki je mogel edini to že presoditi, se je sicer čudil, ker so bile živalce nenavadno sive in tudi nekako drugačne v primerjavi z rjavimi veveričkami, ki smo jih imeli že nekajkrat pred očmi. Pa smo se sprizgnili z mislijo, da so to pač veverice neke druge vrste. Kot druge krati smo jih brž zarotniško odnesli na prostrano podstrešje in zapovrstjo vtaknili v večjo kletko, kjer so imeli mehko in toplo ležišče na starih cunjah; brat jim je prinesel v plitvi skodelici mleko, ki ga je izprosil pri mami, ona pa je tako in tako vedela, da gre spet za kakšno živalsko zgodbo.

Lahko si je misliti, kako smo bili drugo jutro presenečeni, ko smo brž pohiteli k našim veveri-

čkam, pa ni bilo v kletki nobene. Kam so le izginile, kdo nam jih je ukradel? Kaj pa, če jih je pohrustala kakšna muca? Kje pa, saj ne more v kletko, sama odpreti vrata pa tudi ne zna! Kmalu pa se je vse razjasnilo: oče, ki je imel tisto noč službo, je kmalu prišel z novico, da so ponoči vlaki povozili kar tri pošlje mladičke, ki so se kobacali prek tirov. Seveda, to so bili polhi, ne pa veverice, se nam je posvetilo. Očitno se niso hoteli sprizgniti z ujetništvom, kot so se navadno veverice, če jih je že doletelo; kdo ve, kako so se izmuznili skozi reže kletke, preplezali odprto podstrešno okene, se spustili po hrupnem zidu na tla, nakar jih je zvalil prek železniških tirov najbližji gozd.

Še marsikatera druga živalca je kakšne dneve gostačila pri nas. Oče je prinesel tudi preplašene in črnogledede lisjaka, ki ga je divji lovec s Pribišja ujel, ko je popred pokončal lisico mater. Dan, dva se je divjaček kujal v kotu, kjer so mu pripravili bivališče, ni se dotaknil nobene hrane, od časa do časa tiho, presunljivo zacvilil, nakar ga je oče vrnil lovcu. Spominim se tudi sove, ki je čez dan dremala na palici, ki jo je oče nekako pritrdil na steni kuhinje, pa le redko zamežikala z velikimi, okroglimi rumenimi očmi. Dolgo kajpak ni mogla ostati v ujetništvu, le toliko, da je oče z nami vred zadovoljil svojo radovednost in raziskovalno žilico, nakar ji je zvečer na stečaj odprl okno pa je sproščeno prnhila v prostost. Razne ptičice pevke pa grlice so se tako rekoč vrstile v večji ali manjši kletki in nas mimo drugega razveseljevale s svojim žvrgolenjem in gruljenjem.

Med vojno in v prvih letih po prvi svetovni vojni, ko so bile velike težave tudi z osnovnimi živili, so naši starši prav tako kot drugi napolnili hlevček, ki jim je bil na voljo. Vsako leto so zredili enega do dva prašiča, v hlevu je bila tudi koza mlekarica in v kurniku številne kokoši pod vodstvom in varuštvo ponosnega petelina; ta je moral svoj harem zlasti pravočasno opozoriti na nevarnega in zvitega kragulja. Kakšen kragulj je domala vsak dan priplaval z razprostrtimi krili iz svojih odmaknjenih zavetišč na Peščeniku pa se nato neutrudno vrtn nad njo v strpnem pričakovanju, da se bo kakšna putka, ki jih je sicer na dvorišču mrgolelo, toliko odmaknila pri iskanju priboljška, da se bo mogel brez skrbi spustiti nanjo kot točno merjena raketa. Kozo je navadno pasla stara mati, očetova mati, preprosta viničarka iz Slovenskih goric, ki je po vojni živela z nami, na nasipih pod postajo, kjer je z leti, odkar je stekla proga, že poglala dovolj gosta in sočna trava, in po grmičevju na železniškem svetu v okolici postaje.

TAM OB OGNJU NAŠEM

Sobota zjutraj. Hladno za ta čas, a od prvih sončnih žarkov obsijano jutro je počakalo marsikaterga tabornika na avtobusni ali železniški postaji širom po Sloveniji. Iz nekaj več kot štirideset krajev, raztresenih po vseh enajstih področjih naše ožje domovine, so se taborniki v tem jutru odpravljali v Ljubljano in od tam s posebnim vlakom proti Novemu mestu na republiško srečanje tabornikov.

Vožnja je bila za nekatere precej dolga, a verjetno za marsikoga zelo zanimiva, saj je bilo velikih takih, ki so bili prvič namenjeni, da nekaj dni preživijo v metropoli Dolenjske.

Letošnje že tradicionalno srečanje slovenskih tabornikov je pripravila republiška konferenca Zveze tabornikov Slovenije. Taborniki so preživeli štiri prijetne dni, za nekatere tudi naporene dni v šotorih, ki so jih razpeli na starem kamp prostoru pri Stadionu bratstva in enotnosti v Novem mestu. Murne, medvedke in čebelice, najmlajše člane te vzgojne mladinske organizacije, pa so organizatorji varno zaščitili pred vremenskimi presenečenji in jih nastanili v Dijaškem domu Majde Šilc v Šmihelu.

Ko so se mladi v prvih popoldanskih urah dobro namestili eni v šotorih, drugi v sobah dijaškega doma, se je razlegel glas piščalke in vzklik „Zbor“. To je pomenilo, da se je pričelo letošnje republiško srečanje tabornikov. Iz več kot petsto mladih grl se je razlegla jugoslovanska himna, ob kateri je za štiri dni tabornica iz ekipe odreda Gorjanskih tabornikov iz Novega mesta dvignila zastavo.

Dobrodošlico vsem udeležencem in gostom — med njimi je bil tudi predsednik Zveze tabornikov Slovenije tovariš Zdravko Krvina — je pred zborom zaželel prof. Marjan Dobovšek, dolgoletni taborniški delavec in nestor dolenjskega taborništv.

S te kratke slovesnosti je skupina tabornikov odnesla venec v vežo herojev v Novem mestu in se poklonila spominu na vse tiste, ki so žrtvovali svoje življenje za svobodo.

Ko je bila uvodna slovesnost končana, se je pričel odvijati program, katerega bistvo so bili republiški mnogobojni za posamezne starostne kategorije. V teh mnogobojnih taborniki preverjajo svoje znanje iz orientacije, lokostrelstva, signalizacije kurjenja ognjev, prehoda prek minskega polja, streljanja z lokom in zračno puško, postavljanja in podiranja šotora, prve pomoči in iz drugih spretnosti, s katerimi se taborniki vključujejo v pripravljane na splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito. To pripravljenost so taborniki

dokazali ob nedavni katastrofi, ki je prizadela prebivalce Posočja, ko so takoj po nesreči učinkovito in nesebično priskočili na pomoč prizadetemu prebivalstvu z vsemi svojimi šotori in ostalo taborno opremo in znanjem.

Prvi dan je bilo na programu lokostrelstvo. Na pomožnem igrišču ob stadionu je pet tarč kar vabilo tekmovalce, naj poženejo vanj po dve seriji puščic. Marsikateri bralec se bo začudil in ob tem pomislil: kaj pa nam je potrebno to v današnjem času? Že iz davnine, ko je človek uporabljal še kameno orožje, se je ohranilo vse do danes. Malone po vsem svetu so preprosti narodi uporabljali lok kot orožje za boj in lov. Doma je še danes v rokah mnogih Indijancev prav tja dolgi Ognjene zemlje, v rabi je sredi Afrike, uporabljali so ga Indijci in razni mongolski narodi. Kot lovsko orožje ima lok med svobodnimi lovci večkrat večjo ceno kot puška, saj ne plaši živali s pokom. Po svetu imajo tudi že posebna lovišča, ki so namenjena lovcem z lokom. Kot športno orodje je lok malone povsod po svetu izredno priljubljen, saj vidiš izstrelek-puščico leteti, nato pa se ustavi v tarči, česar pa pri puški ne moreš.

Tudi med taborniki je že mnogo navdušenih lokostrelcev; lok jih spremlja na taborjenjih, izletih in drugih akcijah. S tekmovanji v lokostrelstvu pa taborniki želijo, da bi se lokostrelstvo še bolj uveljavilo v taborniških vrstah. Morda bo kdo med njimi pozneje, ko bo postal lovec, raje odložil puško ter jo zamenjal z lokom. Tudi med slovenskimi lovci jih je nekaj, ki pravijo, da je moderna puška nasproti slabotni divjačini že nepošteno orožje in le z lokom v roki bi imel človek še pravico stopiti v lovski revir.

Ko sem na igrišču, s katerega je bil prek Krke prelep razgled proti Novemu mestu s kapitljem v ospredju, povprašal Damjano Vodovnik iz odreda Dobre volje iz Ljubljane, kaj jo privlači pri lokostrelstvu, mi je odgovorila: „Vsak šport ima svoje privlačnosti. Privlačnosti lokostrelstva pa so znanje vsakomur, ki je kdaj držal lok v roki. Poleg zadovoljstva, ko zadeneš tarčo, ti nudi lokostrelstvo mir in tišino, kakršno težko najdeš v drugih športih.“

Z lokostrelstva sem odhajal, ko so prve ekipe že nekajkrat preluknjale kroge, ki so bili neposredno v bližini kroga, ki prinese ekipam največ točk. Odšel sem pogledat še najmlajše tabornike, murne, medvedke in čebelice, ki so ravno zaključevali svoje ustvarjanje na risalnih listih, saj so morali še pred večerjo prenesti na papir kak vesel dogodek, ki so ga doživeli v taborniški organizaciji. Nekateri so pravi umetniki.

Večer so najmlajši izpolnili s spoznavnim večerom. Nekaj več kot dvesto štirideset tistih, ki še niso izpolnili dvanajst let, je napolnilo prostor, kjer so se ekipe oziroma tekmovalci iz posameznih krajev predstavili s pesmico, recitacijo in podobnim, značilnim za njihov kraj. Istočasno so sovrstnikom iz drugih krajev podarili razglednico domačega kraja in skromen ročni izdelek, ki so ga naredili med letom. Živžav murnov, medvedkov in čebelic je prekinil šele mrak, ki se je prehitro spustil nad Novo mesto.

Nedelja zgodaj zjutraj. Taborvodja, tisti, ki ima piščalko v rokah ter z njo usmerja dnevni red bivanja, je za marsikaterga tabornika ta dan prehitro zapiskal s piščalko in oznanil vstajanje. Posebno za tiste, ki so malo dalj časa potegnili prejšnji večer v noč ob tabornem ognju na stadionu. Nekaj minut je trajalo, da so se taborniki prebudili ter z jutranjo telovadbo razgibali zaspale ude. Sledilo je umivanje in zajtrk. Komaj so pospravili zadnji grižljaj, že je po zvočniku bilo slišati: „Ekipa številka 17, 19, 21 naj pridejo vrisovat kontrolne točke v karto...“ In začela se je nova panoga mnogoboja — orientacija.

V taborniški organizaciji se že zgodaj začnejo pripravljati na življenje v naravi, v kateri bi se brez kompasa in drugih topografskih pripomočkov lahko kaj kmalu izgubili. Že najmlajši se prav dobro orientirajo v naravi. Murni — tako pri tabornikih označujejo kategorijo predšolskih otrok — iščejo po potnih znakih ter z navijanjem vrvice po poti zaklad. Malo starejši, ki se imenujejo medvedki in čebelice, iščejo že na bolj zahtevni progi lisico in uporabljajo pri tem tudi kompas in opis poti in ne več vrvice kot najmlajši. Taborniki, stari nad dvanajst let, pa si morajo sami vrisati s pomočjo podatkov, ki jih dobijo v začetku tekmovanja, v specialko pot, po kateri bodo hodili ta dan.

Sledil sem ekipo odreda Severnega kurirja iz Slovenj Gradca, ki je, kot so mi kasneje povedali, proti prvi kontrolni točki malo zamudila, tako da je imela nekaj minut zaostanka. Zaostali smo tudi za to, ker je bilo ob poti toliko vabljivih jagod. Naprej je šlo brez zastojev od kontrolne točke do kontrolne točke in po dobrih dveh urah smo zagledali spet tabor. Tu je ekipa opravila še poslednjo nalogo iz topografije, uredila skico terena s prejšnje kontrole ter pregledala ostale rešene naloge, ki jih je opravljala na progi. Kar odahnili smo se vsi skupaj, ko smo vse lepo urejeno na cilju oddali.

Komaj je bilo to za nami, že je prišla na cilj prva ekipa čebelic iz odreda Črnega teloha iz

Murske Sobote. Povprašal sem jih, kako jim je šel od rok lov na lisico. Hitro so mi vsi hkrati hiteli pripovedovati: „Iskali smo lisico, našli pa lisjaka.“ Potem so mi razložili, da je bil na koncu proge tabornik, ne tabornica, torej iz tega — lisjak!

Taborniki so po kosilu postavljali in podirali šotore in signalizirali, mlajši pa so tekmovali za nagrado Pionirskega lista. V signalizaciji se taborniki preizkušajo v prenašanju sporočil z zastavicami, piščalko in svetilko. Tokrat so tekmovali z zastavicami. Zastavice so kar švigale po zraku in prenašale iz ene strani stadiona na drugo sporočilo, sestavljeno iz šestdesetih znakov. Slaba minuta in znaki so bili sprejeti s pomočjo zastavic, za katere me je bilo strah, da se bodo zapletle zaradi neutrudnega mahanja.

V ponedeljek zjutraj so se pred dijaškim domom ustavili avtobusi, ki so potem tabornike odpeljali v Kočevski Rog, na Bazo 20. Vsi udeleženci srečanja so si poleg Novega mesta ogledali tudi to bazo, iz katere so voditelji OF med narodnoosvobodilnim bojem vodili hkrabre borbe od zmage do zmage.

Po tem kratkem izletu se je pričel tekmovalni del srečanja. Tekmovanja so obsegala premaganje ovir ter nadaljevanje postavljanja in podiranja šotorov. Ta, zadnja disciplina je za tabornike najbolj zanimiva. Klini in palice so med postavljanjem kar leteli po zraku točno na določeno mesto. Še platno čez in že je šotor stal! Pogledamo na uro: nekaj več kot dve minuti. „Ali je mogoče?“ se sprašujem. Prav nič več se ne sprašujem, kako je tabornikom ob zadnjem potresu uspelo čez noč postaviti za skoraj tri tisoč prebivalcev streho iz platna nad glavo.

Ko je bil šotor postavljen, so ga sodniki ocenili. Vsaka guba, vsak premalo ali narobe zabiti kolček in drugo vpliva na oceno sodnikov. Sledi obrtni postopek: podiranje in zlaganje šotora.

Ko so starejši taborniki zaključevali postavljanje šotorov, so medvedki, čebelice in murni imeli pravo maškarado. Za maškarado so si v popoldanskem času izdelali maske. Koliko lepih mask in dobrih zamisli za malo denarja, saj so bile večina narejene iz škriclov in časopisnega papirja!

Torek zjutraj. Prehitro je napočil čas slovesa in zaključek tekmovanja ter republiškega srečanja tabornikov. Še panogi z žogo sta na vrsti in mladi taborniki se bodo poslovili od prijetnega mesta, ki jim je nudilo gostoljubje. Po tekmovanjih je bila razglasitev rezultatov, podelitev priznanj najboljšim, spuščanje zastave, himna in vzklik iz pre mnogih grl: „Na svidenje prihodnje leto!“

F. MERELA

POMNIKI M. Markelj J. Splichal ZGODOVINE

ZGODOVINA IN LEGENDA

Nad Vranjem, vasjo pod kopastimi hribi, ki skrivajo Sevnico in dolino Save, se dviga nekaj nad štiristo metrov visoki Ajdovski gradec. Strm, s treh strani težko dostopen hrib kot nekakšna naravna trdnjava že dolga stoletja bdi nad zaselki. Ajdovski gradec navdihuje ljudi z legendami; o njem so se spletle številne pripovedi še znatno prej, preden je arheolog zasadil svojo lopato, da bi znanstveno raziskal, kaj se skriva pod zemeljsko površino.

Ljudje v okolici vedo povedati dosti legend: o tem, da je na Ajdovskem gradu zakopano zlato tele, ali o tem, da se pod kamenjem skrivajo silne dragocenosti, ki jih še niso odkopali, da so Ajdje, velikani, v davnih časih zgradili svoje hiše na tem težko dostopnem hribu, pa o tem, da se še vedno vračajo in od časa do časa prestrašijo slučajnega popotnika, ki jim prekriža pot, in drugo.

Legenda je eno, resničnost je nekaj drugega. Verjetno pa je prav legenda napeljala ljudi k temu, da so na Ajdovskem gradu začeli iskati sledove nekdanjega človekovega bivanja. Res je Ajdovski gradec nad Vranjem eno prvih arheoloških najdišč v Sloveniji: bil je med prvimi, kjer so se načrtno lotili izkopavanja. Ivan Anton Zupančič, profesor poetike in retorike na celjski gimnaziji, je leta 1818 izdal knjižico *Ausflug aus Cilli nach Lichtenwald* (Izlet iz Celja v Sevnico), v kateri opisuje odkritje stare naselbine na Ajdovskem gradu. Takole pravi:

„Spomladi 1811 je nekaj kmetov pri iskanju polzev prekopavalo na samotnem, strmem in z grmovjem ter podrastjo poraslem griču v kraju Podvrh. Vrh hriba je prekrit z ruševinami podrtih stavb. Prav razločno se da odkriti oboke. Prostor imenuje tukajšnje podeželsko ljudstvo ajdovska hiša. Pri svojih potovanjih po notranjeavstrijskih pokrajinah, naseljenih s Slovani, sem ugotovil, da to ljudstvo v svojem jeziku rado imenuje Rimljanje Lah ali Ajd (Italijan oz. pogan). Kakor je prva oznaka naravna, tako mora druga zahvaliti svoj izvor temačnemu veku zgodnjega srednjega veka. Kjerkoli sem zadel na tako poimenovanje, sem zasledil večinoma tudi ostaline iz obdobja rimske vladavine. Tudi tukaj je pripeljalo naključje omenjene deželane na rimski sarkofag...“

Ta zapis, ki sodi med prva pisana slovenska starinoslovska poročila, opisuje natančno najdene sarkofage ter njihovo pot v sevniški grad. Avtor je tudi znal že nakazati možen čas nastanka te naselbine, nastale po njegovem v rimskem času.

starokrščanska naselbina

Za tem prvim izkopavanjem v začetku 19. stoletja jih je do današnjih dni sledila še cela vrsta — slovenskih in tujih arheologov. Vsako izkopavanje je prineslo nova odkritja, tako se je spreminjala podoba o vedenju tega najdišča. Temeljito pa so se lotili izkopavanja starokrščanske cerkve na Ajdovskem gradu po letu 1970 pod vodstvom dr. Petra Petruja, ravnatelja Narodnega muzeja v Ljubljani. Pri tem delu pomagajo raziskovalci Instituta za prazgodovino in predzgodovino pri univerzi v Muenchnu.

Plod modernih arheoloških raziskovanj je sedanje poznavanje Ajdovskega gradca, za katerega lahko že povsem z gotovostjo trdimo, da predstavlja najbolj popolno starokrščansko središče v naših krajih in mu v slovenskem in celo širšem prostoru ni moč najti ustrezne primerjave.

Nastanek in konec naselbine sta nejasna in tudi z izkopaninami podrobno nedokazljiva. Zаметke naselitve dokazuje najdba že za železno dobo, vendar pa teh najdb iz tretjega stoletja ne moremo povezovati s starokrščanskim središčem. Danes arheologi menijo, da je ta odročna naselbina nastala konec četrtega stoletja, to je v času, ko se je rimski svet podiral. Izkopana plast žganine in oglja dokaj zgovorno pričča o nasilnem propadu naselbine v šestem stoletju, se pravi v času, ko so Slovani že prodrli v Vzhodne Alpe.

Trdnjava ali naselbina je bila obdana z obzidjem, širokim 60 do 80 cm, ponekod okrepljenim do enega metra. Postavljeno je bilo na živo skalo in je bržkone imelo pet stolpov. Vhoda v trdnjavo sta bila ugotovljena dva: ob vzhodnem in zahodnem stolpu. Trdnjava je v obsegu merila 139 x 66 metrov. Vse to kaže, da je bil Ajdovski gradec utrjeno pribežališče in da je bilo name-noma postavljeno na tako težko dostopen kraj iz varnostnih razlogov, zaradi lažje obrambe.

V notranjosti utrdbe je osrednje mesto, prav na vrhu, zavzemala bazilika, velika 13,65 x 7,60 metra. Južno pred cerkvijo je bila pokrita lopa za neposvečene. Na nekoliko nižji terasi je bila zgrajena cerkvena stavba z vgrajenim sedežem za škofa in daljšim sediščem za duhovščino. Ob njej je bila postavljena krsilnica s šesterostranično krsilno kotanjo. Jugovzhodno od bazilike je stala stanovanjska stavba.

Posebno vrednost tej spomeniški celoti daje v spodnji cerkvi odkriti škofov sedež in pa tudi ostanki krsilnice, ki pričata o pomembnosti tega starokrščanskega središča. Po dosedanjih znanih dokumentih ni bil znan obstoj škofije na Ajdovskem gradu; mogoče je dvojje: ali je bil na gradu samostanski kompleks, katerega opat je imel pravico krsčevanja, ali pa je škof iz Celeje občasno deloval tudi na Ajdovskem gradu. Okrog trdnjave so bila tudi grobišča, najbolj

raziskano je grobišče na ledini Grič, kjer je bil edini kolikor toliko zložen dostop v naselbino.

zlato tele in okostnjaki

Taka je torej verjetna resnica. Toda ali se je za ljudi, ki živijo po bližnjih vaseh pod Ajdovskim gradcem, resnica zdaj kaj spremenila? Ne, še vedno je zanje resnica legenda in tudi znanstvena izkopavanja, ki se nadaljujejo iz leta v leto, prihajajo do njih bolj kot poletna možnost za zaslužek. Ob nošenju težkih veder peska po strmih bregu, ob napornem kopanju po dopoldanski pripeki — se enostavno ne zanimajo za odkritja. Njim zadoščajo legende, ki so jih slišali od staršev ali od babic.

Dominik Krevelj, kmet iz Vranja, je vsa leta izkopaval delal kot delavec: „Naša vas je odročna in ob kmetiji ne bi mogel vsak dan daleč v dolino v službo. Vsak dinar pa prav pride in sem zato z veseljem pomagal pri izkopavanjih. Pravijo, da bodo tudi letos kopali, spet bom šel pomagat. Nazadnje smo kopali jeseni 1974; spominjam se, da smo delali takrat, ko je bil že mošt. Kakšne tri tedne smo delali. Vse je bilo zaraščeno, kamen se je že krusil in smo ga morali utrditi z malto. Saj ne rečem, delo je bilo manj naporno kot vsakodnevno garanje na kmetiji, vendar pa vseeno ni bilo prijetno nositi težka vedra v breg. Spominjam se, da so odkopali tudi nekaj okostnjakov: imeli so presenetljivo močne, bele zobe.“

Na tem hribu je od nekdaj nekaj bilo, o tem so govorili ljudje tod okoli, še preden so prišli arheologi. Ko sem bil majhen, nisem bil nikoli na Ajdovskem gradu. Julija in avgusta je tam ogromno modrasov, pa se nisem bal le kač...“

Cilka Mlinarič pa se spominja: „Moj stari oče — živel je 95 let — je tudi kopal na Ajdovskem gradu, ker ga je zanimalo, kaj je gori. Še pred prvo svetovno vojno je izkopal grobnico. Stari ljudje so nam govorili, da je na hribu zakopano zlato tele. To pomeni, da je gori še marsikaj vrednega pod zemljo. Že prej so ljudje včasih hodili kopat, ampak zatega teleta do danes še niso odkrili. Tudi arheologi ga še niso odkopali, ker so doslej prekopavali bolj drugo stran hriba. Zlato tele, vedo povedati ljudje, je zakopano v drugo stran.“

'ajdje' so gradili

Marija Vrtačnik, 64-letna kmetica, živi najbolj visoko v hribu in najbližje ruševinam na Ajdovskem gradu. Njen oče je postavil hišo iz kamnov, ki so se valili po hribu. Na vejah jih je zvelkel v dolino. V gospodarskem poslopu se še lepo vidi kamen z vklesanima znamenjema z gradca.

„Obrambni stolp je deloma tudi na moji zemlji,“ pravi Marija. „Veste, stolp je zato, da so se Ajdje bojevali v dolino, ampak na tej strani še niso raziskovali, veste.“

Ljudje so včasih veliko govorili, kaj vse je bilo na tem hribu. Marsikaj je tudi v resnici bilo! Meni so stari ljudje pripovedovali, da so bile na hribu cerkve, ki so jih zgradili Ajdji, velikanski ljudje. Samo taki so lahko znosili tisto težko kamenje v strm breg. Eden od kmetov je pri rigolanju — včasih so bili tam gori vinogradi — naletel na človeške kosti in lobanje. Nas, otroke, je bilo strah. Še danes si ne upam sama na gradec, niti podnevi ne. Saj ne da bi me bilo strah, samo nekako neprijetno se počutim...“

O Ajdovskem gradu kroži cel kup pripovedi, ki jih ve Marija Vrtačnik. Kot mnogi drugi ve tudi ona povedati, da je na vrhu hriba zakopano zlato tele, silno dragocen zaklad. „Pred desetletji je neki kmet našel celo nekaj kovancev iz starih časov, pa ni zanje dobil ničesar, ker so ga ogoljufali. Veste, včasih so pripovedovali, da je vhod do zatega teleta skozi vrata v ogromno klet, a teh vrat do danes ni še nihče našel. Lahko pa jih bodo, če bodo še naprej vztrajno iskali!“

Kako se ljudska bajanja pretvarjajo v resno prepričanje, kaže tudi praznoverje v teh krajih. Tudi o tem nam je povedala Marija Vrtačnik. Ker so ljudje pač spletali zgodbe o kamnih na vrhu hriba, so povezali najdene kosti in pripovedi o Ajdih v vražo, da na hribu rado straši. Še nekaj let nazaj naj bi ljudje, če bi jih pot zanesla v tisti konec hriba, zagledali prikazen — velikega človeka s črnim klobukom. Kdo ve, kako stara je ta vraža? Morda ima svoje korenine že v času, ko je starokrščanska naselbina nasilno propadla?

Čeprav živijo domačini pod Ajdovskim gradcem zvečine še v legendah, kadar nanese beseda na staro zgodovino te naselbine pa resnica le prodira do njih. Z njo pa tudi zanimanje za domačo preteklost, ponos nanjo. Ajdovski gradec je obogatil naše poznavanje propada antike pri nas. To je bil čas, ko so se naši predniki začeli naseljevati v teh krajih, in prav to obdobje je bilo najbolj zavito v temo. Raziskovanje izkopavin z Ajdovskega gradca nam bo gotovo osvetlilo ta tako malo znani del narodne zgodovine.

BELOKRANJEC NA BRANIKU SLOVENSTVA

Nenavadna so pota usode, ki so Staneta Starešiniča, enega od šestih otrok kmečke družine s Preloke v Beli krajini, privedla od doma tik meje s Hrvaško na drugi konec naše domovine oziroma še naprej, čez mejo v Trst, kjer z najmočnejšim orožjem malega slovenskega naroda z umetniško besedo vliva pogum in moč našim rojakom, da kljubujejo pritiskom in ohranjajo enotnost, narodno zavednost, svojo kulturo in jezik.

„Neverjetno je, kako vnet, naravnost fanatičen borec za slovenstvo postane človek, ki mora delati v takšnih okoliščinah, kakršne so pri nas v Stalnem slovenskem gledališču v Trstu. V letih, ki sem jih preživel v tem kolektivu in v tej sredini, sem postal pravi zagrnjeni nacionalist. V to človeka prisilila stalna vsakdanja borba za obstanek slovenstva,“ se je razvnel umetnik, katerega življenje je že 25 let najtesneje povezano s Stalnim slovenskim gledališčem iz Trsta.

„Tako po diplomi na ljubljanski akademiji sem odšel v Trst in upam, da bom tu dočakal tudi upokojeve. Čeprav sem prepričan, da bi imel kot igralec v domovini boljše delovne razmere, bolj lagodno življenje in konec koncev tudi boljše plačo, sem trdno odločen, da bom ostal v Trstu. Res, kot sem rekel, človek tu postane zagrižen nacionalist. Tukaj sem na braniku slovenstva!“

Da je bilo tržaško slovensko gledališče že od nekdaj branik slovenstva, to italijanskim mračnim silam tako v preteklosti kot danes ni po volji. Fašisti so 1920 požgali slovenski Narodni dom v Trstu, kjer je delovalo gledališče, vendar so Slovenci v Italiji že prve dni po osvoboditvi Trsta spet obnovili delo gledališča. Od takrat naprej pa se tržaški slovenski gledališčniki otečajo z večjimi ali manjšimi težavami, katerim, v nasprotju z gledališči v matični domovini, niso vzrok prepri v ansamblu in okrog repertoarne politike, marveč stalno pomanjkanje denarja, ker italijanska vlada ne izpolnjuje svojih obveznosti. Pred kratkim se je kriza v SSG zaostila do kraja: uprava je sporočila, da nima več sredstev, da bi lahko gledališče delovalo. Nastopil je čuden položaj, saj je bila uprava gledališča na strani svojih „delavcev“, se pravi igralcev in tehničnega osebja, tako da ti proti svojemu „delodajalcu“ niso mogli niti štrajkati. V njihovi zahtevi, da gledališča ne puščijo zapreti, jih je uprava podprla. Odločili so se za korak, ki naj bi vso italijansko in slovensko javnost opozoril na nevzdržno stanje Stalnega slovenskega gledališča v Trstu: zasedli so Slovenski kulturni dom, kjer ima poleg drugih slovenskih organizacij svoj sedež tudi gledališče. „To je tako, kot bi delavci zasedli tovarno,“ je pojasnil Starešinič.

V boju za njihove pravice so jih podprli tudi italijanski sindikati. Skoraj mesec dni je bil Slovenski kulturni dom zaseden. Noč in dan je bil dom zaklenjen, noter so pustili prihajati le novinarje in delegacije raznih strank in društev, ki so jih podpirali v njihovem boju. „To je višja oblika boja kot štrajk; mi nismo imeli proti komu štrajkati, ker je bil naš ‚gospodar‘ oziroma ‚delodajalec‘, se pravi naša uprava, z nami. Z zasedbo doma smo opozarjali italijansko vlado, naj izpolni svoje obveznosti. Občina, pokrajina in dežela so svoje obveznosti do SSG redno izpolnjevale, le vlada se tega trmasto otepa; vlada bi morala prispevati 60 odstotkov letnega proračuna našega gledališča, toda o tem noče nič slišati in se izgovarja na vse mogoče načine,“ je pojasnjeval položaj, v katerem se je znašlo njegovo gledališče. V Rimu se branijo, češ da v enem mestu ne moreta biti dve stalni gledališči, da ni zakona o tuje govorečih gledališčih v Italiji in podobno.

„Reči moram, da so občina, pokrajina in dežela do nas zelo korektni. Oni so nam celo dali jamstvo, da smo na račun denarja, ki nam ga dodeljuje vlada, lahko pri bankah najemali kredite, da smo sploh lahko imeli predstave. Pri tem pa smo se tako zadolžili, da nam banke ne morejo več dajati kreditov. Res žalostno, da se mora edino stalno tuje govoreče gledališče v Italiji otepati s takimi težavami. Morda pa je do tega prišlo prav zato, ker ima naša manjšina v Italiji edina svoje stalno gledališče. Gotovo to ni po volji ostankom mračnih italijanskih sil, ki so že 1920 s požigom slovenskega Narodnega doma in z uničenjem našega gledališča jasno pokazale, kakšen je njihov odnos do slovenske manjšine.“

Vendar mi ne bomo klonili. Ne moremo vedeti, kakšen bo konec, toda trdno smo odločeni, da bomo še naprej zasedali Slovenski kulturni dom,“ je pribil Starešinič.

Od takrat, ko sva se s Stanetom Starešiničem pogovarjala na dvorišču starega črnomaljskega gradu, kjer se je ustavljal na poti na obisk domačih na Preloki, so se grozeči oblaki nad SSG v Trstu vsaj malo razkldili, vendar se stanje dokončno še ni uredilo. Dežela Furlanija-Juljska krajina je zagotovila, da bo gledališču omogočila, da bo do konca izpeljalo to sezono in začelo prihodnjo, in tako nase prevzela neizpolnjene obveznosti vlade. Vendar se bo gledališče znašlo v podobnem položaju tudi po počitnicah, če vlada medtem ne bo dokončno uredila statusa Stalnega slovenskega gledališča v Trstu.

„Vidite, za marec in april nismo dobili cele plače, za maj sploh nič. Ne moremo delati. Angažirani smo le za devet mesecev na leto, tako smo tudi socialno in pokojninsko zavarovani le za devet mesecev. Zato me vedno zaboli, kadar se kolegi iz gledališč v domovini obregajo obme, češ lahko tebi, ko delaš v Italiji,“ potoži Starešinič, ki je, kljub temu da je spomladini minilo 25 let, kar dela v Trstu, ostal pravi Belokranjec, s srcem navezan na svojo Preloko, sorodnike, prijatelje, na to lepo in milo deželo. „Če imam le dan ali dva prostega časa, ga preživim doma. Tukaj so moje korenine.“

Usoda se je res poigrala s Stanetom Starešiničem. Pravzaprav ima dva poklica, ki med sabo

res nimata nobene povezave: izučen ključavničar in igralec.

„Pred vojno sem se v Črnomlju učil za ključavničarja. Ravno sem končal učno dobo, ko se je začela vojna. Takrat sem delal v železnicah v Črnomlju, kjer je delovala tudi partijska organizacija. Ključavničarji smo bili od nekdaj bolj revolucionarne narave. Pri nas smo zbirali in popravljali orožje in nama s Francem Rožičem so zaupali, da sva pošiljko odnesla do javke, kr jo je prevzela Prva belokranjska četa,“ se spominja mladih let. „Nekega junijskega večera 1942 me je nekdo opozoril, naj zbežim, češ da bodo ponoči Italijani pobirali ljudi in jih odpeljali v taborišče. Nisem si dal dvakrat reči, saj sem tistemu človeku zaupal. Zbežal sem domov na Preloko, vendar nisem prišel na boljše: drugo jutro so Italijani obkolili našo vas, me z drugimi zajeli in odpeljali na Rab. Morda sem bil na njihovem seznamu kot sumljiva oseba; če je tako, me je rešilo to, da je na Preloki veliko Starešiničev. Kljub temu so me še z enim bratom odpeljali v taborišče. Nikoli pa nisem mogel izvedeti, kako je za hajko izvedel človek, ki me je posvaril; on je namreč kasneje padel v partizanih in tako ostaja to zavito v temo. Še dobro, da so najmlajšega brata na Vinici izpustili.“

Starešiničeva fanta sta preživela Rab in Gonars. Nekaj dni pred kapitulacijo Italije je

skupina kakih stotih Slovencev zbežala iz Gonarsa in se odpravila proti domovini. Med njimi sta bila tudi oba brata Starešiniča. „Kmalu smo se prebili do partizanov nad Gorico. Ker smo bili od taborišča preveč izčrpani, so partizani menili, da si z nami ne bodo kaj prida pomagali, in so nas napotili naprej. Kolikor nas je bilo Belokranjcev, smo se držali skupaj in po kakih 14 dneh pripeščili domov. Kot da bi bilo včeraj, se spominjam, kako so nas domači pričakali v Kanižarici, kamor smo prišli prek Kočevja. Sestrane in izmučene so nas čakali z vozovi in nas od tam do doma peljali.“

Po prihodu domov sem se javil komandi v Vinici. Dobil sem nekaj dni dopusta, potem pa smo trije bratje odšli v partizane.“

V Črnomlju je Stane Starešinič sodeloval pri amaterskem gledališču. Tam ga je videl Lojze Potokar, član partizanskega gledališča, in spoznal, da je mladenič nadarjen igralec. Hotel ga je pridobiti za partizansko gledališče, vendar iz tega takrat ni bilo nič, kajti Stane je že imel za sabo uspešno končan nižji in višji bolničarski kurz, ki ga je opravil pri prof. Milčinskem, in je s partizani vkorakal v osvobodeno Ljubljano z zvečančim nazivom ‚sanitetni referent prometne brigade‘.

„Pa so me kaj hitro ‚degradirali‘, kajti za tak položaj bi moral biti zdravnik z diplomom in

prakso,“ se zasmeje. „Poleg tega me je čakala še vojska. Seveda, takrat si moral svoje odslužiti. Čas v partizanih so mi sicer šteli v vojaški račun, vendar to ni zneslo tri leta pri letalstvu, kamor so me vtaknili.“

Lojze Potokar ga je nagovarjal, naj se pripravi za sprejemni izpit na akademiji za gledališče, v katero so ravno takrat sprejemali prve študente za prvi letnik. „Svetoval mi je, naj pripravim vlogo Petra iz Klopčičeve Matere, v kateri me je videl igrati v Črnomlju. Poslal me je še h Galetu, ki mi je izpilil recitacijo Gregorčičeve pesmi Soči. Naprej je bilo preprosto: šel sem na sprejemni izpit in bil sprejet na akademijo. Kot partizanu so mi vojaške oblasti dovolile, da sem, čeprav v uniformi, redno študiral. Le vsako nedeljo sem se moral javiti na komandi aviacije v Polju.“

Matej Bor je bil takrat pomočnik ministra za kulturo in je na komando v Zemunu napisal prošnjo. Tako sem postal civilist. Res, za študij sem imel takrat zelo dobre možnosti: takoj sem dobil štipendijo, še kot študent sem se redno zaposlil v Drami; zadnje leto študija pa sem službo pustil, da sem se lahko temeljito pripravljal na diplomu.“

Starešinič je kot študent igral v prvem slovenskem celovečernem filmu Na svoji zemlji. V tej vlogi so ga videli Tržačani. V tržaškem gledališču so potrebovali mladega igralca in tako so mu takoj po diplomi iz notranjega ministrstva prinesli potni list. 1. aprila 1951 je Stane Starešinič, prvi povojni diplomat ljubljanske akademije za gledališče v Trstu, nastopil svojo pot poklicnega igralca.

Že v prvi sezoni v tržaškem gledališču je Starešinič dobil vlogo Romea v Shakespearovi drami Romeo in Julija. Julijo je igrala Štefka Drolčeva, ki je takrat tudi delala v Trstu. „Naslednjo sezono so naju povabili v Maribor, kjer sva ta lepi in tragični ljubezenski par igrala kar pol leta. Oba sva igrala v dveh predstavah tudi z ansamblom ljubljanske Drame.“

V Trstu je velik uspeh doživela predstava Celjskih grofov, kjer sem igral Pravdača. Kot Pravdač sem pol leta nastopal tudi v celjskem gledališču. S tržaškim gledališčem pa smo s Celjskimi grofi gostovali po vsej Sloveniji. V zelo lepem spominu mi je ostala predstava v Novem mestu, ko smo igrali na dvorišču grškega gradu,“ se spominja umetnik.

Gotovo je na svetu malo igralcev, ki so v materinem jeziku gostovali pri gledališkem ansamblu, ki govori v drugem jeziku. Starešiniču je namreč direktor karlovskega gledališča 1954 ponudil, da bi pri njih igral Pravdača. Časa, da bi se naučil tekst v hrvaščini, ni bilo, direktor pa je kljub temu vztrajal. „Pa poskusimo,“ je dejal Starešinič. In tako je dvakrat zagovarjal Veroniko Deseniško v slovenščini, medtem ko so vsi drugi igralci govorili hrvaško.

„Zanimivo je, da gledalcev to sploh ni motilo. Po predstavi so dejali, da je pač advokat, tako kot vsi advokati, govoril nekako drugačen jezik, vendar so me vsi razumeli. Všeč mi je bila tudi gesta direktorja gledališča, ki je na Preloko poslal avtobus, da so moji sovaščani lahko prišli k predstavi.“

Odkar je Starešinič nazadnje igral Pravdača, je že več kot dvajset let. „Zlasti vloge, v katere si dal sebe, ostanejo; tega igralec ne more pozabiti,“ pravi. In v dvorišču črnomaljskega gradu, v okolju torej, ki je kot nalašč za prizorišče Celjskih grofov, sem bil edini gledalec, ki je poslušal tekoči in igralsko dovršen, resnično doživeti zagovor Veronike. Stane Starešinič se je vrnil v čas pred dvajsetimi leti.

Hamletov monolog pa sem slišal v slovenščini in hrvaščini. Kadarkoli Starešinič govori o svoji vlogi Hamleta, ne pozabi povedati, ali gre za „hrvaškega“ ali „slovenskega“ Hamleta. Najprej ga je igral v SSG v Trstu, v sezoni 1963/64 pa je gostoval kot Hamlet v ansamblu, sestavljenem iz igralcev iz Zagreba in Karlovca. Za tega „hrvaškega“ Hamleta je dobil nagrado republike Hrvatske. „V hrvaščini sem igral Hamleta na 52 predstavah,“ pove. Rad se spominja tudi vloge Svidrigajlova v Zločinu in kazni, za katero je dobil nagrado dramskih umetnikov Slovenije.

„Nepozabno doživetje je gostovanje s Hamletom v Črnomlju. Oder je bil za kulturnim domom in k predstavi je prišlo 5.000 ljudi! Tam je bila cela Preloka. Ljudi so iz vseh koncev Bele krajine vozili s kamioni v Črnomelj. To me je spomnilo na partizanske čase, ko so ljudje tudi trumoma prihajali k predstavam partizanskega gledališča in na mitinge. Resnično nepozabno.“

Poleg dela v gledališču nastopa Starešinič občasno v raznih kooperacijskih filmih; med drugim je za muenchensko televizijsko posnel barvno televizijsko nadaljevanje, sodeloval pri snemanju z Američani in Italijani. Mira Sardočeva, Lukež in Starešinič pa že dalj časa gostujejo z recitacijskimi večeri. Zelo znan je bil izbor Shakespeara pod naslovom „Iz take smo snovi kot sanje“, za 30-letnico osvoboditve pa so pripravili večer partizanske poezije. „Zelo rad imam Prešerna in za igralca je veliko priznanje, če mu po nastopu gledalka pravi: ‚Veliko recitacij Prešernovega Krsta sem že slišala, tako, kot ga poveste vi, pa še nisem doživela.‘“ Tako se je Starešiniču zahvalila gledalka iz Izole.

Brž ko Starešinič pride v Belo krajino se njegova govorica spremeni; čista, skoraj bi rekel knjižna slovenščina brez naglasa ostane onkraj Gorjancev in iz ust mu vre mehka, počoda govorica njegovih rojakov. „Nj dovolj, da je umetnik, da lahko tako recitira Župančičevo Dumo. V njem mora biti belokranjsko srce,“ je dejal po proslavi ob otvoritvi Župančičeve spominske zbirke v Vinici Janez Kramarič, ko so ljudje navdušeno pozdravili nastop Staneta Starešiniča.

evgen jurič

ZGODBA O PRAZNEM ŽAKLJU

Mica je opazila, da jeziček na tehtnici kaže take številke, ki jih ni več dostojno praviti na javnem mestu.

Apetit pa prekrasen.

Kaj zdaj storiti?

In je našla tisoče izgovorov, za vsako žlico, ki jo je nesla v usta, je našla izgovor.

„Ah,“ je dejala, „saj suh človek sploh ni lep! Kje pa? Kost in koža – fuji!“

„Nemci imajo celo pregovor – fett aber nett! Debelo, toda lepo!“

„No, moškimi ni do manekenk! Raje imajo kaj bolj konkretnega.“

„Saj mi sploh ni do tega, da bi jedla, a kaj, ko nočem užaliti kuharice.“

„Če je človek nekoliko močnejši, je tudi bolj zdrav.“

„Saj sploh ne jem veliko, a sem take vrste, da mi gre vse na salo.“

„Jedla bom še danes, jutri pa začnem

hujšati.“

„Saj bi shujšala, a kaj, ko bi morala potem zamenjati vso garderobo. Tega si pa ne morem privoščiti.“

„Prazen žakelj ne stoji pokonci.“

„Vsake žlice pa res ne morem šteti.“

„Kadar je človek žejen, naj pije, ko je lačen, naj je.“

„Že so bili časi, ko ni bilo kaj jesti, in še bodo. Zdaj pa je vsega dovolj.“

„Saj ne bi jedla toliko, a kaj, ko je treba pojesti vse, kar je na krožniku.“

„Bolje je, da počiš rit, kot da bi pustili birtu!“

„Najboljše je na koncu.“

„Kaj pa ima človek drugega od življenja kot tisto, kar dobrega poje in popije.“

„Živci morajo biti malo podloženi.“

„Ta debel smo bolj vesel!“

EVGEN JURČ

MEŠCAN NA DOLENJSKEM

gosje pero

SPOZNANJE

Bilo je poletje. Ležala sem v travi in gledala, kako je sonce poslednjič poljubilo nebo ter zatoniло za visokim gričem. Dan je ugasnil. Za hip je vse utihnilo, le topli veter je zibal zlato klasje v nežni uspavanki. Na nebu so se prižgale prve zvezde, mednje pa je zaplaval okrogli mesec.

Narava je zaživela na drugačen način; v mlaki so se oglasile žabe, črčki so zapeli, iz bližnjega gozda pa se je od časa do časa oglasila nočna ptica. Na vasi je nekdo vriskal; drugje se je čula neka žalostna pesem.

Še vedno sem slonela v travi. Pred očmi mi je prišla podoba daljnega, tujega mesta, od koder sem nedavno prišla na dopust. Tudi tam je nebo plavo in tudi tam so včasih lepe, tople noči. Toda tam ni travnikov, posutih spomladi z dišečim cvetjem, pozimi z belo snežno odejo. Tam je sonce vedno zastrto z gostim, umazan dimom, ki se noč in dan vali iz tovarniških dimnikov. Tam ni stezic mimo žitnih polj, ampak se v neskončnost vlečejo črni asfaltni pasovi, ob katerih

a. novak

Delavska kontrola

stoje visoke betonske stavbe. In ni zelenih gozdov, polnih blagolasnega ptičjega petja, ki utihne šele na noč. Nič takega ni tam. Tisti kraj je kot brezno, kjer ni sonca ne cvetja, kjer je življenje večna tekma s časom in kjer so želje le hlastanje po bogastvu.

Iz misli me je vzdramil divji zajček, ki je hušnil mimo mene proti gozdičku. Pozno je bilo, saj se je vse okoli mene umirilo in tudi na vasi je vladal molk. Le topli veter je še vedno pel svojo uspavanko ter me zibal v spanec. Mesec me je budil in mi kazal pot domov. Stopila sem na stezo proti vasi.

V srcu sem nosila spoznanje, da je pravo bogastvo doma, tu, sredi širnih polj in travnikov, med zelenimi griči, kjer leži moja rodna vas. In s spoznanjem se je rodila trdna odločitev, da bom za vedno zapustila črno tujino, da se bom kmalu, čimprej vrnila domov. Za vedno domov!

ZVEZDICA

gosje pero

PRIPEKA LASEM ŠKODUJE

„Pojutrišnjem gremo na morje, rada bi trajno pa barvanje in sploh lepo frizuro...“ Nemalo strank s takimi zahtevami imajo frizerke, ki kajpak rade ustrezajo. Tista, ki so jo tik pred dopustom tako polepšali in ji naredili celo več „operacij“ naenkrat, pa se čez tri dni pred ogledalom kar naprej jezi. Lasje so kot slama, kakor koli jih češeš, ne obstanejo.

Vedeti je treba, da barvanje in trajna hkrati nista primerna posega v lase niti v normalnih okoliščinah, niti kar šele, če tik zatem lase po več ur na dan izpostavimo soncu. Trajna pred odhodom na morje je samo za tiste, ki bodo hodile naokrog s slamnikom in ki se bodo v vodi namakale po „pensionistovski“, da ne bo moker niti en sam las.

Mnogo manj boste naredili zlega svojim lasem, če prihranite trajno za podopustniški čas, med vsakodnevnim kopanjem in sončenjem

pa čim manj obremenjujete lase z navijanjem, barvanjem in podobnimi olepševalnimi posegi.

Na vsak način pa poletnega eksperimentiranja z lasmi ne bi smele tvegati tiste, ki že tako tarnajo, da se jim skozi lasišče vidi koža in da imajo tanke lase. Normalnim lasem tudi morska voda ne škoduje, če jih vsaj enkrat na dan dobro izperete pod tušem z blagim šamponom.

Dopust, namenjen počitku in nabiranju novih moči, tudi lasišču dobro de. S slamnikom ali ruto pokrita glava pa v obmorskih krajih samo koristi, škodi nikakor ne. Ne le da slannik obvaruje lase pred poškodbami močnega sonca, tudi obraz vam varuje pred nabiranjem novih ali poglubljenih gub, končno je pa priporočljiv tudi iz zdravstvenih razlogov. Sonce na glavi škodi srčnim bolnikom, ljudem z visokim pritiskom in sploh vsem rahlega zdravja.

RIA BAČER

DOMAČA LEKARNA: ČEBULA

ČEBULA

Ta splošno znana vrtna rastlina vsebuje hlapno olje, precej rudniških snovi, vitaminov in druge sestavine, ki pospešujejo izločanje vode in vplivajo na kožo, žleze in sluznice.

Čebulo uporabljamo v zdravilstvu v več namenov. Zmerno uživanje sveže čebule pospešuje izločanje vode, prebavo in tekter odstranja vetrove in blagodejno vpliva na živčevje. V mleku kuhana čebula je uspeš-

no sredstvo pri bolečinah v želodcu, prav tako pri glistah. Pečena ali z vodo zmečkana čebula je dobra za obkladke pri otrdelih žlezah (furunklih), oteklinah, ozeblinah, opeklinah, razpokani koži in pikih žuželk. Tak obkladek pomaga tudi pri bolečinah v ušesih.

Pečena in v drobne ploščice narezana čebula, skušana v pol litra sladkorne vode, pospešuje izmečke. Priporočajo jo pri za-

slizenju pljuč, kašlju, hripavosti itd. Za zdravilo pij zjutraj in zvečer skodelico te vode.

Prav tako čebulin sok, ki mu dodaš sladkorja, pomirja bolečine v prsih, lajša kašelj in nadoho. V domačem zdravilstvu je tak sok znano sredstvo pri različnih pljučnih boleznih in prehladih. Jemljemo 1 žličko soka večkrat na dan. Žvečiti svežo čebulo pa, pravijo, je dobro pri vnetju mandljev.

POLETNI ZREZEK

Nastopa obdobje vročih dni, ko se gospodinjam ne da ravno vse dopolodne preždeti ob šteditilniku, da bi družini postregle z dobrim in izdatnim kosilom. Za tako priložnost vam bo morebiti prav prišel recept za poletni zrezek, ki ga je povedala Marija Jerele, glavna kuharica v gostišču Pavlin v Mačkovicu. Mikaven je zlasti zato, ker ni potrebna zraven nobena pri-

kuha, le solata. Jereletova je priporočila naslednje:

„Potrebujemo 12 do 15 dkg pljučne pečenke na osebo, 4 dkg sira, tanko rezino belega kruha, začimbe in 1 jajce. Zrezek najprej na eni strani potolčemo, solimo, popramo, na drugi strani pa ga premažemo z gorčico. Na vročem olju ga opečemo ter zalijemo z juho. V tej omaki dušimo zrezek do

mehkega. Potem damo zrezek na krožnik, ga prekrijemo z rezino hitro opečenega sira, na vrh pa položimo tanko rezino pariško ocvrtega belega kruha. Zrezek je gotov, prelijemo ga le z omako, v kateri se je meso dušilo. Jed je hitro pripravljena, saj ne zahteva več kot 20 minut kuhanja.“

R. B.

KAJ JE

KNJIGE

VOJSKOVAL SEM SE S HANIBALOM

V zbirki „Odisej“ je Mladinska knjiga izdala zgodovinski roman „Vojskoval sem se s Hanibalom“, ki ga je napisal nemški pisatelj Hans Baumann. Gre za delo, ki dokaj verno po resničnih dogodkih izpred dveh tisočletij opisuje razmere v rimskem imperiju, ko je le malo manjkalo, da bi ga razdejala Hanibalova vojska, ki je s šest tisoč konji in 39 sloni prekorčila Alpe in se leta 211 pred našim štetjem znesla pred Rimom. Zgodovinski romani so že od nekdaj med najbolj brani knjigami, zato se ni bati, da bi Baumannov roman obležal na knjižnih policah knjigarn. Delo je prevedel Stanko Jarc.

doma, ob dečku pa Andrys, ki je že mislil na smrt, spet vedro gleda v prihodnost. „Rdečo lopo“, resnično tako napisano povest, da precej pritegne ne le mladega, ampak tudi odraslega bralca, je prevedla Zdenka Škerlj-Jermanova.

Najnovejše delo pisatelja in dramatika Andreja Hienga ima naslov „Čarodej“, izšlo pa je pri Cankarjevi založbi. V romanu je Hieng spletel dve pripovedi, ki tečeta druga ob drugi. Prva riše junake v času na prelomu 19 in zdajšnjega stoletja, druga pa sega v naš čas. Hieng pretehtano sooči časa, v katerem živita praded in pravnik, razišče podobna človeška stanja v različnih družbenih razmerah in pride do sklepa, da sodobnost šele skozi preteklost zaživi širše in popolnejše, da se posebnosti preteklosti sproti prenašajo iz roda v rod. „Čarodeja“ odlikuje tudi rahlo ironičen pristop do obravnavane teme, vsaka od pripovedi je napisana v drugem ritmu, v dveh različnih slogovnih prijemih, obe pa se stapljata v enotnost časa, v katerem mineva človeškost. Tokratni Hiengov roman je prav gotovo viden dosežek sodobnega slovenskega romana, ki že desetletja bega po dokaj različnih poteh, od izpisanega socrealizma tja do slepega črevesa modernega romana.

V vrsto knjig, ki so že izšle ob stoletnici rojstva Ivana Can-

PREDSTAVJAMO VAM

Starogrški modrec Sokrat je dejal, da človek ne živi zato, da bi jedel, ampak je zato, da bi živel. S temi besedami je izrazil modrost, katero vse preradi pozabljamo. Posebno v sedanjem času, ko ob vse manjših fizičnih naporih jemo vse bogatejšo in kvalitetnejšo hrano, bi veljalo temu početju posvetiti malo več pozornosti. Raziskave namreč kažejo, da vitki, pravilno hranjeni živijo dlje. Prav pod tem naslovom „Vitki živijo dlje“ je pri Cankarjevi založbi izšla knjiga Dražigosta Pokorna, zdravnika specialista za higieno in profesorja za higieno prehrane in dietetiko. V knjigi avtor na razumljiv in dostopen način razlaga temelje zdravega in pravilnega hranjenja ter s številnimi napotki usmerja bralca h kulturi hranjenja.

Mariborska založba Obzorja je pred kratkim izdala doslej najboljše delo sodobnega slovenskega pisca dramskih in proznih tekstov Petra Božiča, roman „Zemlja“, ki nosi podnaslov „Njen opis in njeno potovanje“. Pripoved se po svoji zasnovi na poseben način vklaplja v celoten objavljeni pisateljski opus Petra Božiča, saj predstavlja nekakšen zaključek dosedanjih del „Izven“ ter „Na robu zemlje“. Če bi uporabili klasične prijeme razlaganja literature, bi lahko zapisali, da se Božičev literarni junak (anti-junak) giblje iz sveta, ki leži zunaj konvencij in organizirane družbe, v svet na robu neprilagojenega posameznika in ostalih ljudi ter se končno znajde v svetu, kakršen resnično je – nedorekljiv, mnogoter, bivanski. Ta svet – zemlja ni več nezdružljiv s posameznikom, zato se slednjemu tudi ni treba umikati pred njim, v svoj zasebni brlog.

Tako zasnovanemu pisanju se prilagaja tudi Božičev jezik, ki mestoma prestopa meje običajnega in postaja živ gradbeni element v notranji dinamiki „Zemlje“.

Čprav Božičeva literatura ni najbolj odzivna in hitro sprejemljiva, je vredna branja, posebno še pazljivega in skrbnejšega branja; samo s takim pa se „Zemlja“ bralcu odpre v vsej pestrosti odnosov. Žal moramo na koncu tega zapisa omeniti tudi to, da je cena novemu slovenskemu romanu za marsikoga prva ovira; dovolj močna, da se knjigi odreče. 160 dinarjev ni cena, ki bi vabila k nakupu!

MiM

V zbirki „Sinji galeb“ je Mladinska knjiga izdala mladinsko povest „Rdeča lopa“, ki jo je napisal češki pisatelj Ota Hofman. Po tej Hofmanovi povesti so posneli tudi film, samo delo pa spada po mnenju literarnih kritikov med bisere češke mladinske književnosti. Pisatelj je na jedrnat, skoraj reportažni način opisal vsakdanjik tričlanske praške družine, v katero se vrine – avto, na katerega so čakali dokaj let. Novi „družinski član“ prinese polno skrb, šaljivih zapletov in nepredvidenih neveselosti, denimo iskanje garaže. Stara lopa je kar pravšnja, njen lastnik Andrys pa postane velik prijatelj malega Miše. Starec uči Mišo gledati na stvari precej drugače, kot so ga navadili

NOVEGA

karja, sodi tudi „Agonija veljakov“ (s podnaslovom „v Cankarjevi satirični prozi“), izbor Cankarjevih tekstov, ki ga je za založbo Obzorja pripravil literarni zgodovinar dr. Franc Zdravec. Nesporno velja, da je domala vsa Cankarjeva literatura dokaj satirična. Zdravec izbor to lastnost Cankarjeve proze le poudarja; v štirih razdelkih je uvrščenih sedemnajst tekstov, med njimi „Zgodba o Šimnu Sirotniku“, „Istrski osel“, „Motovilo“ in „Govekar in Govekarji“. Tehten izbor dopolnjuje tudi izčrpna Zdravčeva razprava pod naslovom „Cankarjeva satirična proza“, v kateri je literarni zgodovinar temeljito obdelal teme in motive Cankarjeve satirične proze, tendenčnost slednje, Cankarjevo oblikovanje, njegov smeh ter subjektivne in objektivne osnove Cankarjeve satire. Bogato vsebino „Agonije veljakov“ dopolnjujejo slikovne ilustracije, povečini znamenite Smrekarjeve karikature.

Cankarjeva založba je izdala prav zanimivo delo „Izpoved“ arhitekta Janka Omahna. V tej knjigi prikazuje avtor zelo značilno obdobje slovenske arhitekture, ko je odločilno prevladovala umetniška smer arhitekta Jožeta Plečnika. Mojster Plečnik je svoj umetniški nazor znal vcepiti svojim učencem tudi na škodo umetniške rasti posameznika. Tisti čas, ko je Plečnik deloval kot pedagog,

je bila Slovenija zaprta za vse nove tokove v arhitekturi. Avtor „Izpovedi“ nam to stanje in mojstra Plečnika prikazuje z vso rahločutnostjo in spoštovanjem. Branje je primerno tudi za bralca, ki ga sicer arhitektura ne zanima, saj bo v tej pripovedi našel zelo doživet opis neke dobe.

Samorastniška beseda

Letos je ob dnevih kulture in umetnosti občinska kulturna skupnost Trebnjega že drugič izdala publikacijo „Samorastniška beseda“. Značilnost te druge izdaje pesniških in proznih tekstov dolenjskih samorastnikov – ustvarjalcev ter likovnih reprodukcij je, da prva naša publikacija tudi dela tistih avtorjev, ki ne živijo v trebanjski občini. S tem se pomen „Samorastniške besede“ širi in večja.

Uredniški odbor, ki je javno povabil k sodelovanju vse dolenjske ustvarjalce, je zbral kolikor toliko uspešno bero prispelih del, vendar moramo priznati, da odziv na vabilo k sodelovanju ni bil najboljši in da letošnja „Samorastniška beseda“ še ne prinaša prikaza tovrstnega ustvarjanja na Dolenjskem. V pretežni večini prinaša publikacija pesniške tekste znanih dolenjskih ustvarjalcev Ivana Zorana, Janeza Kolenca, Avgusta Gregorčiča, Anice Zidar, ob njih pa se pojavljajo tudi manj znani, a prav tako uspešni: Ivan Gregorčič, France Režun in Alenka Majerle. Publikacija je oblikovno dobro dognana z reprodukcijami znanih slikarjev največ: Jožeta Horvata – Jakija, Viktorja Magyarja, Ivana Lackoviča – Croate in Antona Repnika.

nenapisan propekt

Cankarjeva založba stopa v zadnji krog izbora stotih romanov svetovne literature. Pred kratkim sta izšla prva romana od zadnjih desetih – „Hiša Marije Pomočnice“ Ivana Cankarja, ki je hkrati edini slovenski predstavnik, ter roman Konstantina A. Fedina „Mesta in leta“. Z obema romanoma je med naročnike prišel zadnji propekt, s katerim se založba ob „zaključku enega najpomembnejših slovenskih založniških dejanj“ zahvaljuje za sodelovanje številnim prevajalcem, esejistom in drugim, še zlasti pa naročnikom in bralcem, ki so zbirki ostali tako dolgo zvesti.

Mislím da je zdaj čas, ko je treba odkrito spregovoriti o zbirki Sto romanov tudi z drugačnega gledišča. Res je, da je izdajanje te zbirke pomembno slovensko založniško dejanje, res pa je tudi, da je to založniško dejanje tudi v

tistem smislu, zoper katerega je bilo že večkrat slišati in brati dovolj tehtnih pripomb. Brez ovinkarjenja povedano: založba je izrabila zvestobo svojih naročnikov in je začela z zbirko načrtovati malce preveč očitni dobiček. Ne vem sicer, ali je zbirka prinesla resničen dobiček v blagajno Cankarjeve založbe, toda kot naročnik vem, da je založba nastopila s preizkušeno in zanesljivo metodo pridobivanja dobička. Prvi letnik, ki je z obljubo, da bo v bodoče tudi tako, prinesel deset romanov, je zmogel natis, denimo romana „Oblomov“, v eni knjigi. Naslednji letniki so zaigrali na drugačno struno. Naročniki so bili tukaj, zbirka je lepo tekla in založba je začela izdajati romane, obsežne kot omenjeni „Oblomov“, v dveh, treh knjigah. In naročnik ni več dobival deset romanov na leto, ampak deset knjig!

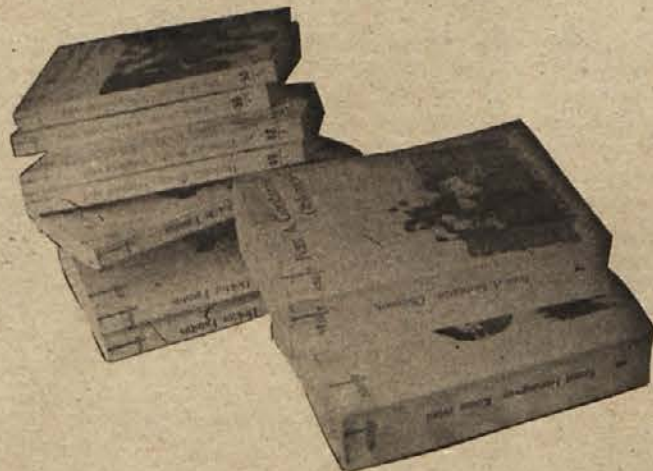
Res malenkostno gledanje pri tako plemenitem početju, kot je prinašanje umetnin svetovnega slovesa v kulturni prostor Slovencev. Kar naj bo! Če drugega ne, ga je težko spodbiti.

Vrednost, ki so jo znali naročniki tudi ceniti, je dal zbirki spekter uvodnih študij, saj je založbi z izbiro strokovnjakov uspelo podati tudi svojevrstno podobo slovenske literarne zgodovine v zadnjih desetih letih. Reči smemo, da je bilo to morda tisto, kar je nekatere naročnike obdržalo, da zbirke niso odpovedali, čeprav so se morali spopasti z vprašanjem, kam s knjigami, ki so izšle morda leto ali dve prej pri drugi založbi. Pri oceni zbirke pač ne moremo mimo tega, da je pokazala žalostno stanje sodelovanja med našimi založbami, točneje povedano, nesodelovanja. Za primer lahko navedemo, da bo v zbirki izšel roman „Bratje Karamazovi“ Fjodorja M. Dostojevskega, čeprav se ta roman še dobi v drugi povojni izdaji, medtem ko bo ljubitelj tega pisatelja zaman

iskal roman „Idiot“, ki bi prav tako sodil v zbirko. Prepričan sem, da bi morali uredniki zbirke vsaj malo upoštevati stanje na našem knjižnem trgu. Pri izdaji nekaterih romanov so imeli pravi posluš, zato je težko verjeti, da bi jim pri drugih ta posluš povsem odpovedal.

Nikakor ni namen tega pisanja prezreti kvalitet, ki jih zbirka ima, a prepričan sem, da je treba vsako hvalo vsaj malo začiniti tudi z začimbami, ki sicer niso same po sebi prijetnega in blagega okusa. Le-to pa so, žal, naročniki tu in tam tudi začutili.

MiM

ladislav
lesar

VODNJAKI IN IZVIRI

SAGA O MOKROTI

Pili smo jutranjo roso. Zemlja je bila votla od suše in le majhni pramenčki rose so se lesketali na listih. Tista srečna pot v zgodnjih jutrih za čredo živine in potem neskončne pokrajine praproti in gloga, ko smo v kamnite vdolbine naseljevali mokre dlani in z velikimi leskovimi listi prekrivali drobna jezera pred pogubljačimi sončnimi žarki. Na tiho smo na paši molzli krave in gosto, mastno tekočino zlivali v kamne, v vdolbine, naseljene z roso in temo, in pili za žejo in za lakoto.

Nabirali smo tudi češnje in jagode in maline in robidnice in lešnike in kar naprej vrtali v zemljo za izviro. Tolkli po vlažnem dnu doline in se selili kakor nomadi s svojimi živalmi. Živali pa so imele vlažne gobce in so bile srečne.

Toda vse više med drevesi je drselo sonce in nenadoma smo izpareli in ostali na konicah kamnov s potnimi dlanmi in razsušenim grlom in bilo je, kakor bi se ustavil čas.

Vračali smo se v breg mimo „Male lužce“, vse blatne, prepredene z žabjimi jajci in malimi menki, ki so neprestano migali in žgečkali krave in konje v gobce. Psi pa so jih grizljali z nekakšno odvratno pogoltnostjo.

Ženske so bile še na njivah, ko smo živali zapirali v hleve in odpirali line za prepih. Konji so tolkli s kopiti in menicali po lesenih podnicah, flikali s košatimi repi in si odganjali mrčes.

Bil je čas vročega poletja in v velikih lončenih vrčih smo nosili vodo na njive. Vrči so bili globoki tolmunji, ki so jih ustvarjale roke lončarjev. Mali, pravi vodnjaki, hladni in napeti kakor nosečnice. In če smo si jih pritiskali na trebuhe, so hladili in bilo je kakor olajšanje.

Sonce nad Gorjanci je popilo že vso roso. Z nogami smo delali oblake prahu in drseli naprej, do žejnih na njivi in košenici, do snopov in pokošanih redi. In pod debelimi redmi je bila še zmerom rosa, negibna in dišeča po travi, po rožah in znanču (tega drobnega trnja je bilo na vsakem koraku). Zatikali smo se ob ostre znančeve trne in krvaveli.

Ampak to je bila naša mladost. Po vseh tistih podgorskih vaseh smo bili enako prsušeni in navajeni na vse.

V Podgradu pri Levakovih, Fliščkovih, Antonovih, Malenščkovih ali na Pristavi in Mihovcu ali v Koncu, Vinji vasi ali na Dolžu itd. ni bilo nikoli drugačnih izvirov kakor tistih iz oblakov, če je bila posebna sreča. Bili pa so in so še zmerom neusahljivi sodi, keblice in ogromne pletenke pa putrhi in banke. In v najhujši suši ni te zdravilne tekočine nikoli zmanjkalo.

Hramčki po podgorskih vinskih goricah so bili in so še zmerom nekakšen sinonim za pivski standard in tudi reveži pridejo na svoj račun.

Trščinarjev Martin se je nekega popoldneva, ko je prišel iz službe, zavrtal v živo skalo pod hišo in kopal in razbijal, da je cefralo macolo, vrtal luknje in jih mašil z dinamitom. Bentil je in kotlil kamenje v Mavsarjevo dolino, nazadnje pa si je napravil vodnjak. Tak cementen, s fino glazuro. Ali Becinov Vilko iz Jurne vasi: spravil se je pod tiste izrabljene podnice v veži in klel kakšnega pol leta. Nazadnje pa je vsesкупaj zalil s cementom in zdaj se sprehajata s Slavko nad največjim umetnim jezerom v teh krajih.

„Tako je to, če oblast samo obljublja vodo,“ modrujejo možje in ženske in kar naprej vrtajo v zemljo in kamenje. Pijejo pa iz sodov. In sod ne sme biti nikoli prazen, tudi če je razsušen.

Ampak v tistih časih, ko smo še roso pili in zvečili kislico, naskrivaj pomolzli na paši kakšno kravo, so bili najlepši. Tisto z velikimi tolmunji vrčev je bilo že hujše. Zaradi teže in zaradi žeje. Če pa se je razbil vrč, je bilo vse narobe. Kakšna rastlina se je najbrž razveselila. Tudi kakšna mravlja se je odžejala. Žanjice pa so tarnale in trpele neznosno žejo.

V Škedljevji štirni, na robu hiše, v tistem starem, večnem vodnjaku, poraslem z bršljanom, pa je vsak, kdor je prišel, našel raj: lahko je pil iz polnega vedra. Jože pa je za vsak primer za sladokusce prinesel iz kleti liter šmarnice.

„Kjer bog roko ven molj“
A. BARTELJ
J. SPLICAL

na križišču

Da je tudi v majhnih krajih mogoče dobro voditi oštarijo, dokazuje nešteto gostilničarjev; Ferdinand in Božo Kragl iz Gornjega Brezovega sta živ primer za to. Od Sevnice nazaj proti Krškemu, po levem bregu Save in po prašnem makadamu je treba peljati le nekaj minut: na samem, pod zelenim pobočjem in ob majhnem kamnitem mostu se je dvignila hiša — gostilna. V Kraglovi lasti je 69 let, če hočemo biti natančni, predtem pa je nosila tisto znamenito ime, ki ga poznajo vsi pivci piva po svetu in vsi bralci Jaroslava Haška pa prijatelji dobrega vojaka Švejka. Sevniški Flek ni slovel po pivu in niti ne kako drugače; v tistih časih je bila to majhna, s slamo krita gostilna. Pa vendar so jo že takrat poznali vsi kmetje od blizu in daleč, vsi, ki so hodili na sevniške sejme. Dopoldne je bil v Sevnici sejem, popoldne je bil drugi sejem v gostilni na križpotju. Marsikatera roka je udarila v roko šele tu, marsikatera kupčija je bila sklenjena in zalita v tej gostilni.

Kraglova gostilna je torej stara precej več kot sto let, a Kraglovi nimajo podatkov, kdo je bil oštir pred Flekom in koliko jih je bilo. K Flekovim, ki so imeli brhko hčer, se je priženil Tone Flek, ki je bil sicer rojen v Sevnici, njegov rod pa izvira iz puntarske Tolminske. Tone je prevzel gostilno in v zakonu se mu je rodilo šest otrok: štiri hčere in dva sinova. Eden se je izučil za mizarja, drugega, najmlajšega od vse šesterice, pa je vleklo h gostilni; pri očetu se je učil in izučil in po očetu je prevzel obrt. To je bil Ferdinand Kragl, oče današnjega lastnika, ki pa še rad stopi za šank in postreže žejne goste. „Če bi se še enkrat rodil, bi se spet odločil za ta poklic, čeprav je težak in človek nima nič prostega časa. Je pa lep in lepota poplača prenekatero kapljo pelina,“ pravi Ferdinand, ki je šel v pokoj pred štirimi leti.

V tej gostilni na samem je tako nanoslo, da vedno najmlajši med otroki prevzame obrt. Tako je bilo s Ferdinandom in tako je tudi z njegovim naslednikom: med štirimi otroki so bili trije sinovi, gostilno pa je prevzel najmlajši, Božo, ki je izučen trgovec.

Sredi polj, travnikov in gozdov ter na križišču cest, ki peljejo v Sevnico, Brestanico in na Vranje, stoji Kraglova gostilna. Razumljivo je, da je gostilniški kruh v majhnih krajih bolj nezanesljiv in Kraglovi imajo tudi posestvo: redijo šest glav živine, v svinjaku je vedno nekaj prašičev, imajo nekaj gozda in obdelovalne zemlje ter dosti travnikov. „Premalo nas je, da bi lahko obdelovali kaj več, pa imamo več travnika... Gostilna in kmetija gresta kar dobro skupaj — vsako zase bi bilo za življenje sicer bolj malo, oboje skupaj pa gre, čeprav je dosti dela,“ pripoveduje Božo.

Svinje, ki jih vzredijo doma, sami zakoljejo in sami predelajo meso. Tako je delal Ferdinand in te umetnosti naučil tudi sina. Oba v en glas zatrdita, da je tako najbolj zanesljivo: ni treba iskati mesarjev in tudi suhomesnati izdelki so taki, da se nanje lahko zaneseta!

V Kraglovi gostilni imajo kuhinjo, tam ima prvo besedo Ferdinandova žena. Lačni obiskovalci največkrat naročajo domače dobrote: narezke, suhe klobase, prekajen jezik, govej jezik v solati, od toplih jedi pa svinjsko pečenko, domače kokoši, pozimi pa krvavice, pečenice in druge domače mesne jedi. „Ljudje najbolj cenijo pri nas pripravljene govej jezik v solati, sicer pa lahko naredimo kompletno kosilo za celo ohcet, če je potrebno,“ se smeje Božo.

K dobrim domačim jedem se prileže tudi kozarec dobrega vina. Največ naročajo bizeljsko belo in rdeče, vipavsko rebulo, iskana pa je tudi barbera. „Po vino hodim samo k takim, ki jih poznam in na katere se lahko zanesem, da mi ne bodo prodali kakšne kislice ali drugačnega ponaredka. Kdor enkrat pije zanič vino, tisti pač zlepa ne bo več prišel v isto gostilno,“ meni Božo Kragl.

Včasih je bilo največ gostov ob sobotah in nedeljah. Ampak to je bilo še takrat, ko ni bilo avtomobilov in so ljudje imeli prijeten izlet iz Sevnice do Brezovega. Zdaj, ko imajo ljudje toliko avtomobilov ali pa vsaj motorjev, je več obiskovalcev med tednom; ob koncu tedna gredo na izlete, ki sežejo malo dlje kot le poldrugi kilometer od domačega kraja.

Beseda nanese na cesto, ki ni asfaltirana. Kraglova oba sodita: „Če bi potegnili asfalt proti Brestanici, bi se naš konec bolj odprl, potem bi takoj modernizirali gostilno. Morebiti bo kaj boljše zdaj, ko bomo Slovenci zbirali denar s cestnim posojilom. Ni vrag, da ne bi tudi v ta del prišle boljše ceste...“

Poleti je bilo v starih časih prijeto sedeti pod košato senco več kot stoletnih gabrov. V pravo uto je bilo mogoče postaviti pet ali šest miz. Danes je senca še prav tako prijetna, le prah s ceste je preveč nadležan.

Preden končava ta zapis o 69-letnem oštirstvu Kraglov, naj omeniva samo še dve zanimivosti, ki jih je mogoče videti v tej gostilni. Božo ima v gostilni naprodaj značke z gostilno in napisom Kragl, kar je v časih, ko vse nori za značkami, nedvomno prav spretna poteza. Prav tako ima gostilno in napis odtisnjeno na papirnatih prtičkih. V kotu, visoko nad šankom, pa je spravljen velika presta: Kraglovi imajo vedno preste, ki jih peče pek v Laškem, tista v kotu pa je dokaz o spretnosti laškega peka.

